

EKONOMIA ZIRKULARREKO INGURUMEN-ZAINTZA ESTRATEGIKOKO TXOSTENA

2025ERA KO 10 GAKOAK

**Basque
Ecodesign
Center**

**EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO**

INDUSTRIA, TRANSIZIO
ENERGETIKO ETA
JASANGARRITASUN SAILA
DEPARTAMENTO DE INDUSTRIA,
TRANSICIÓN ENERGÉTICA Y
SOSTENIBILIDAD

Abendua 2024

EDITATU:

Basque Ecodesign Center

Industria Saila,
Trantsizio Energetikoa eta Jasangarritasuna

Urkixo zumarkalea 36, 6. solairua
48011 Bilbo
Tel.: 944 23 07 43

www.basqueecodesigncenter.net

Dokumentu hori [Grunver Sostenibilidad](#)
enpresaren lankidetza.

EDUKIA

01. AURKEZPENA 4

02. EUROPAR BATASUNAREN POSIZIONAMENDUA KLIMA- ETA INGURUMEN-TRANTSIZIOAREN AURREAN 5

03. EKONOMIA ZIRKULARREKO 10 GAKOAK 2025ERAKO 7

04. GARDENTASUNA ETA POSIZIONAMENDUA 12

041. GARDENTASUNA EREMU KORPORATIBOAN	13
042. BALIO-KATEAREN EBALUAZIOA ETA ABIARAZPENA	16
043. KORPORAZIOEK INFORMAZIOAREN BERRI EMATEKO ESTANDARRAK	20
044. DENBORA-ARDATZA	23
045. INPLIKAZIOEN TAULA	24

05. EKONOMIA ZIRKULAR BATERAKO EKODISEINUA 26

051. PRODUKTU JASANGARRIEN DISEINU EKOLOGIKOAREN ERREGELAMENDUA	27
052. PRODUKTUAREN PASAPORTE DIGITALA	30
053. EKODISEINUA ERREGULAZIO SEKTORIALETAN	32
054. GARDENTASUNA PRODUKTU-IKUSPEGIAREKIN	34
055. KONPONGARRITASUNA	36
056. EKODISEINUKO ETA EKONOMIA ZIRKULARREKO ESTANDARRAK	38
057. DENBORA-ARDATZA	42
058. INPLIKAZIOEN TAULA	43

06. BIGARREN MAILAKO LEHENGAIK ETA HONDAKINEN KUDEAKETA 44

061. LEHENGAI KRITIKOAK ETA ESTRATEGIKOAK	45
062. EKOIZLEAREN ERANTZUKIZUN ZABALDUA	50
062.1. Gailu elektrikoaren eta elektronikoen hondakinak (RAEE, gaztelaniaz)	50
062.2. Ontziak, ontzien hondakinak eta plastikoak	51
062.3. Bizitza erabilgarriaren amaieran dauden ibilgailuak	54
063. HONDAKINAK KUDEATZEKO BETEKIZUN BERRIAK	54
064. PLASTIKOAK	56
065. DENBORA-ARDATZA	58
066. INPLIKAZIOEN TAULA	59

07. DESKARBONIZAZIOA BIZI-ZIKLOAREN IKUSPEGITIK 60

071. KARBONO-AZTARNA ERAKUNDEEN, PRODUKTUEN ETA ZERBITZUEN INGURUMEN-EBALUAZIORAKO METRIKA GISA	61
072. DESKARBONIZAZIOA ERRAZTEKO KARBONOARI PREZIOA JARTZEA	63
073. KLIMA-SUBSTANTZIA KALTEGARRIAK	66
074. EKIMEN BOLUNTARIOAK	69
075. DENBORA-ARDATZA	71
076. INPLIKAZIOEN TAULA	72

08. ZERO POLLUTION 74

081. TEKNOLOGIA GARBIAK	75
082. AIREA	78
083. URA	79
084. LURZORUA	81
085. SUBSTANTZIA ARRISKUTSUAK	81
086. DENBORA-ARDATZA	83
087. INPLIKAZIOEN TAULA	84

09. FINANTZA JASANGARRIAK 86

091. FINANTZA JASANGARRIAK EKONOMIA JASANGARRIAGOA LORTZEKO TRANTSIZIO-MOTOR GISA	87
092. EUROPAKO TAXONOMIA BERDEA	87
093. INBERTSIO JASANGARRIA	90
094. EKONOMIA JASANGARRIRAKOTRANTSIZIOAN ENPRESAK FINANTZATZEA	92
095. GARDENTASUNA ETA FINANTZA-SEKTOREAREN BESTELAKO BETEBEHARRAK JASANGARRITASUNAREKIN LOTUTA	94
096. DENBORA-ARDATZA	95
097. INPLIKAZIOEN TAULA	96

01. AURKEZPENA

Basque Ecodesign Center ekimen egonkorra da, 2011n eratu zena sektore pribatuko 20 enpresen eta Eusko Jaurlaritzaren arteko lankidetzaren esparru batean. Ekimenaren helburua ekonomia zirkularraren gaineko ezagutza sortzea eta balio-katea piztea da, ondoren EAEko industria-sarera transferitu dadin.

Basque Ecodesign Center ekimenean honako balio-kate hauek daude ordezkatuta:

AUTOMOBILGINTZA

ERAIKUNTZA

ENERGIAREN SORRERA ETA BANAKETA

KONTSUMO HANDIA

FINANTZA

METALA

BESTE GARRAIOBIDE BATZUK

GORATZEKO EKIPOEN EKOIZPENA

ENERGIA SORTU ETA TRANSMITITZEKO EKIPOEN EKOIZPENA

Basque Ecodesign Center ekimenak ingurumen-zaintza estrategikoari buruzko txostenak egiten ditu bere zaintza-sistemaren bidez eskuratutako ezagutzan oinarrituta. Honako hau txosten horien hirugarren edizioa da. Hala, **ekonomia deskarbonizatu eta zirkularrago baterako trantsizio-palanka gisa aragintzan eta merkatuan dauden azken berrikuntzak batzea du helburu. Horrez gain, estandar berriak eta aitortutako metodologiak identifikatzen ditu**, hain zuzen ere Basque Ecodesign Centerreko enpresa bazkideek diharduten balio-kateetarako esanguratsuak izan daitezkeenak. Horretarako, Europako Itun Berdearen jarduera-ardatz nagusiak jorratzen dituzten sei gaien inguruan antolatzen da txostena:

**GARDENTASUNA ETA
POSIZIONAMENDUA**

**EKONOMIA ZIRKULAR
BATERAKO EKODISEINUA**

**BIGARREN MAILAKO
LEHENGAIK ETA
HONDAKINEN KUDEAKETA**

**DESKARBONIZAZOA,
BIZIZIKLOAREN IKUSPEGITIK**

ZERO POLLUTION

**FINANTZA
JASANGARRIAK**

Kapitulu bakoitzaren amaieran, txostenak **denbora-ardatz bat aurkezten du eta, bertan, 2024-2030 aldian aragintzan eta merkatuan aurreikusten diren mugarri nabarmenenak** laburbiltzen dira. Halaber, Basque Ecodesign Centerren ordezkatutako **bederatzi balio-kateen gaineko** trantsizio-palanketako bakoitzaren inplikazioen laburpen-taula ere ageri da, enpresaren tamainaren arabera.

02. EUROPAR BATASUNAREN POSIZIONAMENDUA KLIMA- ETA INGURUMEN-TRANTSIZIOAREN AURREAN

2024ko ekainean Europar Batasunerako hauteskundeak egin ondoren, Europar Batasunak (EB) **aldaketa instituzional handiak** ditu aurrean, **eragin nabarmena izango dutenak ez soilik ingurumen-politika berriak egin eta martxan jartzeko orduan**, baizik eta baita ere Europako Itun Berdearen **helburu handizaleak ezartzeko gaitasunean**. Legealdi berriak aurrekoan baino testuinguru politiko zatiagoa dakarkigu, ingurumenaren gaineko sentikortasun oso desberdinak dituzten alderdiak tarteko. Horrek eragin nabarmena izango du bai Europako Batzordearen norabidean bai Batzordeak datozen bost urteetan garatuko duen agendan.

Aurrerapen gisa, Ursula Von der Leyenek, Batzordeko lehendakari gisa berri aukeratua izan osteko diskurtsoan, ekintza-plan handizalea azaldu zuen hurrengo urteetarako. Horren barruan nabarmentzekoa da **Deskarbonizazio Industriala Bizkortzeko Legearen** sorrera, azpiegitura energetikoa hobetu eta energiaren kostuak murriztea xede duena. Lege horren barruan **energia berriztagarrien ezarpena** bizkortzeko neurriak sartuko dira eta, horretarako, **proiektu berrietarako baimenak hobetu eta mugaz gaindiko azpiegituretarako inbertsioa sustatuko da**, besteak beste herrialde kideen arteko interkonexio elektrikoaren bidez.

Gainera, elektrifikatzeko zailak diren sektoreak deskarbonizatzeko funtsezko irtenbide gisa hidrogeno berdea sustatuko duen arau-esparrua aurreikusten da. Von der Leyenek **"Akordio Industrial Garbi berri"** bat ere iragarri zuen, trantsizio ekologikoaren esparruan Europaren lehiakortasuna indartzeko. Planak teknologia garbien eta energia berriztagarrien gaineko inbertsio berritua egitea eta Europak berrikuntza jasagarrian duen lidergoa finkatzea aurreikusten du. Era berean, lehiakortasun ekonomikoa helburu klimatikoekin orekatzearen garrantzia azpimarratu zuen Von der Leyenek, deskarbonizazioa erronka batez harago doan aukera estrategiko gisa deskribatuz. Aukerak horrek, batzordeburuaren hitzetan, onura handiak sortzeko ahalmena dauka, kostu energetikoak murriztu eta lehiakortasun industrialak indartzen baitu.

Horrez gain, Von der Leyenek iragarri zuenez, teknologia garbi eta estrategikoak sustatzeko Lehiakortasun Funtseko Europar bat sortu, **REACH erregelamendua sinplifikatu eta Ekonomia Zirkularraren Lege berri bat**

aterako da, birziklapenerako eta lehengai kritikoetarako merkatu bateratua sustatze aldera. Azken araudi hori 2026. urtearen amaierarako egotea espero da. Haren bidez, **birziklapenean eraginkortasuna hobetzeaz gain, murriztu egin nahi da hirugarren herrialdeetatik datozen funtsezko materialen inportazioekiko mendekotasuna**, EBn manufakturatutako produktu etarako birziklatutako edukiaren gutxiengo kuota ezarri.

Ekimen horiekin bat, **Europako Itun Industrialerako Anbereseko Aitorpenak**, 2024ko otsailean aurkeztuak, berriaz nabarmentzen du **lehengai kritikoak hornitzeko orduan segurtasuna bermatuko duen ikuspegi koordinatua** behar dela, irtenbide jasagarrien bidez (besteak beste, birziklapen aurreratua eta meatzaritza arduratsua). **Estrategia energetiko sendoa garatzeko premia** ere azpimarratzen du agiriak, beharrezkoa baita **EBn energia berriztagarrien ekoizpena sustatzea**, batez ere trantsizio ekologikoaren eraginpean dauden eskualde industrialetan. Gainera, **enpresa txiki eta ertainak hornidura-kate berdean eraldaketarako motor gako gisa txertatzea** proposatzen da. Bestalde, **2024ko uztailearen 17ko Europako Kontseiluaren ondorioek** berretsi egiten dute **EBrako lehentasun estrategiko gisa segurtasun energetikoa indartu** behar dela. Liderrek proiektu gakoaren ezarpena bizkortzea adostu zuten; besteak beste, **estatu-kideen arteko interkonexio energetikoak**. Halaber, **klima-mehatxu berrien aurrean funtsezko azpiegituren erresilientzia bermatzea** ere erabaki zuten. Gainera, ondorioetan azpimarratzen denez, diplomazia klimatikoak berebiziko garrantzia dauka teknologia garbien eta lehengaien merkataritza bidezkoa sustatzen duten nazioarteko aliantzak indartzeko orduan.

Era berean, **Mario Draghiren lehiakortasun europarrari buruzko txostenak**, 2024ko irailean aurkeztuak, EBk trantsizio europarraren testuinguruan dituen erronkak jorratzen ditu. Bere azterketan, Draghik nabarmentzen du **premiatzeko delako teknologia garbien eta energia berriztagarrien gaineko inbertsioak areagotzea**. Dioenez, EBren modernizazio ekonomikorako **750.000 eta 800.000 milioi euro osagarri artean** mugitu beharko dira, bereziki erreparatuz elektrifikazioari, biltegitratze energetikoari eta manufaktura-sektorearen eraldaketari. Txostenaren arabera, finantza-ahalegin hori neurri handi batean **sektore pribatutik** etorri beharko da eta, horrez gain, **zor komun**

tresnekin osatu, deskarbonizazioan eta digitalizazioan proiektu estrategikoak errazten dituen funts europar gisa. Txostenari jarraikiz, gainera, **garraioaren sektorearen eraldaketa funtsezkoa** izango da. Horrenbestez, **ibilgailu elektrikoaren karga-puntuak** hedapena bizkortzeko gomendatzen du, 2030erako milioi bat estazio lortzeko.

Bestalde, Draghiren esanetan, nahiz eta energia berriztagarriek prezio energetikoak egonkortu eta aukera ekonomikoak eskaini ditzaketen, **sektorearen trantsizioa mailaz mailakoa izango da, eta, epe laburrean, erregai fosilen menpe egongo da**. Horretarako, **energiaren gaineko zergak murrizteko eta enpresa-egokitzapena erraztuko duen ingurumen-araudia malgutzeko** proposatzen du. Bere proposamen gakoak artean ageri da **Isurien Merkatu Europarreko funtsak industria astunerantz bideratzea eta kontratazio publikoetan tokiko ekoizpenaren baldintzak txertatzea**. Gainera, txostenak nabarmendu du premiazkoa dela **Txina bezalako herrialdeekiko mendetasun ekonomikoa murriztea sektore estrategikoetan**. Beraz, pizgarriak proposatzen ditu lehengai kritikoak eta erdieroaleak tokian ekoitzi daitezela. Horrez gain, **erreserba estrategikoak sortzeko** iradokitzen du, hornidura-katean etenak egon ez daitezela.

Era berean, **Karbono Mugako Doikuntza Mekanismoa (CBAM, ingelesez) zalantzan jartzen du**. Iradokitzen duenez, azkenenean mekanismo hori eraginkorra ez bada, **doako isuri-eskubideak mantendu beharko dira** lehia globalaren aurrean babestu beharreko enpresa europarrentzat. Draghik, halaber, **Ameriketako Estatu Batuak eta Txina bezalako lehiakideen aurrean Europak duen desabantaila teknologiko** geroz eta handiagoa azpimarratzen du. Dioenez, nahiz eta EB liderra den teknologia garbien gaineko berrikuntzan, bere berrikuntza-ekosistemak **ez du lidergoa industrial**. Ondorioz, **ikerketaren eta garapenaren (I+G) gaineko inbertsioak sustatu** eta startup-entzako inguru onuragarria indartu dadila proposatzen du, horretarako oztopo burokratikoak ezabatuz eta eskalatzea ahalbidetuz.

Azkenik, txostenak azpimarratzen du **Europaren lehiakortasuna eskura dauden energia-iturri garbi guztiak aprobetxatzeko duen gaitasunaren menpe dagoela (energia berriztagarriak, nuklearra eta hidrogenoa barne)**. Ikuspegi teknologikoki neutral hau, industria-politika solidoekin uztartuta, funtsezkoa da deskarbonizazioaren helburuetan aurrera egiteko, industria europarraren bideragarritasun ekonomikoa kaltetu gabe.

Bestalde, **Energiaren Batasunaren Egoerari buruzko 2024ko txostenak trantsizio energetikoa bizkortzeko** beharra adierazten du. Energia berriztagarrietan aurrerapenak egon diren arren, 2021ean energiaren azken kontsumo gordinaren % 21,8ra iritsita, Europako Batzordeak ohartarazten du **hazkunde-erritmo azkarragoa beharko dela 2030erako energia berriztagarriaren % 42,5eko helburura iristeko**. Gainera, berotegi-efektuko gasen isuriek beherantz jarraitzen duten arren, beharrezkoa izango da murrizketa-erritmoa hirukoiztea, 2030erako helburu klimatikoak betetzeko.

Merkatu Bakar bidezkoago, berdeago eta digitalago baterako trantsizioak egokitu beharra dakar, eta erronka horiei erantzuteko, beharrezkoa da, batetik **arloan publikoaren eta pribatuaren arteko lankidetzak**, eta, bestetik, **trantsizio berde eta digitala finantzatzeko duen kapital publiko eta pribatuaren mobilizazioa**. Halaxe adierazi zuen Enrico Lettak **"Much more than a market"** txostenean, 2024ko apirilean argitaratutakoan. Bertan, Aurrezki eta Inbertsio Batasuna sortzeko proposatzen du, hau da, baliabideak etengabe proiektu klimatiko estrategikoetara bideratzen direla bermatu ahal izango lukeen sistema bat. Txostenak hainbat neurri jasotzen ditu Merkatu Bakarra indartzeko; tartean, estatu-kide guztietan ingurumen-trantsizio bateratua erraztuko duen arau-harmonizazioa; enpresa txiki eta ertainen partaidetzaren bultzada garapen ekitatibo baterako; nazioz gaindiko azpiegituren gaineko inbertsioa; edo Ezagutza Plataforma digital baten sorrera, ikertzaileei eta hezkuntzako baliabideei sarbidea eskaintzeko.

Testuinguru honetan, Lettak **Merkatu Bakarraren barruan "bosgarren zutabe" bat sortzea planteatzen du: ikertzeko, aztertze eta sortzeko askatasuna**. Ekonomia zirkularra aprobetxatzeko eta klima-aldaketaren erronkei aurre egiteko funtsezkotzat jotzen du neurri hori. Gainera, **Europako energiaren eta trenbideen integrazioa indartzeko proposatzen du, oztopo nazionalak ezabatuz**, sare jasangarri eta eraginkor baterako trantsizioa bizkortze aldera. Ahalegin horiek energia berriztagarrietara ez ezik sare elektrikoaren modernizazioa bideratu behar direla nabarmendu du Lettak, hartara elektrifikazio masiboa bermatzeko.

Azkenik, **Ingurumenerako Nazio Batuen programako (UNEP, ingelesez) Emission Gap Report 2024** txostenak, 2024ko urrian argitaratuak, agerian uzten du beharrezkoa dela isuriak murrizteko ahalegin globalak areagotzea. **Beroketa globala 1.5°C-ra mugatzeko isuriak 2030erako % 42 murriztu behar direla** azpimarratzen du, 2019ko mailetatik. **2023an**, isuri globalek marka guztiak hautsi zituzten: **57.1 gigatona CO₂**. Ondorioz, bistan da promesa klimatikoaren eta benetako ekintzen arteko arrakala areagotu egin dela. Txostenak nabarmentzen duenez, **energia berriztagarriak (esaterako eguzkitikoa edo eolikoak) masiboki hedatuta** soilik litzateke posible **ibilbide klimatikoa Parisko Akordioaren helburuen barruan** mantentzea. Izan ere, 2030erako energia horiek isurien murrizketaren potentzialaren % 27 estaliko lukete. Horrez gain, basogintzaren sektorean egin beharreko jarduerak leudeke.

Laburbilduz, legealdi berrian zehar EBk erronka handiak ditu **politikan eta ingurumenean**. Aldaketa instituzionalak, indar politiko desberdinen arteko orekak eta Mario Draghi bezalako adituen ekarpenak **elementu erabakigarriak izango dira EBk trantsizio honi nola ekingo dion zehazteko**. Halaber, oztopo politiko eta ekonomiko horiek gainditzeko EBren gaitasunak zehaztuko du klima-aldaketaren aurkako borrokan eta ekonomia jasangarriago eta lehiakor baterako trantsizioan izango duen lidergotza.

03. EKONOMIA ZIRKULARREKO 10 GAKOAK 2025ERA KO

Gaikako sei ardatzen inguruan egondako aurrerapen handienak aztertuta, Basque Ecodesign Centerrek 2025erako gakoak diren ekonomia zirkularren gaineko hamar erronka identifikatu ditu:

1 **KARBONO-NEUTRALITASUNA
EAEN 2045EAN, GEHIENEZ ERE
2050EAN.**

6 **KARBONOAREN PREZIOA
EKONOMIA JASANGARRIRAKO
TRANSIZIOKO ARRISKU GISA.**

2 **PRODUKTU JASANGARRIEN
DISEINU EKOLOGIKOAREN
ERREGELAMENDUAREN
ERAGINPEAN DAUDEN
PRODUKTUEN EBALUAZIO ETA
EKODISEINUA.**

7 **KONTSUMO ENERGETIKO ETA
MATERIAL ALTUKO SEKTOREETAN
TEKNOLOGIA ESKURAGARRI
HOBEAK ETA BERRIKUNTZA
LORTZEKO PROZESUA
BIZKORTZEA.**

3 **INGURUMEN-INFORMAZIOAREN
KUDEAKETA, GARDENTASUNAREN
BETEKIZUNEI ERANTZUTEKO.**

8 **OINARRIZKO LEHENGAIEN
HORNIDURA SEGURU ETA
JASANGARRIRAKO EKONOMIA
ZIRKULARRA.**

4 **ENPRESA HANDIAK BEREN
BALIO-KATEAREN ERALDAKETA
JASANGARRIAREN BERMATZAILE.**

9 **EKOIZLEAREN ERANTZUKIZUN
ZABALDUAREN HEDAPENA ETA
BIGARREN MAILAKO LEHENGAIEN
ERABILERAREN SUSTAPENA.**

5 **MUGAK ZURIKETA
EKOLOGIKOARI
(GREENWASHING).**

10 **FINANTZA JASANGARRIETARAKO
TAXONOMIA EUROPARRA.**

1

KARBONO-NEUTRALITASUNA EAEN 2045EAN, GEHIENEZ ERE 2050EAN.

2005 eta 2023 artean, berotegi-efektuko gasen isuriak (BEG) % 33 murriztu dira EAEn. Esparru horretan, EAeko 1/2024 Legeak 2050ean Euskal Autonomia Erkidegoan neutraltasun klimatikoa lortzeko esparru juridikoa ezartzen du, 2045ean helburu hori lortzeko egin beharreko ahaleginak garatuz. Araudi horrek txertatzen dituen tresnen artean dago Trantsizio energetikoko eta klima-aldaketako ekimenen Euskal Erregistroa, zeinak karbono-aztarna jakinarazi eta murrizteko betebeharrak ezartzen dizkien erakunde batzuei. Halaber, erosketara publiko berdean karbono-aztarna nahitaez aplikatu beharra dakar.

2

PRODUKTU JASANGARRIEN DISEINU EKOLOGIKOAREN ERREGELAMENDUAREN ERAGINPEAN DAUDEN PRODUKTUEN EBALUAZIO ETA EKODISEINUA.

2024an onartutako erregelamendu honek eragina dauka azken produktueta eta bitarteko produktueta. 2027tik aurrera, burdina eta altzairua, pilak eta bateriak eta ehunak bezalako material gakoek ekodiseinuko betebeharrak bete beharko dituzte. Araudi horrek produktuetaarako gutxieneko zirkulartasun-baldintzak ezarriko ditu. Gainera, erregelamenduak produktuaren pasaporte digital bat ezartzen du, balio-katean zehar ingurumen-informazioa transferitzeko balioko duena. Enpresek beren produktuak ebaluatu eta ingurumenaren aldetik hobetu beharko dituzte, lehiakortasuna irabazteko aukera aprobetxatzeko, erregelamenduak ezartzen dituen arauen esparruan. 2030. urtetik aurrera, betebeharrak sortuko dira produktu berrietarako, hala nola aluminioa, produktu kimikoak, altzariak, pneumatikoak, detergenteak, pinturak, lubrifikatzaileak eta energiarekin lotutako produktuak arautzeko.

3

INGURUMEN-INFORMAZIOAREN KUDEAKETA, GARDENTASUNAREN BETEKIZUNEI ERANTZUTEKO.

Gardentasun-baldintzak, bai arauzkoak, bai merkatuarenak berarenak, nabarmen handitu dira azken urteotan eta, horregatik, funtsezkoa da ingurumen-informazioa kudeatzeko sistema on bat izatea, eskakizun horiei erantzutea erraztuko duena. EAEn, ia 300 enpresak dituzte betebeharrak jasangarritasunaren gaineko gardentasunaren arloan. Hor sartzen dira, besteak beste, jasangarritasunaren eta finantza jasangarrietarako taxonomiaren arloko informazio korporatiboari buruzko araudia, produktuaren pasaportea bera, jasangarritasun-indizeetarako txostenak, erosketara pribatu berdeko prozesuetarako bezeroei eman beharreko ingurumen-informazioa, edo hornidura-katea ebaluatzeko sistema pribatuak. Informazio hori oker kudeatuz gero, gerta liteke enpresan prozesu ez-eraginkorrak sortzea, eragile inbertitzaileen aurrean ospe txarra izatea edo ingurumenaren aldetik aurreratua den bezero bati eskaintza egiteko gaitasunik gabe geratzea.

4

ENPRESA HANDIAK BEREN BALIO-KATEAREN ERALDAKETA JASANGARRIAREN BERMATZAILE.

Jasangarritasunean izan behar den ardurari buruzko 2024/1760 Zuzentarauak (EB) enpresa handiei eskatzen die beren balio-kateko ingurumen-inpaktuak identifikatu, prebenitu eta arindu ditzatela, bai eta Deskarbonizazio Plan bat garatu, ezarri eta gainbegiratu dezatela ere, tenperaturaren igoera 1,5^o-ra mugatzeko helburuarekin bat. 2027tik aurrera, EAeko 20 enpresa handi inguruk ezarri beharko dute deskarbonizazio-plana beren balio-kate osorako, behar den arduraren barruan.

5

MUGAK ZURIKETA BERDEARI GREENWASHING.

Gardentasunaren arloko baldintzak handituta zuriketa ekologikoko (*greenwashing*) prozesuak areagotzeko arriskua sortzen da. Trantsizio ekologikorako kontsumitzaileen ahalduntzeari buruzko Zuzentarauak (2024an onartua) eta Berriarazo ingurumen-alegazioei buruzko Zuzentaru-proposamenak merkatuaren eremuan ingurumen-komunikaziorako esparrua ezartzen dute. Enpresek egingo dituzten alegazioak hirugarrenek egiaztatzeko modukoak eta ebidentzia zientifikoa oinarrituak izan behar dira. Gainera, 2026tik aurrera, ingurumen-alegazio guztiak oinarritu edo kokatu beharko dira aitortutako ziurtagiri baten baitan.

6

KARBONOAREN PREZIOA EKONOMIA JASANGARRIRAKO TRANTSIZIOKO ARRISKU GISA.

Mugako Doikuntza Mekanismoaren Erregelamendua (CBAM), 2024tik aplikatzen dena, lagungarria izango da ukitutako sektoreen lehiakortasuna babesteko, ingurumen-murrizketa gutxiago zituzten herrialdeetako enpresek zuten abantaila ezabatuz. Gaur egun, EAEko 41 enpresa daude isuri-merkataritzan. Hala ere, 2026tik aurrera apurka-apurka murrizten joango dira ondasunak ekoizten dituzten EBko instalazioen Isuri Eskubideen Merkataritza Araudiaren (EU ETS) esparruko doako esleipenak, CBAMen irismenaren barruan, 41 enpresa horietatik 12tan eraginik. Ukitutako salgaiak bitarteko produktuak direnez (zementua, burdina eta altzairua, aluminioa, ongarririk, elektrizitatea eta hidrogenoa), efektu hori balio-kate osora helarazi daiteke. Enpresek kudeatu beharreko trantsizio-arrisku nagusietako bat da hori.

7

KONTSUMO ENERGETIKO ETA MATERIAL ALTUKO SEKTOREETAN TEKNOLOGIA ESKURAGARRI HOBEAK ETA BERRIKUNTZA LORTZEKO PROZESUA BIZKORTZEA.

Isuri Industrialen 2024/1785 Zuzentarau berriak Eskuragarri dauden Teknika Onenen sektore-dokumentuak egiteko prozesua bizkortu nahi du, energiaren eta materialen gaineko EAEko 250 instalazio intentsibo baino gehiagoren Ingurumen Baimen Integraletan txertatu beharreko mugak gogortzeko. Zuzentarauan hainbat jarduera sartzeaz gain, deskarbonizaziorako, ekonomia zirkularerako eta zero kutsadurarako berrikuntza sustatu nahi du eta, horretarako, hainbat teknologia bermatu eta 2030erako Eraldaketa Plan bat eskatzen du. Plan horretan azaldu beharko da, hain zuzen ere, nola eraldatuko den instalazioa 2030-2050 aldian zehar, ekonomia zirkular eta klimatikoki neutroan laguntzeko.

8

ONARRIZKO LEHENGAIEN HORNIDURA SEGURU ETA JASANGARRIRAKO EKONOMIA ZIRKULARRA.

2024. urtean 2024/1252 (EB) Erregelamendua onartu da, oinarrizko 34 lehengaien hornidura segurua eta jasangarria bermatzeko. Araudiak lehengai estrategikoak zehazten ditu, hau da, trantsizio energetikorako ezinbestekoak direnak. Halaber, berrikuntza gisa aluminioa eta beruna sartzen ditu (EAEko gakoak diren lehengai kritikoak, ekipo elektrikoaren, automobilgintzaren eta birziklapenaren sektoreetarako oinarri direnak), iman iraunkorrez gain. Lehengaien kudeaketa txertatu behar dute, beraz, EAEko enpresek arriskua kudeatu eta ebaluatzeko prozesuetan, I+G+b-ren aldeko apustua eginez, lehengai kritiko horien mendetasuna murrizte aldera. Era berean, araudiak aukera ematen du estrategiko moduan aitor daitezen lehengai horiek erauzi, ordezkatu, prozesatu eta birziklatzeko proiektuak, baimenak eman eta finantzaketa lortzeko baldintza onuragarriagoz baliatzeko.

9

EKOIZLEAREN ERANTZUKIZUN ZABALDUAREN HEDAPENA ETA BIGARREN MAILAKO LEHENGAIEN ERABILERAREN SUSTAPENA.

Ekoizlearen erantzukizun zabaldua sektore gehiagora zabaldu da, besteak beste ehungintzaren sektorerara eta, halaber, lehendik zeuden batzuen irismena handitu egin da, besteak beste aparatu elektriko eta elektronikoena edo ontzi industrialena. Horrez gain, automobilgintzaren sektorerako araudi berri bat garatze-lanean da. Araudi horrek, sektorean bigarren mailako lehengaien erabilera proposatzeaz gain, birziklatzearen etekinen kalkuluak zehaztu eta berrerabilpena eta birmanufaktura sustatuko ditu. Sektore honetako EAEko ia 100 enpresak edukiko dituzte balizko inplikazioak araudi berri horren ondorioz.

10

TAXONOMIA EUROPARRAREN IRISMEN BERRIA ETA HELBURUAK FINANTZA JASANGARRIETARAKO.

Taxonomiari buruzko araudia eguneratu egin da. Hala, sektore gehiagotan aplikatuko da klima-aldaketaren helburuak lortzeko, hala nola EAEko lehentasunezkoak diren sektoreetan: automobilgintzako eta mugikortasuneko elementuen fabrikazioa, trenetako gurpildun materialaren osagaien fabrikazioa, edo aireontzien fabrikazioa. Gaur egun, betebeharrak dituzten enpresa europarren % 20 soilik datoz bat eta daude egiaztatuta taxonomiarekin. Era berean, taxonomia 4 ingurumen-helburu berritara hedatu da: uretako eta itsasoko baliabideen kudeaketa jasangarria, ekonomia zirkular baterako trantsizioa, kutsaduraren prebentzioa eta kontrola, eta biodibertsitatearen eta ekosistemen babesa eta errekupezioa.

Hamar gako horiek txosten honetan jorratutako gaikako sei ardatzetan identifikatutako arau-mugarri nagusiei erantzun zuzena emateko asmoz zehaztu dira. Laburbilduz, **gako bakoitzaren zerrenda, kasuan kasuko arau-mugarriak eta ezarpen-datak zehazten dituen grafikoa** ageri da jarraian.

KARBONO-NEUTRALITASUNA EAEN 2045EAN, GEHIENEZ ERE 2050EAN.

1. HH 2030

Karbono-neutraltasuna EAEn 2045ean, gehienez ere 2050ean.
% **45eko murrizketa** lortzea **berotegi-efektuko gasen isurietan** 2030erako, 2005eko datuekin alderatuta.

PRODUKTU JASANGARRIEN DISEINU EKOLOGIKOAREN ERREGELAMENDUAREN ERAGINPEAN DAUDEN PRODUKTUEN EBALUAZIOA ETA EKODISEINUA.

1. HH 2028

Produktu jasangarrien diseinu ekologikoari buruzko 2024/1781 Erregelamendu europarra.
Lehentasunezko produktuetarako ekodiseinuko nahitaezko lehen **betekizunak** indarrean jartzea.

LEHENTASUNEZKO PRODUKTUETARAKO EKODISEINUKO NAHITAEZKO LEHEN BETEKIZUNAK INDARREAN JARTZEA.

1. HH 2025

Jasangarritasuneko informazio korporatiboari buruzko 2022/2464 Zuzentarau europarra eta Behar den ardurari buruzko 2024/1760 Zuzentarau europarra.
NFRDren eraginpean dauden enpresek jasangarritasunari buruzko txosten hedatuak aurkeztu behar dituzte estandar europar berriei jarraikiz.

1. HH 2026

Jasangarritasuneko informazio korporatiboari buruzko 2022/2464 Zuzentarau europarra eta Behar den ardurari buruzko 2024/1760 Zuzentarau europarra.
NFRDren eraginpean ez dauden enpresek jasangarritasunari eta gobernantzari buruzko informazioa ematen hasi behar dute.

ENPRESA HANDIAK BEREN BALIO-KATEAREN ERALDAKETA JASANGARRIAREN BERMATZAILA.

2. HH 2027

Behar den ardurari buruzko 2024/1760 Zuzentarau europarra.
5.000 langile baino gehiago dituzten enpresetan nahitaez izan behar den **ardura**.

2. HH 2028

Behar den ardurari buruzko 2024/1760 Zuzentarau europarra.
Behar den ardura hedatzea **3.000 langile baino gehiago** dituzten enpresetara.

2. HH 2029

Behar den ardurari buruzko 2024/1760 Zuzentarau europarra.
Behar den ardura hedatzea **3.000 langile baino gehiago** dituzten enpresetara.

MUGAK ZURIKETA BERDEARI GREENWASHING

1. HH 2025

Kontsumitzailearen ahalduntzeari buruzko 2024/825 Zuzentaraua (EB).
Ingurumen-alegazio iruzurrezko edo ez-egiaztagarriak egiteko debekua.

Berariazko ingurumen-alegazioak (Green claims) justifikatu eta komunikatzeari buruzko zuzentaraua.
Berariazko ingurumen-baieztapen guztien derrigorrezko justifikazioa.

KARBONOAREN PREZIOA EKONOMIA JASANGARRIRAKO TRANTSIZIOKO ARRISKU GISA.

2. HH 2027

Karbono Mugako Doikuntza Mekanismoari (CBAM) buruzko 2023/956 Erregelamendua (EB).

CBAM aitorpena nahitaez aurkeztea eta hirugarren herrialdeetatik inportatutako **produktuen isuriak estaltzeko ziurtagiriak** entregatzea.

KONTSUMO ENERGETIKO ETA MATERIAL ALTUKO SEKTOREETAN BERRIKUNTZA ETA TEKNOLOGIA ESKURAGARRI HOBEAK LORTZEKO PROZESUA BIZKORTZEA.

1. HH 2026

Isuri industrialen 2024/1785 Zuzentaraua (EB).

Nahitaezko hobekuntza teknologikoak aplikatzea **kontsumo energetiko eta material altuko sektoreetan**, baita ekoizpen-prozesuen berrikuntza sartzea ere, eraginkortasuna areagotu eta isuriak murrizteko.

ONARRIZKO LEHENGAIEN HORNIDURA SEGURUA ETA JASANGARRIRAKO EKONOMIA ZIRKULARRA.

2. HH 2025

Oinarrizko lehengaien hornidura segurua eta jasangarria bermatzeko 2024/1252 Erregelamendua (EB).

Lehengai estrategikoak hornitzeko kateen nahitaezko auditoretzak, jasangarritasun-arriskuak ebaluatuz.

2. HH 2027

Oinarrizko lehengaien hornidura segurua eta jasangarria bermatzeko 2024/1252 Erregelamendua (EB).

Iman iraunkorrak dituzten **produktuetan birziklatutako edukiai nahitaez etiketatzea**, horien mota eta konposizioarekin batera.

EKOIZLEAREN ERANTZUKIZUN HANDITUAREN HEDAPENA ETA BIGARREN MAILAKO LEHENGAIEN ERABILERAREN SUSTAPENA.

1. HH 2027

Aparatu elektriko eta elektronikoen hondakinei buruzko 2024/884 Zuzentaruaren eta Espainian ontziak eta ontzien hondakinak arautzen dituen 1055/2022 Errege Dekretuaren berrikuspena.
Ekoizleei beren produktuen **bizi-amaiera kudeatzeko ardura har dezatela eskatzeko mekanismoen** sarrera.

Prozesu industrialetan **bigarren mailako lehengaien erabilera sustatzeko pizgarriak.**

FINANTZA JASANGARRIETARAKO TAXONOMIA EUROPARRA.

1. HH 2024

Inbertsio jasangarriak errazteko esparru baten ezarpenari buruzko 2020/852 Erregelamendua (EB).

Finantza-enpresak taxonomia europarrarekiko **zein mailan bat datozen azaltzen** hastea.

1. HH 2025

Inbertsio jasangarriak errazteko esparru baten ezarpenari buruzko 2020/852 Erregelamendua (EB).

Enpresa ez-finantzarioak hasi dira **azaltzen zein mailatan egiten duten bat** taxonomia europarrarekin.

Bestalde, hurrengo **taulan gako bakoitzak Basque Ecodesign Centerren ordezkaturako bederlatzi balio-kateen gainean duen inplikazio-maila** jasotzen da.

TRANTSIZIORAKO PALANKAK	ENPRESA HANDIAK	ETE-AK	BASQUE ECODSIGN CENTERREN BALIO-KATEAK									
(I) Karbono-neutraltasuna EAEn 2045ean, gehienez ere 2050ean.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(II) Produktu jasagarrien diseinu ekologikoari buruzko Erregelamenduaren eraginpean dauden produktuen ebaluazioa eta ekodiseinua.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(III) Ingurumen-informazioaren kudeaketa, gardentasunaren betekizunei erantzutek.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(IV) Enpresa handiak beren balio-katearen eraldaketa jasagarriaren bermatzaile.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(V) Mugak zuriketa berdeari.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(VI) Karbonoaren prezioa ekonomia jasagarriarako trantsizioko arrisku gisa.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(VII) Kontsumo energetiko eta material altuko sektoreetan teknologia eskuragarri hobeak eta berrikuntza lortzeko prozesua bizkortzea.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(VIII) Oinarritzko lehengaien hornidura seguru eta jasagarriarako ekonomia zirkularra.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(IX) Ekoizlearen erantzukizun handituaren hedapena eta bigarren mailako lehengaien erabileraren sustapena.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(X) Finantza jasagarrietarako taxonomia europarra.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●

SEKTOREAK	INPLIKAZIO-MAILA
Automobilgintza	● Altua
Erakuntza-sektorea	● Ertaina
Energia sortzeko sektorea	● Baxua
Banaketa-sektorea	
Metalaren sektorea	
Jasotze-ekipoen sektorea	
Garrantzi-ekipoen sektorea	
Sortze- eta transmisio-ekipoen produkzioa	
Finantza-sektorea	

Basque Ecodesign Centerreko enpresek diotenez, ahalegin handia egiten ari dira araudi berrietara egokitzeko, batez ere gardentasunarekin (Behar den arduraren Zuzentaraua eta Produktuen merkaturatze libreari edo deforestazioari edo basoaren narriadurari buruzko Erregelamendua barne) eta ekodiseinuarekin (Diseinu ekologikoaren Erregelamendua) lotutakoetara. Hala eta guztiz, klima eta ingurumeneko trantsizioa globala izan behar dela jakinik, enpresek badakite epe luzean hobetuko dela lehiakortasuna.

Arauek ezarritako betebeharez harago, oro har, pizgarriak falta direla uste dute, bai produktu jasagarriagoak garatzeko, bai beste arronka zehatzago batzuetarako, besteak beste lehengai kritikoen birziklapena areagotzeko. Horrenbestez, Basque Ecodesign Centerreko enpresen ustez, beharrezkoa da produkturik jasagarrienak lehiakorrago bihurtzea, merkatu globalean eskari egonkorra sustatuz. Izan ere, zirkulartasuna eta jasagarritasun-

irizpideak Europako merkatuaren eskari zehatzak dira (batez ere Eskandinaviako herrialdeetan), baina ez hainbeste nazioarteko beste merkatu batzuenak.

Bestalde, Basque Ecodesign Centerreko enpresek balio-katearen ikuspegitik ulertzen dituzte deskarbonizazioa eta zirkulartasuna. Horren barruan, enpresa txiki eta ertainek osatzen dute kate-begirik ahulena. Ingurumenari buruzko informazioa batze hutsa arronka bat da enpresa txiki eta handi askorentzat. Horregatik, laguntza hori bereziki enpresa txiki eta ertainei zuzendu behar zaiela uste dute, bai politika publikoetatik, bai industriako enpresa handien eta finantza-erakundearen balio-katea abiaraztetik. Horren barruan, enpresa txiki eta ertainentzat informazioa transferitzeko mekanismo estandar eta errazak sortu behar dira balio-katean, informazio berdina formatu askotan eskaintzen duten prozesu ez oso eraginkorrek saihestuz.

04. GARDENTASUNA ETA POSIZIONAMENDUA

041. GARDENTASUNA EREMU KORPORATIBOAN

Azken urteetan, Europar Batasunak gardentasun korporatiboa areagotzeko ahaleginak handitu ditu, **jasangarritasunari eta materialtasun bikoitzari bereziki helduz**. Kalkulatzen da EAEko ia 300 enpresek bete beharko dituztela datozen urteetan gardentasunaren gaineko betebeharrak.

2014an **Informazio Ez Finantzarioaren Hedapenari buruzko Zuzentaraua (NFRD)** ezarri izana mugarri bat izan zen, enpresa handiak behartzen baitzituen **ingurumen, gizarte eta gobernatzako (IGG) eremuetan zuten eraginaren berri ematera**. Hala ere, ezarri zenetik hainbat urte igaro ondoren, hutsuneak eta gabeziak identifikatu ziren txostenen kalitatean. Horrenbestez, berau berrikusi eta **(A) Jasangarritasunaren gaineko Informazio Korporatiboari buruzko (EB) 2022/2462 Zuzentaraua (CSRD, ingelesez)** argitaratu zen, **zeinak informazioa eman behar duten enpresen irismena handitu eta baldintza zorrotzagoak ezartzen baititu**. Berrikuspen horren ondorioz, EAEko ia 300 enpresak bete beharko dituzte jasangarritasunaren gaineko gardentasun korporatiboko betebeharrak.

2022ko abenduaren 14ko **2022/2464 (EB) Zuzentaraua (CSRD Zuzentaraua)** 2023ko urtarrilean jarri zen indarrean, estatu-kideetako legedietara aplikatzeko gehieneko epea 2024ko uztailerako ezarrita.

CSRD Zuzentaruarekin egindako garapen handienetako bat da jasangarritasuneko informazioari buruzko Europako arauak sartu direla (JIEA edo ESRS, ingelesez), **txostenetan sendotasun eta bateragarritasun handiagoa bermatzea** helburu. Arau hauek gai zehatzak jorratzen dituzte, besteak beste klima-aldaketa, biodibertsitatea, baliabideen erabilera eta lan-kontuak. Arau hauei buruzko zehaztasun gehiago ikus daiteke agiri honetan; zehazki, **korporazioek informazioaren berri emateko estandarrei** buruzko atalean.

CSRD Zuzentaruaren pean, enpresek **auditoretza independenteak** egin behar dizkiete beren **txostenei**. Horrek datuen sinesgarritasuna indartzen du, eta aukera ematen die inbertitzaileei eta bestelako interesdunei erabakiak hartzean informazio gehiago izateko.

Ihobek Jasangarritasunaren gaineko Informazio Korporatiboari buruzko euskarri-informazio ugari garatu du, tartean nabarmentzekoak: **"2022/2464 Zuzentaruari (EB) buruzko 10 galdera gakoak"**; Ekosteguna jardunaldia: **"Jasangarritasunari buruzko informazio korporatibotik behar besteko ardurara: ESG enpresa jasangarritasuna bultzatzeko tresna gisa integratzeko arau eta lege aurrerapenak"**; eta profesionalentzako prestakuntza: **Jasangarritasunari buruzko Informazio Korporatiboaren Zuzentaruaren inplikazioak**.

Era berean, Europako Batzordeak **Ohiko Galderen Agiria** argitaratu du, zuzentarau honen ezarpenari eta informazioaren berri emateko arauari buruzko zalantzak argitzeko. Gainera, hainbat erakundek egin dituzte babes-gidak, besteak beste 2024an **Foréticak aurkeztutako gida**.

Espainiaren kasuan, Ministroen Kontseiluak 2024ko urrian onartu zuen proiektu hau: **(B) Jasangarritasunari buruzko Enpresa Informazioaren Legea (JEIL)**. Lege-proiektu hori Gorteetara igorri da, bertan azken onarpena eman diezaioten. Oraindik ere aldaketak egon daitezke azken testuan.

Jasangarritasunari buruzko Enpresa Informazioaren etorkizuneko Legeak besteak beste CSRD Zuzentarau Europarra ordezkatzeko du. Halaber, aldaketak egongo dira Merkataritza Kodean, Kapital Sozietateen Legean eta Kontuen Ikuskaritzaren Legean.

Horrez gain, ezartzen da nahitaezkoa dela txostenak kanpotik egiaztatzea, finantza-erakundeen ikuskaritzaren antzera, bai eta Europar Batasun guztian datuen homogeneotasuna eta alderagarritasuna errazteko formatu elektronikoa bakarrik ezartzea ere. Kontabilitate eta Kontu Ikuskaritza Institutuak (ICAC, gaztelaniaz) ikuskatuko du jarduera hori.

(A)

JASANGARRITASUNARI BURUZKO ENPRESA INFORMAZIOA ESTATUAN EZARTZEA.

2023ko maiatzean, Kontabilitate eta Kontu Ikuskaritza Institutuak (ICAC), Ekonomia Gaietarako eta Eraldaketa Digitaleko Ministerioak eskatuta, **kontsulta publikoa eman zion ingurumen, gizarte eta gobernanzako gaiei buruzko informazio korporatiboaren esparrua arautzen duen Lege Aurreproiektuari.**

2024ko apirilean, Merkatuen eta Lehiaren Batzorde Nazionalak [Lege-aurreproiektu honi buruzko txostena](#) igorri zuen ([Espediente zk.: IPN/CNMC/010/24](#)), hainbat aldaketa proposatuz.

2024-10-29an, Ministroen Kontseiluak lege-aurreproiektu hau onartu zuen, eta Gorteetara igorri zuen, azken onarpena eman ziezaioten. 2022/2464 Zuzentaraua (EB) ordezkatu behar duelako dauka lege honek halako egitura. Horretarako, azalpen-zati bat eta xedapenen zati bat dauka, hiru artikulua, bi xedapen gehigarri, bost xedapen iragankor, xedapen indargabetzaile bat eta sei azken xedapen tarteko, honela:

- 1885eko abuztuaren 22ko Errege Dekretuaren bidez argitaratutako Merkataritza Kodearen aldaketaren lehen artikulua.
- Uztailaren 2ko 1/2010 Legegintzako Errege Dekretuaren bidez onartutako Kapital Sozietateen Legearen testu bateginaren aldaketaren bigarren artikulua.
- Kontu Ikuskaritzari buruzko uztailaren 20ko 22/2015 Legearen aldaketaren hirugarren artikulua.

Azkenik, bi xedapen gehigarri ezartzen dira, jasangarritasunari buruzko informazioa aurkezteko betebeharean sartu daitezkeen kreditu-erakundeak eta aseguru-enpresak eta Europar Batasunaren estatu-kide baten edo Europako Esparru Ekonomikoko estatu-kide baten zuzenbide pean ez dauden enpresak; bost xedapen iragankor, CDRD Zuzentarauan aurreikusitako aldi baterako salbuespenak sartzen dituztenak; eta sei azken xedapen, tartean nabarmentzekoak urtarrilaren 12ko 2/2021 Errege Dekretuaren bidez onartutako Kontu Ikuskaritzaren Legea garatzen duen Erregelamendua aldatzen duen lehena.

Jasangarritasunari buruzko Enpresa Informazioaren Legea enpresa handi eta enpresa-talde guztiei aplikatuko zaie, bai eta kotizatutako enpresa ertain eta txikiei ere (mikroenpresei izan ezik).

Aipatzekoa da kotizatutako enpresa txiki eta ertainek erraztasun batzuk izango dituztela; besteak beste: nahitaezko informazioaren eduki murriztagoa, informazio hori aurkezteko arau europar zehatzak eta eskakizun berri honetarako prestatzeko aldi osagarria.

Jasangarritasunari buruzko txosten horretan enpresak jasangarritasunari buruzko gaietan sortzen duen eraginaren gaineko informazioa sartzen da, bai eta ingurumen, gizarte edo giza eskubideei nahiz gobernanzari buruzko faktoreek enpresa edo taldearen emaitzetan eta egoeran (materialtasun bikoitza) zer nolako eragina duten ulertu ahal izateko beharrezko informazioa ere.

Era berean, lege-proiektuaren arabera, Europako enpresa guztientzat ezarritako esparru bakarraren arabera egin behar da txostena. Halaber, formatu elektronikoko bakarrean aurkeztu behar da, Europako enpresen informazioan bateragarritasun handiagoa ahalbidetzeko (Jasangarritasunari buruzko Informazioaren Europako Arauak, JIEA).

Lege hau **indarrean jartzeko** prozesua mailaz maila ezarriko da, Europako araudira errazago egokitzeko. Horrenbestez, informazioa emateko betebeharrak honako hauei eragingo die:

- 1.- Enpresa handi guztiei, baldin eta aktiboa 25 M€-tik gorakoa bada eta negozioren urteko zenbateko garbia 50 M€-tik gorakoa bada, bi talde bereiziz:
 - Interes publikoko enpresa handiak eta interes publikoko taldeen erakunde nagusiak, bi kasuetan 500 langiletik gorakoak. **2024ko urtarrilaren 1etik.**
 - Gainerako enpresa handiak eta talde handien erakunde nagusiak. **2025eko urtarrilaren 1etik.**

- 2.- Kotizatutako enpresa txiki eta ertainei (salbuespena: merkatu alternatiboetan eta hazkundekoetan kotizatzen duten enpresa txiki eta ertainak eta mikroenpresak); aseguru-enpresa gatibu handiei eta txiki edo ez-konplexu gisa definitutako kreditu-erakundeak. **2026ko urtarrilaren 1etik.**

- 3.- EBren lurraldean 150 M€-tik gorako negozio-bolumena duten hirugarren herrialdeetako enpresen sukurtsal espainiarrek eta filialek informazio hori aurkeztu beharko dute **2028ko urtarrilaren 1etik** aurrera.

Egun horretan bertan, Ministroen Kontseiluari informazioa eman zitzaion, lehen itzulian, informazio korporatiboaren ondoreetako enpresen eta enpresa-taldeen tamainaren irizpideak aldatzen dituen Lege-aurreproiektuari buruz. Zuzentarauaren transposizioa aurrekoarekin lotuta dago (2023/2775 Zuzentarau delegatua), nahiz eta Europako Batzordeak Jasangarritasunari buruzko Informazio Korporatiboaren Zuzentaraua baino beranduago onartu zuen.

Tamaina-atalaseen iguerak murriztu egingo du finantza-egoerak aurkezteko baldintzen aplikazio-eremua eta, beraz, enpresentzako kontabilitate-betebeharrak sinpletu egingo dira. Hartara, gaur egun handi gisa sailkatzen diren enpresa batzuk enpresa ertain bihurtuko dira eta, ondorioz, eredu laburtuak egiteko edo enpresa txiki eta ertainen kontabilitate-plan orokorrera atxikitzeak aukera izango dute. Proposatutako aldaketan taula honakoa litzateke:

1. TAULA. Aldaketak tamainaren irizpideetan. Iturria: Enpresen eta enpresa-taldeen tamainaren irizpideak aldatzen dituen lege-aurreproiektua, informazio korporatiboaren ondoreetarako.

ENPRESA TXIKIA (GOIALDEKO MUGA)	AURREKOA	BERRIA
Aktiboa, guztira	4.000.000	5.000.000
Negozio-bolumen garbia (€)	8.000.000	10.000.000
Langile-kopurua	50	50
ENPRESA ERTAINA (GOIALDEKO MUGA)	AURREKOA	BERRIA
Aktiboa, guztira	20.000.000	25.000.000
Negozio-bolumen garbia (€)	40.000.000	50.000.000
Langile-kopurua	250	250
ENPRESA TXIKIA (BEHEALDEKO MUGA)	AURREKOA	BERRIA
Aktiboa, guztira	20.000.000	25.000.000
Negozio-bolumen garbia (€)	40.000.000	50.000.000
Langile-kopurua	250	250

042. BALIO-KATEAREN EBALUAZIOA ETA ABIARAZPENA

Balio-katearen ebaluazioa eta trazabilitatea, ingurumen, gizarte eta gobernanzako irizpideetan eta jasangarritasunean, funtsezkoa da **enpresek beren konpromisoak betetzen dituztela eta ingurumenaren eta gizartearen gaineko eragin negatiboa murrizten dutela bermatzeko**. European geroz eta arau-presio handiagoa dago jasangarritasunaren gaineko informazioa emateko. Halaber, agente kontsumitzaileek eta inbertitzaileek gardentasuna eskatzen dute. Ondorioz, enpresek **ikuspegi zorrotzagoak hartu behar izan dituzte ez soilik beren eragiketa zuzenak ikuskatzeko**, baizik eta baita ere beren hornitzaileenak eta bazkide merkatarienak.

CSRD Zuzentarauz gain, **(C) Jasangarritasunaren gainean izan behar den ardurari buruzko Zuzentarauak (CSDDD, ingelesez) baldintza zorrotzagoak** sartzen ditu **enpresek** beren balio-kate orokorretan dituzten praktiken gaineko **erantzukizunari buruz**. Legedi honen barruan sartzen da **giza eskubideen eta ingurumenaren**

gaineko eragin negatiboak identifikatu, prebenitu eta arintzeko betebeharrak, ez soilik enpresako eragiketen barruan, ezpada hornidura-kate osoan.

Ondorioz, ukitutako enpresek ingurumen, gizarte eta gobernanzako arriskuak kudeatzeko prozesuak indartu beharko dituzte, hornidura-katearen trazabilitatean inbertituz eta hornitzaileak ikuskatzeko prozedurak ezarriz. Behar den arduraren prozesuan **honako etapa hauek** sartzen dira:

- Kudeaketa-sistemetan eta politiketan txertatzea.
- Kontrako ondorioak identifikatu eta ebaluatzea.
- Balizko arriskuak prebenitu eta arintzea.
- Neurriak ikuskatzea eta haien eraginkortasuna ebaluatzea.
- Komunikazioa publikoa.
- Kalteak konpontzea, beharrezkoa denean.

(B)

JASANGARRITASUNAREN GAINEAN IZAN BEHAR DEN ARDURARI BURUZKO BETEBEHAR BERRIAK ENPRESA LIDERRENTZAT.

2024/1760 Zuzentaraua (EB) 2024ko uztailaren argitaratu zen, eta arauak ezartzen ditu, honakoak hizpide:

- **enpresek dituzten betebeharrak**, kontrako, benetako eta balizko ondorioen gainean, **giza eskubideetarako eta ingurumenerako**, bai beren eragiketetan, bai beren filialen eragiketetan, bai eta bazkide merkatariak enpresa horien **jarduera-kateetan** egindako eragiketetan ere.
- aurreko betebeharrak urratzetik eratorritako **erantzukizuna**, eta
- **enpresek duten betebeharrak klima-aldaketa arintzeko** eta trantsiziorako plan bat ezarri eta garatzeko, helburu izanik negozio-eredua eta enpresaren estrategia-eredua bateragarria izatea ekonomia jasangarri baterako trantsizioarekin eta beroketa globala 1,5 °C-ra mugatzearekin, Parisko Akordioa betetz eta, betiere, horretarako bitartekoak jarritz.

Zuzentarau honek **egutegi** espezifiko bat zehazten du bere xedapenak ezartzeko, mailaz mailako epeetan, enpresen tamainaren, fakturazioaren eta kokapenaren arabera.

Estatu-kideek gehienez ere 2026ko uztailaren 26rako hartu eta argitaratuko dituzte beharrezko legezko, arauzko eta administrazioko xedapenak, Zuzentarau honetan ezarritakoa betetzeko. Neurri horiek **epe hauetan** aplikatuko dira (Zuzentaraan islatutako salbuespen zehatzekin):

- 2027ko uztailaren 26tik aurrera, batez beste 5.000 langile baino gehiago dituzten enpresetan**, baldin eta 2027ko uztailaren 26 aurreko azken ekitaldian **mundu mailan 1.500 milioi €-tik gorako negozio-bolumena** sortu badute (2028ko urtarrilaren 1etik aurrera hasten diren ekitaldiak);
- 2028ko uztailaren 26tik aurrera, batez beste 3.000 langile baino gehiago dituzten enpresetan**, baldin eta 2028ko uztailaren 26 aurreko azken ekitaldian **mundu mailan 900 milioi €-tik gorako negozio-bolumena** sortu badute (2029ko urtarrilaren 1etik aurrera hasten diren ekitaldiak);
- 2027ko uztailaren 26tik aurrera, hirugarren herrialde baten legediaren arabera eratutako enpresetan**, baldin eta 2027ko uztailaren 26 aurreko azken ekitaldian **Batasunean 1.500 milioi €-tik gorako negozio-bolumena** sortu badute (2028ko urtarrilaren 1etik aurrera hasten diren ekitaldiak);

- d) 2028ko uztailaren 26tik aurrera, hirugarren herrialde baten legediaren arabera eraturako enpresetan, baldin eta 2028ko uztailaren 26 aurreko azken ekitaldian Batasunean **900 milioi €-tik gorako negozio-bolumen garbia** sortu badute (2029ko urtarrilaren 1etik aurrera hasten diren ekitaldiak);
- e) 2029ko uztailaren 26tik aurrera, ukitutako gainerako enpresetan, hau da, EBkoak diren, **1.000 langile baino gehiago dituzten eta mundu mailako negozio-bolumena 450 M€-tik gorakoa duten enpresetan eta EBtik kanpoko sozietateetan, baldin eta Europako merkatuan negozio-maila hori betetzen badute** (2029ko urtarrilaren 1etik aurrera hasten diren ekitaldiak).

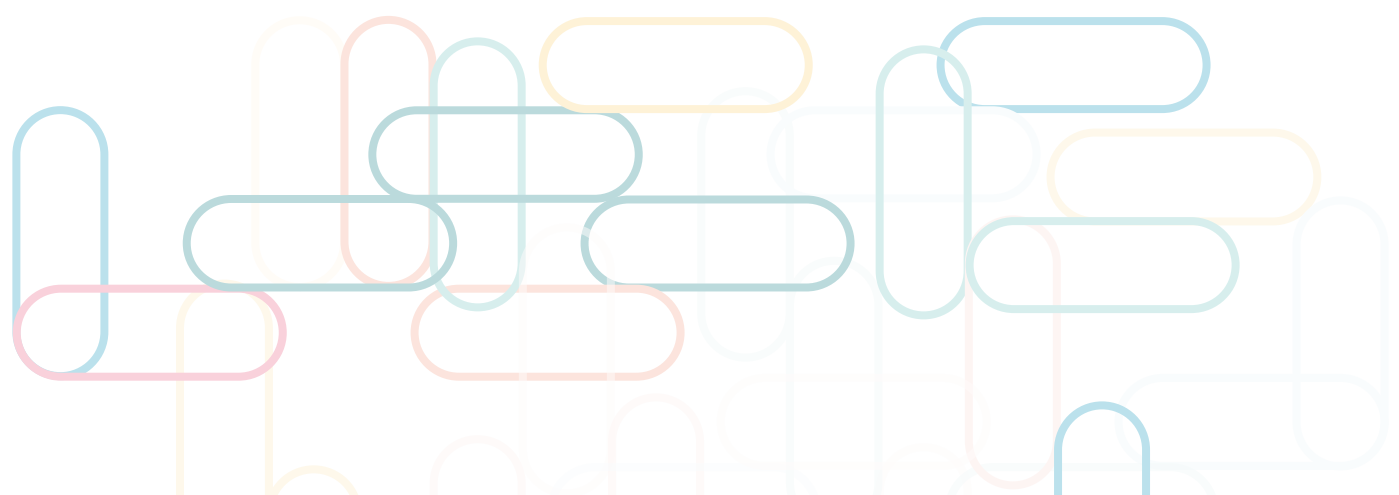

Ihobek dokumentazio lagungarria prestatu du, enpresei araudiaren betebeharrak eta inplikazioak ezagutzen laguntzeko. Nabarmentzekoak dira: **"2024/1760 Zuzentarauari (EB) buruzko 10 galdera gakoak"**; Ekosteguna jardunaldia: **"Jasangarritasunari buruzko informazio korporatibotik behar besteko ardurara: ESG enpresa jasangarritasuna bultzatzeko tresna gisa integratzeko arau eta lege aurrerapenak"**; eta profesionalei zuzendutako prestakuntza-modulua: **Behar den arduraren printzipioa eta enpresarentzat dituen inplikazioak**.

Era berean, Europako Batzordeak **Ohiko Galderen Agiria** argitaratu du, zuzentarau honen ezarpenari buruz.

Balio-katearen trazabilitatea, era berean, erakundeetan ingurumen, gizarte eta ingurumeneko alderdietan geroz eta handiagoak diren eskariekin lotuta dago. Eskari horiek administrazioetik, finantza-erakundeetatik, bazkideengandik, herritarrengandik eta inbertitzaile arduradunengandik datoz, baita enpresa askok hartutako borondatezko jasangarritasun-konpromisoetatik ere. Horregatik, **enpresei beren hornitzaileen ebaluazio eta kalifikazioa edukitzean laguntzeko**, merkatuan geroz eta maizago agertzen dira **(D) Enpresak ingurumen, gizarte eta gobernantzan ebaluatu eta kalifikatzeko jarduerak**, beren balio-katean zehar. Hala, erabakiak hartzen eta etengabe hobetzen laguntzen duten ebaluazio independenteak ematen dituzte. Eskema horiekin ingurumen, gizarte eta gobernantzako arriskuak murriztu nahi dira balio-katean, alderdi horien gaineko gardentasuna areagotu ahala.

Eskema horietako batzuek (esaterako, NQC Supplier Assurance, SEDEX, Achilles, CDP-Carbon disclosure Project edo B-Corp) urteak daramatzate martxan, baina eguneratzen doaz erabiltzaileen eskariei eta arau-baldintza berri hauei erantzuteko.

(C)

**ENPRESAK INGURUMEN, GIZARTE ETA GOBERNANTZAN EBALUATU
ETA KALIFIKATZEKO ESKEMAK UNE ORO ALDATZEN ARI DIRA.**

Ecovadis - EcoVadis bere dominak esleitzeko irizpide erreferenteak eguneratzen ari da. Halaber, hautagarritasunari buruzko beste irizpide batzuk ere eguneratu dira, besteak beste gure lau gaitako bakoitzaren gutxieneko 30eko puntuazioa (ingurumena, lana eta giza eskubideak, etika eta erosketa jasagarriak), bai eta 360° Watch-en emaitzetarako arauak ere, aldian-aldian berrikusten direnak. Dominetarako **hautagarritasun-irizpideak** honako hauek dira 2024ko urtariletik aurrera:

Platinao: % 1 altuagoa (aldaketarik gabe); Urrea: % 5 altuagoa (aldaketarik gabe); Zilarra: % 15 altuagoa (aurreko % 25arekin alderatuta); Brontzea: % 35 altuagoa (aurreko % 50arekin alderatuta).

NQC Supplier Assurance - 2023ko abuztuan **automobilgintzaren industriarako azken SAQ 5.0** argitaratu zen. SAQ 5.0k hornitzaileen errendimendua aztertzen du giza eskubideen eta jasagarritasunaren arloan funtsezkoak diren gaien serie batean. Drive Sustainability sortu eta mantendu du SAQ 5.0. Haren bazkideen artean daude: BMW Group, Daimler Truck, Ford, Geely, Honda, Jaguar Land Rover, Mercedes-Benz, Scania, Toyota, Volkswagen Group, Volvo Group eta Volvo Cars.

SEDEX - Eskemaren berritasunen artean dago **zerbitzuak hornitzen dituzten enpresentzako autoebaluazio pertsonalizatuko galdetegi berria (SAQ), eta 2024an SMETA 7.0ren eguneraketa** (auditoretza-sistema), horren barruan sartuta funtsezko alderdiak, besteak beste lantokiaren baldintzak; kudeaketa-sistemen ebaluazioa, eta eskatutako aurkikuntzen ekintza kolaboratiboa.

Achilles ingurumen-jasagarritasuna. 2024ko abuztuan, Achillesek **Jasangarritasuneko Puntuazio berri eta hobetu bat argitaratuko duela** iragarri du. Puntuazio horretan datu-puntu gehiago sartzen dira, besteak beste Karbonoaren Kudeaketa Modulutik jasotako karbonoaren heldutasun-datuak. Batez besteko erreferentziaren eginkizun berria sartuta, **erabiltzaileek berehala ikus dezakete hornitzaileen errendimendua**. 2024ko urritik aurrera, Jasagarritasuneko Puntuazioak Gardentasun Metrika berri bat sartu du (kontuan hartuta zenbat datu eman dituzten hornitzaileek, gehienekoarekin alderatuta), bai eta Interneteko, finantzako, osasuneko eta segurtasuneko arrisku-adierazle independenteak ere.

CDP (Carbon disclosure Project). 2024an, CDPk **galdetegi espezifiko bat garatu du enpresa txiki eta ertainek informazioa hedatzen dutela babesteko**. Lehen urte hori erabiliko da 2025ean enpresa txiki eta ertainentzako esanguratsua den A puntuazioa garatu eta ezartzeko datuak bildu daitezten. Bien bitartean, enpresa txiki eta ertainentzako gehieneko puntuazioa B izango da.

B-Corp. Proposatutako estandar berrietarako, B Corpsek **jardun espezifikoko baldintzak bete behar dituzte** gizarte, ingurumen eta gobernatzako estandarren gaitan (Inpaktuzko Gaiak izenez ezagunak). Baldintza horiek enpresa baten testuingurura egokituko dira, eta jasotako iruzkinen eta erakunde desberdinen ekarpenen arabera berrikusi eta eguneratu dira. Horrez gain, berziurtapen-prozesuan zehar, enpresek etengabe hobetzen ari direla, baldintzak une oro betetzen dituztela eta gaiaren plan eta helburu zehatzetako aurrerapena partekatzen dutela erakutsi behar dute. Estandar berriak mailaz maila eta faseka ezarriko dira. Enpresa bat ere ez da ziurtatuko edo berriz ziurtatuko B Corp ziurtapen-estandar berrien arabera, 2025a baino lehen.

(D)

**IHOBEREN INGURUMEN, GIZARTE ETA GOBERNANTZAKO
KALIFIKAZIO-JARDUEREI BURUZKO GIDA ARGITARATUTA.**

Eskema hauei buruzko informazio gehiago aurkitu daiteke Ihoberen argitalpenean: **Reporting ESG. Ingurumena, gizartea eta gobernantza kalifikatzeko jardueren gida enpresentzat**.

Agiri honek baliabide bat eskaini nahi du, ingurumena, gizartea eta gobernantza kalifikatzeko jarduera eskuragarrien aukera zabala bildu eta sailkatuko duena.

Hala ere, ingurumena, gizartea eta gobernantza kalifikatzeko sistema hauek gardenak eta kalitatezkoak izan daitezten, kalifikazio-jardueren **osotasuna, gardentasuna, erantzukizuna, gobernantza ona eta independentzia hobetuko duen arau-plangintza** behar da. Horretarako, Batzordeak **(E) Ingurumena, gizartea eta gobernantza kalifikatzeko jardueren gardentasunari eta osotasunari buruzko erregelamendu-proposamena** argitaratu du. Hartara, ingurumena, gizartea eta gobernantza kalifikatzeko enpresentzako karga handiagoa sortzen du arau eta jardunbide aldetik, eta barne-prozeduretan doikuntza garrantzitsuak egiten ditu, interes-gatazken kudeaketa, metodologia eta gardentasuneko baldintza berriak betetzeko. Enpresa horiek beren datuen kalitatea, beren iturrien trazabilitatea

eta beren metodoen gardentasuna hobetzen inbertitu beharko dute. Gainera, Balio eta Merkatuen Agintaritzak Europarra bezalako erakunde europarren ikuskaritzapean egongo dira. Hartara, ebaluazioak inpartzialak eta fidagarriak direla bermatzeko presioa areagotuko da.

Kalifikatutako enpresentzako inplikazioei dagokienez, enpresa horiek IGG kalifikazio koherenteagoak edo alderagarriagoak izango dituzte eta, hartara, erraztu egingo da inbertitzaileen erabakiak hartzeko prozesua eta murriztu merkatuko nahasdura. Hala ere, enpresek bermatu egin beharko dute kalifikazio-agentziei datu zehatzagoak eta osoagoak ematen dizkietela, txarto-ulertuak edo kalifikazio negatiboak egoteko arriskuak saiheste aldera.

EUROPAKO BATZORDEAK IGG KALIFIKAZIO-MERKATUA ARAUTZEN DU.

COM (2023) 314 final Erregelamendu-proposamenak, 2023ko ekainean argitaratuak, helburutzat dauka **Europar Batasunean IGG kalifikazio-merkatua arautzea, kalifikazio horien gardentasuna, kalitatea eta fidagarritasuna hobetzeko arau-esparru argia** ezarri. Erregelamendu horrek erantzun bat ematen die IGG kalifikazioak inbertsio-erabakietan izaten ari diren eragin geroz eta handiagoari eta ebaluazio horiek alderagarriak, koherenteak eta zehatzak direla bermatzen duen arau-esparru harmonizatuaren faltari.

Baldintza nagusiak:

- **Erregistroa eta ikuskapena:** EBren barruan IGG kalifikazio-zerbitzuak eskaintzen dituzten erakunde guztiek baimena izan beharko dute eta erakunde ikuskatzaile europar batean erregistratu, esaterako Balio eta Merkatuen Agintaritzak Europarrean. Hala, bermatu egingo da IGG kalifikazioen hornitzaileek irizpide estandarizatuen eta ikuskaritza arautzailearen pean jarduten dutela.
- **Metodologiaren gardentasuna:** IGG kalifikazio-enpresen betebeharra da enpresak ebaluatzeko erabilitako metodologiak argi eta zehatz hedatzea, beren ingurumen, gizarte eta gobernanzako ebaluazioetan aplikatzen dituzten irizpide zehatzak barne. Horren barruan sartzen da IGG faktoreak zelan haztatzen diren eta sektore eta geografia arteko aldeak zelan maneiatzen diren azaltzea.
- **Interes-gatazken kudeaketa:** Erregelamenduak IGG ebaluazioetan interes-gatazkek saihesteko beharrezkoak ere jorratzen du. Kalifikazio-hornitzaileek barne-politika sendoak ezarri beharko dituzte beren analisi eta kalifikazioek enpresa kalifikatuen merkataritza- edo finantza-harremanen eragina dutela prebenitzeko.
- **Datuen kalitatearen baldintzak:** Kalifikazio-erakundeek bermatu egin beharko dute beren ebaluazioetan erabilitako datuak zehatzak, egiaztagarriak eta eguneratuak direla, eta iturri fidagarrietatik datozela. Gainera, beren datuen eta metodologiaren kalitatearen berrikuspenak egin beharko dituzte aldian-aldian.

Azken batean, **Balio eta Merkatu Agentzia Europarraren baimen, usteko ezezko, erregistro eta ikuskapenaren prozesua ezartzen da** (zehapen posibleak barne). Hirugarren herrialdeetako IGG kalifikazioen hornitzaileek Batasunean igortzen dituzten kalifikazioen igorpena ere arautzen du.

Adierazten ditu, esaterako, **kalifikazio-erakundeen gobernantzari buruzko baldintzak, prozesuak eta agiri antolatzaileak**, horren barruan sartuta jarduera bateragarriak, kalifikazioak igortzen parte hartzen duten pertsonentzako betekizunak, beharrezko erregistroak, erreklamazioen kudeaketa, kanporatzeko mugak, metodo eta ereduak argitaratzeko derrigortasuna, eta kalifikatutako sinatzaile eta erakundeen berri emateko derrigortasuna.

043. KORPORAZIOEK INFORMAZIOAREN BERRI EMATEKO ESTANDARRAK

CSRD Zuzentarauan edo etorkizuneko **JEIEn** adierazitako informazioa nahitaez emateko betebeharra **(F) Jasangarritasunari buruzko Informazioaren Europako Arauen (JIEA edo ESRS, ingelesez)** arabera gauzatu behar da. Arau horiek estali beharreko alderdi bakoitzerako **jasangarritasun-txosten horien edukia** adierazten dute, horren barruan sartuz ingurumen-alderdiak, besteak beste klima-aldaketa, kutsadura, baliabide hidrikoak, biodibertsitatea, baliabideen erabilera eta ekonomia zirkularra.

Gainera, **sektore-arau espezifiko**en argitalpena aurreikusten da, honako sektore hauek barne: (1) **petrolio eta gasa**; (2) **meatzaritza, harrobien ustiapena eta ikatz-meatzaritza**; (3) errepide bidezko garraioa (4) ehunak, osagarriak, oinetakoak, bitxiak; (5) finantza-erakundeak; (6) nekazaritza, abeltzaintza eta arrantza; (7) motor-ibilgailuak; (8) energia-ekoizpena eta zerbitzu publikoak; (9) elikagaiak eta edariak.

Horien garapen-maila oso ezberdina da. Garatuen daudenak lehen biak dira. Horietan, dagoeneko onartuta dago arau-proiektua. Hala ere, ez da aurreikusten 2025eko erdialdea baino lehen argitaratzerik. Azken lauretarako oraindik ez da hasi zirriborroa egiteko ikerketa-prozesua.

(F)

EGUNERAKETA BERRIAK JASANGARRITASUNARI BURUZKO INFORMAZIOAREN BERRI EMATEKO ESTANDARRETAN.

Finantza Informazioaren Aholkulari Talde Europarra (EFRAG, ingelesez) Europako Batzordearen aholkulari teknikoa da, eta CSRD Zuzentarauarekin lotutako jasangarritasun-txostenetarako

estandarren esparru berria igortzeko eta garatzeko ardura dauka. Europako Batzordeak **aldaketa batzuk egin ditu** EFRAGek aurkeztutako estandarretan, horien bertsio eguneratua argitaratuz **2023/2772 Zuzentarau (EB) delegatuan**.

Arauk hauek dira:

2. TAULA. Jasangarritasunari buruzko Informazioaren Europako Arauen zerrenda (JIEA). Iturria: EFRAG.

OROKORRA	INGURUMENA	SOZIALA	GOBERNANTZA
JIEA 1 Betekizun orokorrak	JIEA E1 Klima-aldaketa	JIEA S1 Bertako langileak	JIEA G1 Enpresa-jarrera
JIEA 2 Informazio orokorra	JIEA E2 Kutsadura	JIEA S2 Balio-kateko langileak	
	JIEA E3 Baliabide hidrikoak eta itsasokoak	JIEA S3 Ukitutako kolektiboak	
	JIEA E4 Biodibertsitatea eta ekosistemak	JIEA S4 Kontsumitzaileak eta azken erabiltzaileak	
	JIEA E5 Baliabideen erabilera eta ekonomia zirkularra		

Hala, **JIEA E5**en kasuan (**Baliabideen erabilera eta ekonomia zirkularra**), esaterako, enpresak zehaztuko du, besteak beste, ea jarduera eta baliabideek jorratzen ote dituzten alderdi hauek, eta zein mailatan:

- a) baliabideen eraginkortasunaren maila altuagoak material tekniko eta biologikoen eta uraren erabileran, bereziki **oinarrizko lehengaietan eta** lehengaietan buruzko informazio-sisteman zerrendatutako **lur arraroekin** lotuta;
- b) **bigarren mailako lehengaien** erabilera-tasa handiagoak (birziklatutakoak);
- c) **diseinu zirkularren aplikazioa**, produktuen iraunkortasun handiagoa eta erabilera hobea sortuz, bai eta tasa handiagoak ere hauetan: berrerabilpena, konponketa, berritzea, birmanufaktura, berregokitzapena eta birziklapena;

- d) **enpresa-praktika zirkularren** aplikazioak, hala nola i) balioa atxikitze jarduerak (mantentzea, konponketa, berritzea, birmanufaktura, osagaien bilketa, hobekuntza eta alderantzizkako logistika, ziklo itxiko sistemak, bigarren eskuko txikizkako salmenta), ii) balioa areagotzeko jarduerak (produktua-zerbitzua sistemak, ekonomia kolaboratiboko eta partekatuko negozio-ereduak), iii) ekintzak bizitza erabilgarriaren amaieran (birziklapena, baliozkotzea, ekoizlearen erantzukizun zabaldua) eta iv) sistemen eraginkortasunerako jarduerak (sinbiosi industrialak);
- e) balio-katearen aurreko eta osteko faseetan **hondakinen sorrera prebenitzeko** egindako jarduketak; eta
- f) **hondakinen kudeaketaren hobekuntza**, hondakinen hierarkiarekin bat.

Estandar horien erabilera eta ezarpena errazteko, gida lagungarriak garatzen ari da, esaterako

(G) JIEA ezartzeko EFRAG gidak.

Enpresa txiki eta ertainek jasangarritasunari buruzko informazioaren berri emateko duten betebeharrak horren **eragina modu neurrigabeen** jasan ez dezaten,

(H) enpresa txiki eta ertainek informazioaren berri emateko estandarrak garatzen ari da EFRAG, beren ezaugarrietara egokituta, bai Zuzentzarauaren irismenetik kanpo daudeneztat (kotizatu gabeko enpresa txiki eta ertainak - VSME ESRS), bai irismenaren barruan daudeneztat (kotizatutako enpresa txiki eta ertainak, LSME ESRS).

TRESNA

(G)

EFRAGEK GIDA TEKNIKOEN BILDUMA BAT ARGITARATU DU, JASANGARRITASUNARI BURUZKO INFORMAZIOAREN BERRI MODU EGOKIAN EMATEKO.

EFRAGek **giden azken agiriak** igorri zituen 2024ko maiatzean. Gidak hauek dira:

- EFRAG IG 1 Materialtasunaren ebaluazioa.
- EFRAG IG 2: Balio-katea.
- EFRAG IG 3: ESRStik zehaztutako datu-puntuak eta erantsitako azalpen-oharra.

Agiri horiek **ez dira nahitaez bete behar. Arau horien ezarpena babesteko diseinatuta daude.** Erreferentziarako webetik deskargatu daitezke.

EFRAG gaur egun trantsizio-planei buruzko ezarpen-gida berriak sortzeko lanetan ari da.

(H)

EFRAG ENPRESA TXIKI ETA ERTAINENTZAKO ESTANDAR BAT LANTZEN ARI DA, JASANGARRITASUNARI BURUZKO INFORMAZIOAREN BERRI EMATE.

EFRAGek **jasangarritasunari buruzko txostenak aurkezteko borondatezko araua garatu du kotizatu gabeko enpresa txiki eta ertainentzat (VSME, ingelesez).** Borondatezko arau horrek **lagungarria izan nahi du finantzaketa jasangarria eskuratzeko enpresa txiki eta ertainentzat.** EFRAGen lana CSRD Zuzentzarauaren irismenetik kanpo dago. Merkatuan erreferentzia-puntu komun bat ezarri beharretik

dator, enpresa txiki eta ertainek berau erabil dezaten beren bezeroen jasangarritasun-datuen eskari geroz eta handiagoei aurre egiteko eta kotizatu gabeko enpresa txiki eta ertainentzat jasangarritasunari buruzko txostenak aurkezteko oztopoak murrizteko.

Erreferentziarako webgunean zirriborro bat deskargatu daiteke gazteleraz, jendaurrean azaldu zena 2024ko urtarrilean.

Era berean, EFRAG **antzeko estandarrak garatzen ari da enpresa txiki eta ertain kotizatuek informazioaren berri eman dezaten (LSME ESRS, ingelesez).** Estandar horiek CSRD Zuzentzarauaren irismenean sartzen dira. 2024ko urtarrilaren 21ean, EFRAGek bere zirriborroa argitaratu zuen (goiko estekan eskuragarri). Jardueren eskalarako eta konplexutasunerako eta kotizatutako enpresa txiki eta ertainen ezaugarri eta gaitasunetarako egokiak eta neurrikoak diren informazio-baldintzak ezartzea da asmoa. LSME ESRS egintza eskuordetu gisa igorriko da, eta 2026ko urtarrilaren 1ean jarriko da indarrean, beste bi urtez luzatzeko aukerarekin.

TRESNA

Berri emateko beste nazioarteko estandar-sistema batzuk -besteak beste **(I) International Sustainability Standards Board (ISSB) Standards** edo **(J) Global Reporting Initiative (GRI)- jarduerak eta lantaldeak garatzen ari dira. Hala,**

lortu nahi da beren sistemak bateragarriagoak izan daitezen JIEA arau europarrekin eta, ahal den neurrian, saihestu dadila bikoiztasuna egotea datuak biltzeko orduan eta sistemen erakunde erabiltzaileek berri ematean.

(I) , (J)

JASANGARRITASUNAREN BERRI EMATEKO PROZESU HORRETAN ELKARRERAGINGARRITASUNERAKO JOERA DAGO.

Jasangarritasuneko Nazioarteko Arauen Kontseilua (ISSB, ingelesez) eta Europako Batzordeko zerbitzuak, EFRAGekin batera, **elkarlanean aritu dira Jasangarritasunari buruzko Informazioko Europako Arauak (JIEA) eta Finantza Informazioaren Nazioarteko Arauen Jasangarritasunaren Hedapen Arauak (ISSB arauak) garatzen**, arauen lerratzemaila altua lortzeko, klimarekin lotutako informazioan ikuspegi zehatza txertatuz. Ondorioz:

- ESRSko **finantza-materialtasunaren definizioa** bat dator NIIF 51eko jasangarritasunari lotutako finantza-informazioa hedatzeko **betekizun orokorretako materialtasunaren** definizioarekin;
- bi arau-multzoek **batzen dituzte termino eta definizio komunak**; eta
- **lerratzemaila altua dago klimarekin lotutako informazioan**, bi arau-multzoetan; ISSB Arauetan bereziki, klimarekin lotutako dibulgazio ia guztiak ESRSn jasota daude.

2024an **baterako elkarreragingarritasun-gida** argitaratu da. Bertan, arau-multzo bakoitzarekin hasten den erakunde bakoitzak jakin beharreko informazioa eta dibulgazio-baldintzak bat egiteko modua zehazten da, bi arauak bete daitezten, bien arten elkarreragingarritasuna bermatuz. ESRS edo IBB arauekin hasten den gorabehera, erakunde batek bi arau-multzoen baldintza klimatikoak bete ditzake, elkarreragingarritasun-gida honen edukiari jarraikiz.

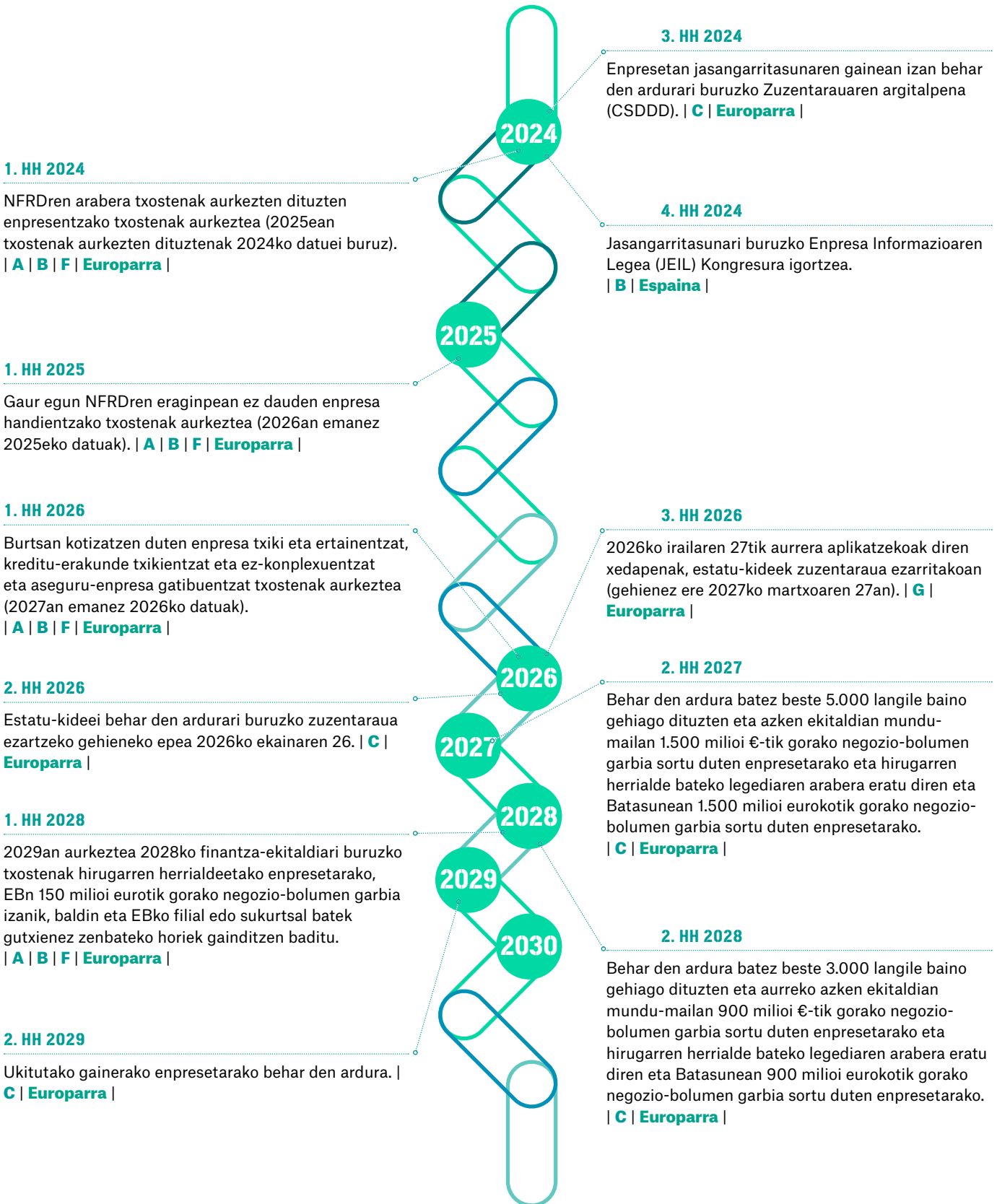

Era berean, jarduerak eta lantaldeak garatzen ari dira **GRI sistema eta ESRS arau europarren arteko elkarreragingarritasuna bermatzeko.**

2023ko abenduan, GRIk **ESRS-GRI Standards data point mapping** argitaratu zuen EXCELen, prestaketa-prozesuan dauden GRI enpresei laguntzeko **Jasangarritasun Memorien Estandar Europarraren lehen aplikazioan (ESRS)**. Banakako ESRS datu-puntu bakoitzerako GRI estandarretan dagokion datu-puntua adierazten du tresnak, GRIren iritzi teknikoaren arabera. Tresna honek ESRS Datu Puntuen Zerrenda - 2023ko azaroaren 23ko Ezarpen Gida erabiltzen du, eta 2024an eguneratuko da, ESRS datu-puntuen azken zerrendaren arabera.

044. DENBORA-ARDATZA

| **A** | Jasagarritasunari buruzko Informazio Korporatiboari buruzko 2022/2464 Zuzentaraua (EB) (CSRD).

| **B** | Jasagarritasunari buruzko Enpresa Informazioaren Legea (JEIL).

| **C** | Jasagarritasunaren gainean enpresetan izan behar den ardurari buruzko 2024/1760 Zuzentaraua (EB) (CSDDD).

| **F** | Jasagarritasunari buruzko Informazioaren Europako Arauak (JIEA).

045. INPLIKAZIOEN TAULA

3. TAULA. Basque Ecodesign Centerren bederatzl balio-kateetarako “Gardentasuna eta posizionamendua” atalaren inplikazioen taula. Iturria: Guk egindakoa.

TRANSIZIOZAKO PALANKAK	ENPRESA HANDIAK	ETE-AK	BASQUE ECODESIGN CENTERREN BALIO-KATEAK											
(A) Jasangarritasunaren gaineko Informazio Korporatiboari buruzko 2022/2464 Zuzentaraua (EB) (CSRD).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(B) Jasangarritasunari buruzko Enpresa Informazioaren Legea (JEIL).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(C) Jasangarritasunaren gainean izan behar den ardurari buruzko 2024/1760 Zuzentaraua (EB) (CSDDD).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(D) Enpresen IGG kalifikaziorako eta ebaluaziorako ebaluazio-eskemak.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(E) Ingurumena, gizartea eta gobernantza kalifikatzeko jardueren gardentasunari eta osotasunari buruzko erregelamendu-proposamena (IGG).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(F) Jasangarritasunari buruzko Informazioaren Europako Arauak (JIEA).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(G) Ezarpeneko EFRAG gidak.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(H) Jasangarritasunaren berri emateko estandarrak enpresa txiki eta ertainentzat.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(I) International Sustainability Standards Board (ISSB) Standards.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(J) Global Reporting Initiative (GRI).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●

SEKTOREAK	Automobilgintza	Banaketa-sektorea	Garraio-ekipoen sektorea
	Eraikuntza-sektorea	Metalaren sektorea	Sortze- eta transmisio-ekipoen produkzioa
	Energia sortzeko sektorea	Jasotze-ekipoen sektorea	Finantza-sektorea

INPLIKAZIO-MAILA	Altua
	Ertaina
	Baxua

05. EKONOMIA ZIRKULAR BATERAKO EKODISEINUA

051. PRODUKTU JASANGARRIEN DISEINU EKOLOGIKOAREN ERREGELAMENDUA

(A) Produktu jasangarrien diseinu ekologikoari buruzko 2024/1781

Erregelamendu europarra (ESPR, ingelesez) mugari bat da Europar Batasuneko ingurumen-legedian. Helburua da **produktuen jasangarritasuna hobetzea, ingurumen-eragina murriztuz, diseinuaren fasetik bizitza erabilgarriaren amaierara, baliabideen zirkulartasuna eta eraginkortasuna sustatuta.**

Krisi klimatikoari aurre egiteko eta ekonomia zirkularrago eta karbono gutxiagoko bateranzko trantsizioa bizkortzeko asmoz EBk sustatzen duen **estrategia-multzo** zabalenetako baten baitan sortu da erregelamendu hau, hau da, Europako Itun Berdearen eta Ekonomia Zirkularreko azken Ekintza Planaren esparruan.

ESPR Erregelamenduak diseinu ekologikoko baldintzak ezartzeko esparru bat zehazten du, horiek izanik produktuek bete behar dituzten baldintzak merkatuan sartzeko edo martxan jartzeko. Hartara, produktuen ingurumen-jasangarritasuna hobetu nahi da, produktu jasangarriak gailendu daitezten eta produktuen karbono-aztarna eta ingurumen-aztarna orokorra murriztu dadin, beren bizi-ziklo osoan zehar, bai eta barne-merkatuko zirkulazio askea bermatu dadin ere. Gainera, produktuaren pasaporte digitala ezartzen du (ikus 6.3 puntua), kontratazio publiko ekologikoko derrigorrezko baldintzen ezarpena zehazten du, eta saldu gabeko kontsumo-produktuak suntsitzea prebenitzeko esparrua sortzen du.

Diseinu ekologikoaren, errendimenduaren eta informazioaren baldintza-mota horizontalak zehazten ditu, produktueta aplikatzeko, baldin eta esanguratsuak badira. Alderdi horien artean sartzen dira iraunkortasuna, birziklagarritasuna eta abar. Halaber, erregelamenduak bereziki erreparatzen die sustantzia kezkaragoriei. Hala, REACH bezalako araudi zehatzek arautzen dituztenez gain, goian aipatutako produktuen alderdiren bat zalantzan jar dezaketenak ere barne biltzen ditu. Produktuen ekoetiketak bat etorri beharko du, era berean, erregelamenduaren irizpideekin.

(E)

ERREGELAMENDUAK PRODUKTUEN DISEINU EKOLOGIKOARI BURUZKO BETEBEHAR BERRIAK EZARTZEN DITU.

ESPR erregelamendua merkatuan sartzen diren edo martxan jartzen diren **ondasun fisiko guztietan aplikatu** daiteke, baita **bitarteko produktueta eta osagaieta** ere. **Salbuespenak** lirateke:

- Elikagaiak; pentsuak; botikak; albaitaritzako botikak; landareak, animaliak eta mikroorganismo biziak; giza jatorriko produktuak; landare eta animalien produktuak ugalketarako, eta **ibilgailuak**.

Diseinu ekologikoko baldintza horiek **estaltzaketan produktuen alderdiak** hauek dira:

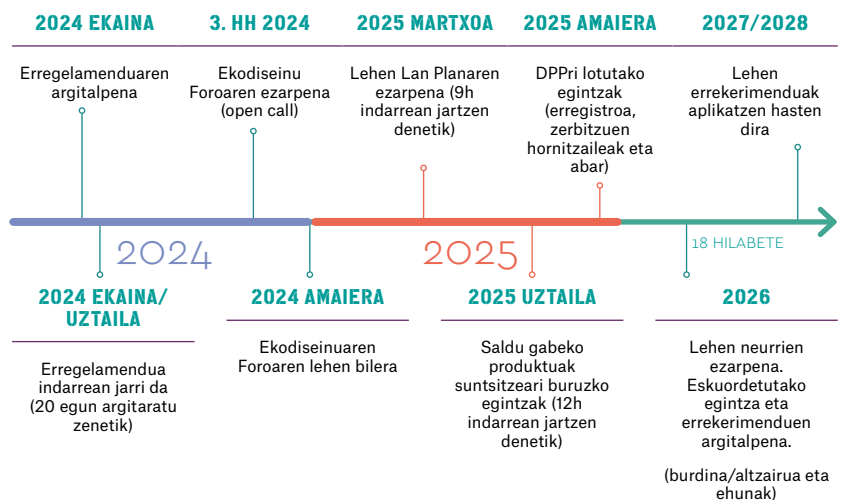
Erregelamenduan, gainera, **Lehen Lan Planean** jaso beharko liratekeen produktu-familiak zehazten dira:

- Burdina eta altzairua;** aluminioa; produktu kimikoak; **ehunak** (zehazki, janzteko arropak eta oinetakoak); altzariak, koltxoak barne; pneumatikoak; garbigarriak; pinturak; lubrikatzaileak; energiarekin lotutako produktuak; IKT produktuak eta beste produktu elektronikoko batzuk.

EAEko guztira 440 enpresak izango lukete ESPR Erregelamenduaren Lehen Lan Planaren eragin zuzena, burdina, altzairua, pilak, bateriak eta ehunak bezalako materialekin lotuta egoteagatik. Enpresa horiek ekodiseinuaren arloan betebeharrak edukiko dituzte 2027tik.

Erregelamendu berrian nabarmentzekoa da **Merkatuaren Zaintza indartu** egin dela, merkatuan baldintza jakin batzuk betetzen ez dituzten produktuak egon ez daitezten.

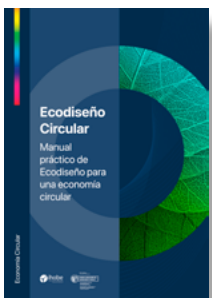
Jarraian, erregelamendua ezartzeko aurreikusitako egutegia aurkezten da:

Erregelamendu berriaren inguruan betebeharrak ezartzeko eta zalantzak ebazteko erraztasunak jartze aldera, Europako Batzordeak 2024ko irailean **Ohiko Galderen Gida** argitaratu du.

Bestalde, lhobek **jardunaldi informatiboak**

egin ditu ekodiseinuaren arau-esparru berriaren inguruan, eta **Ekonomia zirkularreko ekodiseinuaren eskuliburu praktikoa** argitaratu du, metodologia bat eskaintzen duena

produktuaren diseinuan ekonomia zirkularra babesten duten estrategiak ezartzeko.

Produktu-familia bakoitzerako baldintza espezifikoak egintza eskuordetuen bidez argitaratuko dira. Nahiz eta erregelamenduak **hurrengo Lan Planean estali beharreko produktuen lehen zerrenda** adierazten duen (2025eko martxoan argitaratzeko da), zerrenda hori ez da behin betikoa, eta beste produktu batzuk sar litezke, adibidez **"Ecodesign for Sustainable Products Regulation - Preliminary Study on New Product Priorities** txostenean adierazitakoren bat (JRC). Azterlan horretan 19 produktu (12 azken erabilerakoak eta 7 tarteko erabilerakoak) garrantzitsutzat jo ziren, ingurumenari, merkatuari eta politikei buruzko irizpideen arabera.

Lan Planean azkenean hautatuko diren lehenetsitako produktuetarako, **(B) Prestaketa Azterketa espezifikoak** eta eragin-ebaluazioak garatuko dira, beharrezkoak direnak jakiteko zein izan daitezkeen familia zehatz horretarako baldintza esanguratsuenak. Ekodiseinuko Foroak eta alderdi interesdunek berrikusiko dituzte, egintza eskuordetuaren proposamenaren sartu aurretik. Kasu guztietan, prestaketa-azterketek alderdi interesdun desberdinen parte-hartzea eskatzen dute. Alderdi horiek prozesuaren berri dute, eta azterketen garapenean eta berrikuspenean parte hartzen dute.

(B)

LEHENTASUNEZKO PRODUKTUEN FAMILIENTZAKO PRESTAKETA-AZTERKETAK JORRATZEN ARI DA JRC.

JRC dagoeneko hasi da bertan lanean, ESPR Erregelamenduan lehenetsitako produktuak jartzeko produktuak batzuetarako **prestaketa-azterketak** garatuz. Adibidez:

- **burdina eta altzairua**, 2023ko ekainean hasi zena eta 2025eko ekainean amaitzekoa dena.
- **ehungintzako produktuak**, 2023ko martxoan hasi zena.

Burdinaren eta altzairuaren kasuan, proposatutako faseak honakoak lirateke:

Lotutako bizi-zikloaren azterketen irismena horien sorrerarik atera artekoa izango litzateke, azken produktuaren fabrikazioa barne hartu gabe, baina bai materialaren birziklatzea. Hala, adibidez, altzairuaren kasuan:

Prestaketa-azterketa honetan honako produktu hauek aztertu beharko lirateke:

Iturria: Sara Blanco Pérezen aurkezpena – JRC B5. Ekonomia zirkularra eta Industria jasangarria. 2024-10-15.- Donostia.

Ekodiseinuaren Zuzentzaileak lotutako prestaketa-azterketek **MEErP metodologia** erabiltzen dute:

Methodology for Ecodesign of Energy-related Products.

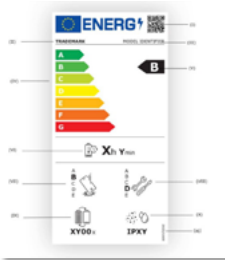
Ekodiseinuari buruzko legeriaren testuinguruan produktu-multzo espezifiko baten ebaluazio tekniko-ekonomiko-ingurumenekoa egiteko moduari buruzko jarraibide metodologikoen multzo bat da. 2024an, metodologia berrikusi egin da datuak eguneratzeko eta materialen eta ingurumen-aztarnaren/profil ekologikoaren eraginkortasun-alderdiak modu sistematikoagoan sartzeko diseinu-aukeretan eta LLCC kostuen eta bizi-zikloaren kostu sozialen kurban. EcoReport bizi-zikloan oinarritutako tresna sinplifikatua da, doan eta modu irekian eskura daitekeena.

ESPR Erregelamendua beste honen bilakaera eta hedapena da: **(C) 2009/125/CE Zuzentzaia, energiarekin lotutako produktuen diseinu ekologikoari buruzkoa, eta harekin lotutako erregelamendua**, azken hori indargabetuz.

Diseinu ekologikoari buruzko zuzentzaia horrek, gaur egun, ekodiseinuko eskakizunak ezartzen ditu 31 produktu-talderentzat, lotutako erregelamenduen bidez. Zerrenda horretan askotariko produktuak daude, hala nola sukaldeko aparatuak, garbigailuak, ontzi-garbigailuak, telefono mugikorak eta tabletak.

Azkenaldian argitaratutako erregelamenduek materialen eraginkortasunari buruzko gero eta alderdi gehiago biltzen dituzte. **2023/1670 (EB) Erregelamendua**, 2023ko ekainekoa, telefono adimendunetarako, telefono mugikor ez adimendunetarako, hari gabeko telefonoetarako eta tabletetarako ekodiseinu-baldintzak ezartzen ditu. Erregelamendu hori 2025eko ekainetik aurrera aplikatuko da, eta produktu horien bizi-zikloan zehar jasangarritasuna hobetzea du helburu. Aplikatu daitezkeen ekodiseinuko baldintza nagusiak honako hauek dira:

- **Konpongarritasuna eta berrerabilpena:** adibidez, ordezko pieza eskura izatea (produktua merkatutik kendu eta 7 urtez gutxienez) eta konponketari buruzko informazioa ematea (konponketari eta mantentzeari buruzko jarraibide zehatzak profesionalentzat eta, kasu batzuetan, erabiltzaileentzat).
- **Fidagarritasunerako diseinua:** erorketen kontrako erresistentziari eta marraduren eta hautsaren kontrako erresistentziari buruzko eskakizunekin.

- **Bateriaren kudeaketa eta iraupena:** jasan behar dituzten karga-zikloei eta bateriaren kudeaketa adimenduneko funtzioei buruzko betekizunekin.
- **Sistema eragilearen eguneraketak** (eredu bat merkatuan eskuragarri egoteari utzi eta gutxienez 5 urtera).
- **Birziklagarritasun-baldintzak:**

gailuak desegiteari buruzko informazioa, birziklagarritasuna hobetzeko (produktua merkatutik ateratzen denetik 15 urteko epean eskuragarri).

Birziklagarritasun- eta iraunkortasun-alderdiak ere sartzen dira lotutako etiketa energetikoan (**2023/1669 Erregelamendu Delegatua (EB)**).

Zuzentzaia erakutsi du eraginkorra dela energia aurrezten laguntzen duelako eta kontsumitzaileei aurrezkiak ematen dizkielako. **Ecodesign Impact Accounting Overview Report 2023** txostenaren arabera, ekodiseinuko eta etiketatze neurriek esker, energia primarioa 1.072 TWh aurreztu zen 2022an, hau da, % 12 aurreztu zen neurririk gabeko egoerarekin alderatuta (BAU). Aurrezki EB27ko energia primarioaren kontsumo osoaren % 7 (2020) eta % 9 (2030) artekoa da 2021ean. Aurrezki ekonomikoari dagokionez, etxe bakoitzak 290 euro aurreztu zituen batez beste 2022an, eta zifra hori 475 eurora igoko da etxe bakoitzeko 2030ean, ekodiseinurik eta etiketatzerik gabeko agertoki batekin alderatuta (BAU).

EKODISEINUAREN ERREGULAZIOAREN IKUSKAPEN ZORROTZAK ERAGOTZI EGITEN DU LEHIA DESLEIALA SARTZEA BADEN WÜRTEMBERGEN (ALEMANIA).

2019/1020 erregelamendua (Merkatua Zaintzea eta Produktuen Adostasuna) ziurtatzen du «Produktu Jasangarrien Diseinu Ekologikoa» (ESPR) erregulatzeko betekizunak benetan betetzen direla. Eraginpeko enpresek eskakizun horiek betetzeko konpromisoa hartzen dute, autoadierazpen baten bidez. Estatu-kide bakoitza, edo, hala badagokio, eskuordetutako autonomia-erkidegoa arduratzen da merkatua zaintzeaz, hau da, produktuen CE marka ikuskatu eta kontrolatzeko lanak behar bezala funtziona dezala zaintzeaz.

Alemania da merkatuaren zaintza hori serioen hartu duen herrialdeetako bat, uste baitu ESPR erregulazioa dela Europak lehia desleialari ezar diezaiokeen merkataritza-oztopo bakanetako bat, batez ere Asiako ingurunean.

Baden Württemberg estatuko gobernuak merkatua zaintzeko jarduerak koordinatzen ditu, Alemaniako eskualde-gobernu guztien ekodiseinua arautzeko, eta lan-protokolo zehatzak ezarri ditu. Baden Württembergek iragan ekitaldian 341 ikuskapen egin zituen ESPR erregelamenduen (eta ekolabel energetikoaren) gainean 1271 produktu susmagarritan; horietatik % 40 Asiatik zetozen, asko online salmentatik. Ikuskatutako produktuen % 8an zuzenketa-neurriak ezarri dira eta 29 produktu erretiratu dira Europako merkatutik edo zehatu ditu administrazio eskudunak.

Ekodiseinuaren araudia eta haren ondoriozko ikuskapen teknikoak betetzeko erraztasunak jartzeko, Europako Batzordeak 2024ko maiatzean **HBLFA Francisco Josephinum** erakunde publiko austriarra izendatu du "ekodiseinu eta etiketatze energetikorako lehen saiakuntza-instalazio ofizial".

052. PRODUKTUAREN PASAPORTE DIGITALA

Produktuaren Pasaporte Digitala (DPP, ingelesez) funtsezko tresna da Europar Batasuneko jasangarritasuneko eta ekonomia zirkularreko estrategien barruan. **Produktuei buruzko informazio zehatz eta eskuragarria** emateko diseinatuta dago, **produktuaren bizi-ziklo osoan zehar**. Helburu nagusitzat dauka **trazabilitatea hobetzea, berrerabilpena sustatzea, konponketa erraztea eta produktuen birziklapena hobetzea**, eta, aldi berean, gardentasuna ematen du materialei eta horien ingurumen-inpaktuari buruz.

Produktu jasangarrien diseinu ekologikoari buruzko 2024/1781 Erregelamendu europarrak pasaporte horren ezaugarriak, edukiak eta bestelakoak zehazten ditu. Erregelamendu horren arabera, Produktuaren Pasaporte Digitala **produktu baten datu zehatzen multzoa** da. Horren barruan, eskuordetutako egintza aplikagarrian **zehaztutako informazioa** jasotzen da. Pasaportera bitarteko elektronikoko bidez sar daiteke, datu-euskarriaren bidez, III. kapituluaren ezarritakoaren arabera. Ondorioz, Produktuaren Pasaporte Digitala aplikatzen zaio informazio-errekerimendu baten eraginpean dagoen edozein

produktu, osagai edo bitarteko produkturi, erregelamendu honen eta lotutako eskuordetutako egintzen arabera.

Pasaporte Digitalak bi zati nagusi ditu: berau eusten duen **sistema** eta bertan jasotzen den **informazioa**.

- **Sistemari** dagokionez, **horizontalki** garatuko da produktu-talde eta legedi guztietarako.

Horren barruan hainbat elementu sartzen dira: DPParen **erregistroa**; bilaketak egiteko aukera ematen duen **web-ataria** eta informazioaren teknologien arkitekturarekin lotutako **estandar eta protokolo guztiak** (adibidez, identifikatzaile bakarrak, datu-euskarria, sarbide-eskubideen kudeaketak, datu-trukerako protokoloak, datuen osotasuna eta abar).

Europako Batzordeak hainbat azterlan finantzatu ditu sistema hori eta beste sektore batzuetara aplikatzeko aukera zehazteko. Adibide moduan **(D) CIRPASS proiektuak (I eta II)** aipa ditzakegu.

(D)

CIRPASS PROIEKTUAK AURRERA EGITEN DU PRODUKTUAREN PASAPORTE DIGITALA GARATZEKO ZEHAZTASUNETAN.

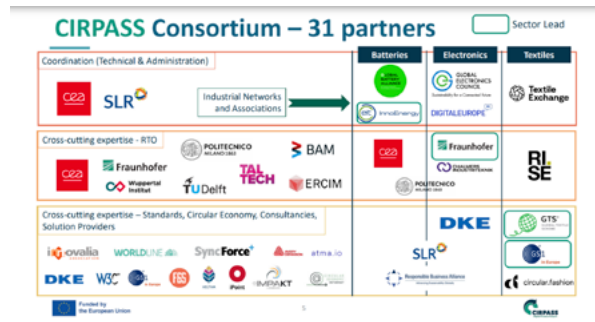

CIRPASS proiektua, Europako Batzordeak finantzatua Europa Digitalaren Programaren esparruan, **Produktuen Pasaporte Digitala probatu eta apurka-apurka ezartzeko prestatzea xede duen lankidetzaren ekimena da**. Horretarako, estandarretan oinarritzen da, eta ESPR Erregelamenduaren baldintzekin bat egiten du, hasiera batean elektronika, bateria eta ehungintzen sektoreetan jarriz begirada.

CIRPASS1 proiektuaren emaitzak 2024ko martxoan aurkeztu ziren. Proiektu horrek produktuen datuen eredu intersektorial bat zehaztu du, bai eta DPP sistema bat ere, ekonomia zirkularrerako onura frogatuak dituena. Halaber, berau ezartzeko ibilbide-orriak garatu ditu.

Proiektuaren partzergoa Europako eta bertatik kanpoko nazioarteko **milaka erakunde** industrial, ikertzaile, digital eta estandar **ordezkatzan dituzten 31 bazkidek** osatzen zuten.

CIRPASS2 proiektua aurreko proiektuaren jarraipena da. Europako Batzordearen Europa Digitala programak ere finantzatuta, 2024ko maiatzetik 2027ko apirilera garatuko da. CEA Institutu Digitalak zuzentzen du CIRPASS-2

proiektua, eta **Europa osoko eta munduko gainerako tokietako industriako, ikerketako, teknologia digitaleko eta estandarizazio-erakundeetako 49 bazkidek** osatzen duten partzergo bat dauka.

13 proiektu pilotu garatuko ditu, proiektu pilotuen funtzionamendua erakutsiz benetako inguruetan eta lau balio-kate objektiboko eskalan: ehunak, ekipo elektriko eta elektronikokoak, pneumatikoak eta eraikuntzako materialak.

Normalizazioari dagokionez, Batzordeak **M/604 pasaporte digitalari buruzko estandarizazio-eskaria** egin dio CEN-CENELECI. 2025-12-31ra arteko epea ezartzen du hura garatzeko, eta haren barruan sartzen da DPP sistema garatzeko arau europarrak garatzea, besteak beste identifikatzaile bakarrak; datuen euskarriak eta produktu fisikoen eta ordezkariak digitalen arteko loturak; sarbide, informazio, sistemen segurtasun eta enpresen konfidentziasunerako eskubideen kudeaketa; elkarreragingarritasuna (teknikoa, semantikoa eta antolatzailea); datuen prozesamendua, datu-trukerako protokoloak eta datuen formatuak; datuak biltegitzea, artxibatzea eta eustea; bizi-zikloa kudeatzeko aplikazioen programazioko interfazeen eta datuen egiaztapena, fidagarritasuna eta osotasuna; eta produktuen pasaporteak bilatzeko gaitasuna.

Garatutako arau europarrek eskabide honen 2. eranskinen zehaztutako errekerimenduak bete behar dituzte (bai errekerimendu orokorrak bai zehatzak). Arau horiek Europar Batasunaren Egunkari Ofizialean argitaratzen ez diren bitartean, datuen euskarriak eta identifikatzaile bakarrek erregelamendu honen III. eranskineko bigarren paragrafoan, edo pareko arau europar edo nazioartekoetan aipatzen den arau bat edo hainbat bete beharko dituzte.

- DPPn sartu beharreko **informazioa produktu-taldearen informazio zehatza** izango da, eta **eskuordetutako egintzan** identifikatuko da.

Arlo hauetako bati edo hainbati buruzko informazio/datuak jaso ditzake: aurkezpen teknikoa; ingurumen-jasangarritasunaren jarduna; zirkulartasun-alderdiak (iraunkortasuna, konpongarritasuna eta abar); legezko betearazpena; edo produktuarekin lotutako informazioa (adibidez, eskuliburuak edo beste etiketa batzuk).

Operadore ekonomikoek **honako betebeharrak edukiko dituzte DPParekiko:**

- Erregelamenduan eta eskuordetutako egintzetan ezarritako funtsezko baldintzak betetzen dituen **produktuaren pasaporte dagoela** bermatzea (salbuespen posibleak).
- Produktuaren pasaporte osatuta dagoela** egiaztatzea, hau da, dagokion produktu-taldearen eskuordetutako egintza espezifikoan zerrendatutako nahitaezko informazio guztia duela ziurtatzea.
- Pasaportean jasotako **informazioa egiazkoa, fidagarria eta egiaztatua** dela bermatzea, dagokion produktu-taldearen eskuordetutako egintza espezifikoan ezarritako baldintzen arabera.

- Produktuaren pasaporte-zerbitzuen** kanpoko **hornitzaile** ziurtatu bat edukitzea, DPPren segurtasun-kopia gorde dezan, hala eskatzen den denboran zehar.
- Produktua saltzen duten **lineako merkatuen edo banatzaileen esku** produktuaren identifikatzaile bakarra edo datu-euskarriaren kopia **jartzen** dela ziurtatzea.

Ekodiseinuaren Erregelamendurekin lotutako pasaporte digitalak 2027/2028rako espero dira, DPP arautzen duten eskuordetutako egintzak argitaratuta (2025aren amaieran) eta lehen produktueterako (ziur aski, burdina eta altzairua) ekodiseinuko baldintzekin eskuordetutako egintzak burututa.

Hala ere, badaude erregulazio espezifikoak duten sektoreak, dagoeneko eskatzen dutenak DPP ezartzeko. Horren adibide da **Pila eta bateriei eta horien hondakinei buruzko 2023/1542 (EB) Erregelamendua**, 2027ko otsailean hura eduki behar dela zehazten duena, edo **Eraikuntzako Produktuen Erregelamendu Proposamena**. Halaber, **Ehun Jasangarri eta Zirkularrarentzako Europar Batasunaren estrategia**n aipatzen dira.

Ihobek pasaporte digitalari buruzko hainbat informazio-iturri dauzka, tartean **"Produktuaren Pasaporte Digitalari buruzko 10 galdera gakoak"** agiria, hemen aurkeztua: Ekosteguna "Produktuaren pasaporte digitala: zertan datza eta nola aplikatuko da?". Eta **"Produktuaren pasaporte digitala"** prestakuntza-modulua.

Bestalde, Europako Batzordeak euskarri-informazio desberdina editatu du, nabarmentzekoa delarik **"Digital Product Passport: the ticket to achieving a climate neutral and circular European economy?"**

053. EKODISEINUA ERREGULAZIO SEKTORIALETAN

Lehen aipatutako **Produktu jasangarrien diseinu ekologikoari buruzko 2024/1781 Erregelamendu europarrak** aparte, beste erregelamendu eta estrategia zehatz batzuk daude **produktu-familia** batzuetarako, **horien jasangarritasuna hobetzeko helburuak** dituztenak.

Jarraian, horietako batzuk ageri dira. Aipatu beharra dago, Europako Batzordeak beharrezkotzat jotzen badu, erregelamendu espezifiko horiek **ekodiseinuaren erregelamenduaren bidez osatu ahalko direla, ekodiseinuko baldintzekin**, betiere estalitako produktu-alderdian aurreikusitako helburuak bete ez direla uste bada.

Ukitutako sektore nagusiak dira:

- **Pilak eta bateriak, (E) Pila eta bateriei eta horien hondakinei buruzko 2023/1542 Erregelamenduaren (EB)** bidez.
- **Eraikuntzako produktuak, (F) Eraikuntzako Produktuen Erregelamenduaren (CPR)** bidez.
- **Ehunak, (G) Ehun zirkular eta jasangarrietarako estrategia europarraren** bidez.

(E)

ERREGULAZIO SEKTORIALETAN EKODISEINUAN ABANTAILA DUEN SEKTOREA: ZIRKULARTASUN-ERREKERIMENDU BERRIAK PILA ETA BATERIETARAKO ETA HORIEN HONDAKINETARAKO.

Pila eta bateriei eta horien hondakinei buruzko 2023/1542 Erregelamenduak (EB), 2023ko uztailan argitaratuak, ekonomia zirkularra sustatzea du helburu. Horretarako, pilak eta bateriak arautzen ditu, beren bizi-ziklo osoan zehar. Erregelamenduak **jasangarritasun, segurtasun, etiketatze, markatze eta informazioko baldintzak** ezartzen ditu, Batasunean pila edo baterien zerbitzuak sartzeko edo martxan jartzeko.

Era berean, gutxienekoak ezartzen ditu **ekoizlearen erantzukizun zabalduaren** gainean, pila edo baterien hondakinen bilketaren eta tratamenduaren gainean, eta informazioaren komunikazioaren gainean. Horrez gain, pilen eta baterien gainean izan **behar den arduraren betebeharrak** ezartzen dizkie produktu horiek merkatuan sartu edo zerbitzuan jartzen dituzten eragile ekonomikoei. Halaber, kontratazio publiko ekologikoaren gaineko baldintzak ezartzen ditu pilak edo bateriak edo halakoak dituzten produktuak erosteko orduan.

Baldintzek honako hauek dituzte hizpide, besteak beste:

- **Sustantzia** zehatzen **muga**.
- **Karbono-aztarnaren aitorpena**, ibilgailu elektrikoaren baterietarako, bateria industrial birkargagarrietarako edo garraiobide arinen baterietarako, 2025eko lehen lauhilekorako.
- Bateria industrialean, ibilgailu elektrikoaren baterien, garraibide arinen baterien eta abiarazte, pizte edo argiztatzeko baterien **eduki birziklatuari** buruzko informazioa, 2025eko lehen lauhilekorako.
- **Errendimendu eta iraunkortasuneko** baldintzak.
- Erauzteko eta ordezkatzeko erraztasuna 2025eko lehen lauhilekorako.
- Etiketatzea, markatzea eta informazioa ematea, QR kodearen bidez (2025eko abuztuaren 18tik aurrera, bilketa bereiziko ikurra; 2026ko abuztuaren 18tik aurrera, informazio orokorra eta gaitasuna; eta 2027ko otsailaren 18tik aurrera, informaziodun QR kodea).
- **Pasaporte digitala** baterietarako. 2027ko otsailaren 18tik aurrera, garraibide arinetarako bateria guztiek, 2 kWh-tik gorako gaitasuna duten bateria industrial guztiek eta merkatuan sartutako edo martxan jarritako ibilgailu elektrikoetarako bateria guztiek edukiko dute pasaporte hori.
- **Pilen edo baterien hondakinak** biltzeko helburuak, **produktu-motaren arabera**.

Baldintza horiek pilak eta bateriak merkatuan sartu edo martxan jartzen dituzten eragile ekonomikoei eragiten die batez ere.

Hainbat proiektu europarretan daude baterietako DPP aplikatu direneko aurretiazko esperientziak, **Implementing the EU Digital Battery Passport** agirian ezarritakoaren arabera. **CEPS In-Depth Analysis. Opportunities and challenges for battery circularity**.

(F)

ERAIKUNTZAKO PRODUKTUEN ERREGELAMENDUAK ESPARRU BERRI BAT EZARTZEN DU SEKTOREAREN JASANGARRITASUNERAKO.

2022ko martxoan argitaratutako erregelamendu-proposamenaren helburua da **eraikuntzako produktuak merkaturatzeko eta zuzenean instalatzeko arau harmonizatuak ezartzea**, zerbitzu baten esparruan egin nahiz ez, ekonomia zirkularra sustatzuz.

Erregelamendu-proposamenak, halaber, **eraikuntzako produktuekin eta horien elementuekin jarduten duten eragile ekonomikoentzako betebeharrak** ezartzen ditu, baita eraikuntzako produktutzat jo daitezkeen produktuekin dihardutenentzat ere, nahiz eta berez fabrikatzaileak helburu hori eman ez. Balio-kateko eragile desberdinentzako betebeharrak lirakete:

- **Fabrikatzaileak:** Produktuek zehaztasun tekniko harmonizatuak eta ezarritako ingurumen-baldintzak betetzen dituztela bermatu behar dute. Bermatu behar dute produktuak konpondu, berritu eta modernizatu egin daitezkeela, zaharkitze goiztiarra saihestuz.
- **Inportatzaileak eta banatzaileak:** Egiaztatu behar dute produktuek baldintza aplikagarriak betetzen dituztela eta ez dutela segurtasuna edo ingurumena arriskuan jartzen. Arau-hausteren bat antzematen bada, zuzenketa-neurriak hartu behar dira.
- **Zerbitzu logistikoen emaleak:** Biltegitratze, ontziratze eta garraioko baldintzek produktuen betearazpenean eragiten ez dutela bermatu behar dute.
- **Erabilitako edo berriz fabrikatutako produktuen eragileak:** Betebehar zehatzak dituzte produktuen tratamenduan, berriz erabili eta fabrikatu daitezzen.

Erregelamendu-proposamena, aldaketen ostean, **Europako Parlamentuak eta Kontseiluak hartu dute** (azken horrek 2024-11-05ean). Parlamentuko eta Kontseiluko presidenteeek erregelamendua sinatutakoan, Europar Batasuneko Egunkari Ofizialean argitaratuko da, eta argitaratu eta hogeit egunera jarriko da indarrean. Arauak egiteari buruzko erregelamenduko artikulua indarrean jarri eta hilabetera aplikatuko dira. Gainerako artikulua indarrean jarri eta urtebetera aplikatuko dira, 92. artikulua (zehapenei buruzkoa) salbu, azken hori indarrean jarri eta bi urtera aplikatuko baita.

Erregelamenduak eraikuntzako produktuei buruzko EBko arauak eguneratzen ditu, besteak beste aldaketa hauek sartuz:

- 1.- **Irismena berritzen** da, eta **eraikuntzako produktu birmanufakturatutako, berrerabiliak eta 3Dn inprimatuak** nahiz aurrefabrikatutako familia bakarreko etxeak sartzen dira.
- 2.- Batzordeak aukera dauka **zehaztasun teknikoak ezartzeko**, baldin eta normalizazio-sistema ez bada ari espero bezala betetzen. Halaber, produktuek baldintzak ezar ditzake.
- 3.- **Ingurumen, eginkizun eta segurtasuneko baldintza berriak** ezartzen dira eraikuntzako produktuetarako.
- 4.- **Betebehar berri bat sartzen da fabrikatzaileek adostasun-adierazpena eman dezaten** (produktuaren baldintzen betearazpenari buruz), baita jardunaren adierazpena ere, eta informazioa bitarteko elektronikoki bidez emateko aukera sartzen da (DPP).
- 5.- **Jasangarritasuneko baldintza orokorren zerrenda** zehazten da (baldintza horiek zehatzago definituko dira Batzordearen eskuordetutako egintzetan edo arau harmonizatuetan).
- 6.- Merkatua zaintzeko agintaritzen **egikarritza-botereak indartzen** dira.
- 7.- Produktuaren pasaporte digitalarekin eta produktu jasangarrietarako **ekodiseinuaren** erregelamenduekin bat egiten da, klima- eta ingurumen-jasangarritasuneko baldintzetan.

Erregelamendu hau indarrean jartzeak indartu egingo du eraikuntzako produktuei eta horiek kontrolatzeko sistema digitalei buruzko informazioa (DPP edo Building Information Modeling), eraikuntza-proiektu bat sortzeko eta kudeatzeko tresna lankidea baita. Bertan, proiektuaren informazio guztia eragile guztiek sortutako informazio digitaleko eredu batean zentralizatzen da.

Erregelamendu honek Europako eraikuntzako sektoreko jarduerak harmonizatzea ere badu xede, aldi berean tokiko ekimenak garatu baitira, besteak beste **RE2020 ingurumen-araudia**. Frantziako arau hori 2022ko urtarrilaren 1ean jarri zen indarrean, **eraikinen ingurumen-inpaktua murrizteko beren bizi-zikloan zehar**. Araudi horrek baldintza zorrotzak ezartzen ditu eraikin berrietako konfort

termikoaren, karbono-isurien eta kontsumo energetikoaren gainean, Frantzian 2050erako karbono-neutraltasunaren helburuak lortzeko. Araudi hori aplikatzeko epeak 2022an hasi ziren. Asmoa da **2030etik aurrera** araudia zorrotzagoa izatea karbono-isurien mugen gainean, % 15 gehiago murriztuz, 2022ko mailekin alderatuta.

2024an RE2020 **eguneratu** da. Bertsio berri honek 3 irakurketa-maila eskaintzen ditu (laburrenetik zehatzenera), beharrianen aniztasunari erantzuteko.

(G)

EUROPAKO EHUNGINTZA INDUSTRIA JASANGARRIAGOA ETA ZIRKULARRAGOA BIHURTUZ: EKODISEINUA, EKOIZLEAREN ERANTZUKIZUN ZABALDUA ETA BALIZKO PASAPORTE DIGITALA.

Ehun zirkular eta jasangarrietarako estrategia europarra funtsezko ekimena da Europako Itun Berdearen eta Ekonomia Zirkularrerako Ekintza Planaren barruan. Helburu nagusizat dauka **Europako ehungintza industria jasangarriagoa eta zirkularragoa bihurtzea**, haren ingurumen-inkaktuak murriztu, ehunen berrerabilpena eta birziklapena sustatu, eta zaharkitze programatu eta baliabideen kontsumo neurrigabea bezalako gaiak jorratu.

Hauek dira Estrategiaren **helburu nagusiak**, besteak beste:

- **Ehun jasangarrien diseinua:** produktu jasangarrien ekodiseinuaren erregelamenduekin lotuta dago eta horien diseinu ekologikorako irizpideak zehazten ditu.
- **Ekonomia zirkularra eta birziklapena:** Material birziklatuetarako merkatuen sorrera sustatzen du, bigarren mailako materialak sartzen dituzten ehunak ezartzea sustatu eta EB osoan birziklapen-azpiegitura sendoagoa indartuz.
- **Hondakinen gutxitzea:** Ehun-hondakinak murriztea lortu nahi da, eta estatu-kideei 2025erako ehun-hondakinak berezita biltzeko sistemak ezartzeko betebeharrak ezartzen zaie, Hondakinen Zuzendarauaren berrikuspenarekin bat.
- **Ekoizlearen erantzukizun zabaldua (EEZ):** Ehunen fabrikatzaileek beren produktuen bilketa eta birziklapena finantzatu eta antolatzen erantzukizuna izango dute, horiek beren bizitza erabilgarriaren amaierara iritsitakoan.

- **Gardentasuna eta etiketak:** Ehunen etiketen eta trazabilitatearen gaineko betekizun zorrotzagoak sartuko dira, produktua kontsumitzen dutenek erosten dituzten produktuen ingurumen-inkaktuari buruzko informazioa eduki dezaten. Neurri hori **produktuen pasaporte digitala** sortzearekin lotuta dago. Pasaporte hori produktu jasangarrien diseinu ekologikorako erregelamenduen barruan beste industria batzuetarako proposatutakoaren antzekoa da.

Eranskinean, funtsezko ekintzak eta horiek ezartzeko gutxi gorabeherako datak zehazten dira. 2024a funtsezko urtea da.

Europako Parlamentuak txosten bat argitaratu du ehungintzaren sektorean DPP ezartzeari buruz. - **Digital product passport for the textile sector**, 2024ko ekainean.

Txosten honetan, Europako ehungintzaren sektoreko balio-kate osoan zehar interesdun guztientzat DPP ezartzearekin lotutako erronkak, onurak, beharrak eta aukerak aztertzen dira. 80 interesdun baino gehiagori egindako inkesta batean oinarrituta, ehungintzaren sektorerako DPP eredu generiko bat proposatzen da, eta hiru fase ezartzeko eszenatoki bat deskribatzen, sektorearen azterna orokorra murrizteko ekonomia zirkularra sustatzera bideratutako politikak eskaintzen dituena.

054. GARDENTASUNA PRODUKTU-IKUSPEGIAREKIN

Europar Batasunak aurrerapauso handiak eman ditu azken urteotan **produktu-ikuspegia duen informazioaren** arloan. Horretarako, **kontsumitzaileen ahalduntze handiagoa eta produktuen jasangarritasunari buruzko informazio argia eta egiaztatua** sustatzen dituzten arauketak sustatu ditu.

Garapen-eremu gakoetako bat zuzitze ekologikoa edo *greenwashing* delakoa mugatzea izan da. Horretarako, Europako Batzordeak **(H) Ingurumen-alegazio esplizituak (Green claims) justifikatzeari eta komunikatzeari buruzko Zuzendaraua** proposatu zuen. Araudi horren helburua **produktuen ingurumen-deklarazioak (green claims) hirugarrenek egiaztatzen modukoak eta ebidentzia zientifikoa oinarritutakoak izatea bermatzea** da, hala, kontsumitzaileen artean nahasmenduak gutxituz.

Enpresek beren jasangarritasun-baieztapenak oinarritu beharko dituzte **datu frogagarriekin, eta baieztapen lauso edo engainagarri guztiak zigortu egingo dira.**

(I) Kontsumitzaileen ahalduntzeari buruzko 2024/825 EB Zuzendaraua ere kontsumitzaileek jasotzen duten **informazioaren gardentasunari** lotuta dago. Modu horretan, ahalbidetzen da kontsumitzaileek informatutako erosketak erabakiak hartzeko aukera dutela, kontsumo jasangarria sustatzen da, ekonomia jasangarria kaltetzen duten eta herritarrak kontsumo jasangarriko aukeretatik urruntzen dituzten merkatarien jardun desleialak deuseztatzen dira eta EBko kontsumo-agenteen babes-arauak hobeto eta koherenteago aplikatzen direla bermatzen da.

(H)

INGURUMEN-ALEGAZIO ESPLIZITUAK JUSTIFIKATU BEHARKO DIRA.

Ingurumen-alegazio esplizituak (*Green claims*) justifikatzeari eta komunikatzeari buruzko Zuzentarau-proposamenak exijitzen du **ingurumen-alegazio esplizituen justifikazioa** ebaluazio batean oinarritu behar dela eta ebaluazio horrek, era berean, baldintza hauek bete beharko ditu: zehaztu beharko du ea alegazioa produktu osoari edo zati bati buruzkoa den, aitortutako ebidentzia zientifikoa oinarritu beharko da, bizi-zikloaren ikuspegia duten ingurumen-alderdi esanguratsuak identifikatu beharko ditu, BEG isurien konpentsazioa informazio osagarri gisa bereizi beharko du, karga-transferentziarik dagoen identifikatu beharko du eta inpaktuei edo alderdiei buruzko lehen mailako informazioa gehitu beharko du (edo bigarren mailako informazioa, lehen mailako informaziorik ez dagoen kasuetan).

Bestalde, **ingurumen-alegazio esplizitu konparatiboak** informazio eta datu baliokideetan oinarritu beharko dira eta balio-katean zehar etapen estaldura berbera izango dute.

Produktuen **etorkizuneko jokaerekin** lotutako deklarazioekin batera mugarrak jasotzen dituzten hobekuntza-konpromisoak jaso beharko dira.

Ez dira baimenduta egongo produktuaren ingurumen-inpaktu orokorraren **puntuazio agregatua** erabiltzen duten deklarazioak edo etiketak.

Zuzentaraia aplikatu eta gero, ez da **etiketa nazionalen edo eskualdeko etiketen sistema publiko** berririk ezarriko eta sistema pribatuen kasuan, baimentzeko aukera bakarra izango da ingurumen-helburu handiagoak izatea. Egiaztapenak **egiaztatzaile independente** batek egingo ditu.

2024ko ekainaren 17an Kontseiluak bere posizioa ("iritzi orokorra") azaldu zuen hasierako testuaren inguruan eta Europako Parlamentuarekin hitz egiten hasi zen behin betiko onesteko. Zuzentaraia izanik, argitaratu eta gero estatu-kideen arauketa-esparruan aplikatu beharko da.

(I)

KONTSUMITZAILEEI EROSKETA BERDEA ERRAZTEKO BETEBEHARRAK.

2024ko martxoan argitaratu zen Kontsumitzaileen ahalduntzeari buruzko 2024/825 EB Zuzentarauaren helburua da kontsumitzaileek **erosketa-erabaki informatuak hartzeko aukera izan dezatela eta, horrela, kontsumo-eredu jasangarriagoak bultzatzea**. Horrek esan nahi du merkatariak informazio argia, egokia eta fidagarria eman behar dutela.

Horretarako, Batasuneko Zuzenbideko zenbait arau espezifiko aldatzen ditu eta kontsumitzaileak babesten ditu kontsumitzaileek akatsak egitea eragiten duten eta kontsumo jasangarriko erabakiak hartzea galarazten dien merkataritzaren praktika desleialen aurrean, hala nola ondasunen **zaharkitze goiztiarrari lotutakoak, ingurumen-baieztapen engainagarriak, produktuen gizarte-ezaugarriak edo merkatarien enpresei buruzko informazio engainagarriak edo jasangarritasun-bereizgarri ez oso gardenak eta ez oso sinesgarriak**.

Zuzentaraiak **debekatu egiten du ingurumen-alegazio orokorrak** egitea, adibidez, "ingurumena errespetatzen du" edo "berdea" bezalakoak. *Packaging-ari* dagokionez, produktu bati buruzko "biodegradagarria" edo "ontziak klima errespetatzen du" bezalako adierazpenak orokortzat jotzen dira eta debekatuta daude. Halaber, Zuzentaraiak

debekatu egiten ditu bakarrik karbono-kompentsazioko eskemetan oinarrituta dauden adierazpenak, adibidez, berotegi-efektuko gasekin lotuta produktu "neutroak" edo "positiboak" direla esatea.

Aurrekoaz gain, Batasuneko merkatuan produktu guztiak merkatarien eskaintzaren ezaugarri bereizle gisa **legeriak ezarritako baldintzen ingurumen-adierazpenak egitea debekatzen du**.

Debekatuta daude baita ere gailuen iraunkortasuna mugatzen duten diseinu-ezaugarriak, eta **gaur egun konponketek aurre egin behar dieten oztopoetarako mugak** indartzen ditu eta zabaldu egiten du merkataritzaren praktika desleialen zuzentarauaren eranskina. Bertan, kasu guztietan debekatuko diren merkataritzaren praktikak jasotzen dira "zerrenda beltz" batean. Besteak beste, debekatuta dago produktu osoaren inguruko ingurumen-adierazpen bat egitea, egiaz bakarrik produktuaren alderdi bati buruzkoa denean.

Estatu-kideek, beranduenez 2026ko martxoaren 27an zuzentaraia horretan ezarritakoa betetzeko xedapenak ezarri eta argitaratuko dituzte eta 2026ko irailaren 27tik aurrera aplikatuko dituzte.

Zuzentzarau biak Espainiako ordenamendu juridikoan aplikatzeko, iragarrita dago **kontsulta publiko bat egingo dela Kontsumo Jasangarriaren Legearen proposamenaren** inguruan. Bertan, Kontsumitzaileen ahalduntzearen Zuzentzarauaren, Ingurumen-adierazpen esplizituen justifikazioaren eta komunikazioaren Zuzentzarauaren eta **Ondasunak konpontzea** sustatzeko arau komunak ezartzen dituen Zuzentzarauaren alderdi garrantzitsuenak landuko dira.

Beste alde batetik, Espainiako Gobernuak **Komunikazio jasangarriaren gida: nola sartu ingurumen-informazioa zure estrategietan eta kanpainetan**

argitaratu du. Gidaren asmoa ingurumen-adierazpenen egungo eta etorkizuneko egoera aurkeztea da.

Klimaren inguruko adierazpenei dagokienez, Europako Batzordeak araudi-proposamenak argitaratu ditu alderdi hori zehatzago definitzeko, besteak beste, **Araudi-proposamena, karbono-xurgatzeetarako Batasunaren ziurtagiri-esparrua ezartzen duena**. Ziurtagiri horrekin bermatuko da karbonoa deuseztatze jarduerak zehatz eta mehatz neurtzen direla, karbonoa ahalik eta denbora luzeenean gordetzen dela eta bestelako ingurumen-helburuei laguntzen zaiela (edo, gutxienez, ez direla oztopatzen), hala nola biodibertsitateari, zero kutsadurari edo ekonomia zirkularrari.

055. KONPONGARRITASUNA

Produktuen **konpongarritasuna ezinbesteko elementua da produktuen bizi erabilgarria luzatzeko, material gutxiago kontsumitzeko eta ekonomia zirkularra sustatzeko**. Modu horretan, produktu bat beste batekin ordezkatzea ekiditen da.

Horregatik, Europako Batzordeak, Ekonomia Zirkularraren Ekintza Planarekin lerrokatuta, **(J) Konpontzeko eskubideari buruzko 2024/1799 Zuzentzaraua** argitaratu zuen 2024ko uztailan. Bere helburua **ekipoen konponketak sustatzea eta produktuen behar baino lehenagoko zaharkitzea ekiditea da**. Araudi-palanka horren helburua ondasunak ordezkatu ordez konpontzea lehenestea da, bai legezko berrimearen barnean zein kanpoan. Horretaz gain, konponketa-sektorea bultzatu

nahi da eta ekoizpen-enpresak eta saltzaileak negozio-eredu jasangarriagoak garatzera animatu nahi dira.

Produktuen konpongarritasuna diseinatzen diren unetik hasi behar da, hala, desmuntatzea eta aldatzeko piezak lortu ahal izatea erraztuz, baina ordezko-piezak eta konponketa-eskuliburuak eskuragarri jarri behar dira baita ere, berme-aldiak egon behar dira, etab.

Horregatik, zenbait **(K) Konpongarritasun-adierazle** garatu dira, produktuen konpongarritasun posiblea ebaluatzeko eta kontsumitzaileak informatzeko. **Produktu jasangarrien diseinu ekologikoari buruzko 2024/1781 Europako Erregelamenduak** ekodiseinubaldintzak finkatu ditzake, adibidez, ordezko-piezak edo eguneraketak eskuragarri egotea.

KONPONKETA-ESKUBIDEA ARAUDIAK BERMATU BEHAR DU.

Hasiera batean Konpontzeko eskubideari buruzko 2024/1799 Zuzentzarauaren **eraginpean** egongo liratekeen produktuak II. eranskinean jasotakoak dira eta etorkizunean gehiago gehitu ahaliko dira:

4. TAULA. 2024/1799 Zuzentzarauaren eraginpeko produktuak. Iturria: 2024/1799 Zuzentzarauaren II. eranskina.

etxeko garbigailuak eta etxeko garbigailu-lehorgailuak	etxeko ontzi-garbigailuak	hozte-aparatuak
pantaila elektronikoak	soldadura-ekipoak	xurgagailuak
zerbitzariak eta datuak gordetzeko produktuak	telefono mugikorak, haririk gabeko telefonoak eta tableta-arbelak	garraiobide arinetarako bateriak dituzten ondasunak
etxeko danbor-lehorgailuak		

Eragileen betebeharrak hauek dira, laburtuta:

Fabrikatzaileak:

- **Konpontzeko betebeharra:** Fabrikatzaileek ondasunak nahitaez konpondu beharko dituzte kontsumitzaileek hala eskatzen dutenean, betiere, ondasun horiek Zuzentarauaren eranskinean jaso diren EBren egintza juridikoetan ezarritako konpongarritasun-baldintzak betetzen badituzte. Konponketak doan edo arrazoizko prezio batean egin beharko dira eta arrazoizko epean gauzatu beharko dira. Gainera, batzuetan konponketen ostean produktuen legezko bermea urtebetez luzatuko da.
- **Informazioa ematea:** Fabrikatzaileek kontsumitzaileei informazio argia eta eskuragarria eman beharko diete beren konponketa-zerbitzuen inguruan eta ordezkotzeko piezak eta tresnak arrazoizko prezioan eskuratu ahal izatea bermatuko dute.
- **Azpikontatazioa:** Fabrikatzaileak konpontzeko azpiegitarik ez badu, eginkizun hori azpikontatatzeko aukera izango du, baina konpontzeko erantzukizuna berea izango da.

Konpontzaile independenteak:

Beren zerbitzuak online-plataformetan eskaini ahalko dituzte eta fabrikatzaileek eskainitako konponketa-zerbitzuekin lehiatu ahalko dira. Gainera, jatorrizko piezak edo bigarren eskukoak eta 3Dn inprimatutako osagarriak erabiltzeko aukera izango dute, betiere, legezko baldintzak betetzen badituzte.

Kontsumo-agentek:

Ondasunak konpontzeko eskatzeko eskubidea izango dute, bai fabrikatzaileei, bai konpontzaile independenteei. Konponketa-zerbitzuak konparatzeko online-plataformak ere erabili ahalko dituzte.

Estatu-kideak:

Konponketetarako plataforma nazionalak garatu beharko dituzte edo Europako online plataforman sartu beharko dira. Azken hori **2027ko uztailaren 31 aurretik** egongo da martxan. Gainera, zigor-neurriak ezarri beharko dituzte zuzentaraua urratzen den kasuetarako.

Estatu-kideek martxan jarriko dituzte Zuzentarau honetan ezarritakoak betetzeko beharrezkoak diren lege-, arau-, eta administrazio-xedapenak, beranduenez, **2026ko uztailaren 31n**.

KONPONGARRITASUNA EBALUATZEKO SISTEMA BATERATUA GARATZEA.

Produktuen konpongarritasunaren potentziala eta gaitasuna ebaluatu ahal izateko zenbait kalkulu-tresna garatu dira. Helburua bikoitza da: alde batetik, **produktua ebaluatzea eta hobekuntza-puntuak identifikatzea**, eta, beste alde batetik, **kontsumitzaileak konpongarritasunaren inguruan informatzea**, hala, antzeko produktuen arteko erosketak konparatuak eta informatuak egin ahal izan ditzaten.

Europar zenbait jardura garatu dira horri lotuta. **Europako Batzordeak** "Konponketen puntuazio-sistema" (RSS, ingelesez) bat garatzeari eta produktuen zenbait kategorietan ezartzeari buruzko informazioa ematen du. Proiektua hasi zenean RSSrako metodo orokor bat garatu zuten eta Europako Batzordearen Ingurumeneko Zuzendaritza Nagusirako (DG ENV, ingelesez) egin zuen Europako Batzordeko Zentro Komunekeo Ekonomia Zirkularren eta Industria Jasangarriaren Unitateak (DG

JRC-B. 5, ingelesez). Orain produktueterako aplikazio espezifikokoak garatzen ari dira eta lehen proiektua telefono adimendunak eta tabletak izango dira. Horren emaitzak erabili dituzte **2023/1669 EB Erregelamendu Deleगतuan** adierazitako informazio-baldintzak definitzeko telefono adimendunen eta tableta-ARBELen energia-etiketen inguruan. Bertan, konpongarritasun-adierazlea kalkulatzeko metodoa eta produktuen energia-etiketan sartzeko informazioa adierazten dira (Atik Era arteko konpongarritasun-motak).

Frantzian, konpongarritasun-adierazlea 2021etik dago indarrean eta bere helburua kontsumitzaileei produktu elektrikoaren edo elektronikoaren erosketen jasangarritasunaren inguruko informazio hobea ematea da, hau da, produktuen bizi erabilgarriari buruzkoa. Adierazle hori zaharkitzearen (planifikatua ala ez) aurka egiteko, produktuak goizegi deuseztatzea ekiditeko eta ekoizpenerako baliabide naturalak gordetzeko tresnatzat jotzen da.

Konpongarritasun-adierazle horrek **estaltzen dituen produktuak** hauek dira:

ordenagailu eramangarriak, funtzio anitzeko telefono mugikorrek, kabledun soropil-ebakitzaila elektrikoak, bateriadun soropil-ebakitzaila elektrikoak, soropila mozteko robot elektrikoak, kabledun xurgagailuak, kablerik gabeko xurgagailuak, robot xurgatzaileak, etxeko ontzi-garbigailuak eta presio handiko garbigailuak.

Konpongarritasun-adierazlea ordezkatzeko du **Iraunkortasun-adierazleak**. Produktu-modelo bakoitzaren iraunkortasun-adierazlea kalkulatzeko bi irizpide-multzo hauek erabiltzen dira:

- Lehenengoa ekipoen konpongarritasunaren inguruko da eta, bereziki kontuan hartzen ditu dokumentazio teknikoaren eskuragarritasuna, desmuntatzeko erraztasuna eta ordezeko piezen eskuragarritasuna eta prezioa;

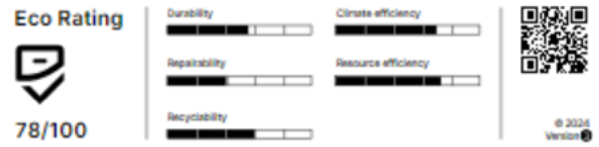

- Bigarrena ekipoaren fidagarritasunarekin lotuta dago eta bereziki kontuan hartzen ditu estresaren eta narriaduraren aurreko erresistentzia,

mantentzeko eta berrikusteko erraztasuna eta merkataritza-bermea eta kalitate-prozesuak egotea.

Iraunkortasun-adierazlea bi puntuazio horiekin kalkulaten da eta puntuazio orokor gisa adierazten da, otik 10era bitartekoa.

2025etik aurrera iraunkortasun-adierazle berria bi produktu-kategoria berriri aplikatuko zaie: telebistak eta aurretik eta goiko aldetik betetzen diren garbigailuak, hurrenez hurren, urtarilaren 8tik eta apirilaren 8tik aurrera.

Aurrekoaz gain, sektore-ekimen batzuen asmoa kontsumitzaileei zuzendutako efizientziaren inguruko informazioa bateratzea da. Horixe izan liteke **Eco Rating** sistemaren kasua; telefono mugikorretara bideratuta dago eta bere hasierako garapenean aktiboki parte hartu zuen lhobek, zehazki, laguntza teknikoan eta berrikuspen metodologikoan. Gaur egun 550 terminal baino gehiago ebaluatu dira eta Europako operadore nagusiek parte hartzen dute, besteak beste, Telefónica, Orangek, Vodafonek eta abarrek eta Xiaomi, Huawei, Motorola, Nokia, Oppo...fabrikatzaileek.

056. EKODISEINUKO ETA EKONOMIA ZIRKULARREKO ESTANDARRAK

Erakundeetan produktuen zirkulartasun-maila neurtzeko **adierazle** fidagarriak geroz eta gehiago eskatzen direnez, arlo horretan erreferentziatzeko arauak eta adierazleak garatu dira, enpresei eta bezeroei erabaki oinarrituak hartzen laguntzeko.

Materialen erabilera efizienteari dagokionez, **UNE-EN-4555X multzoko arauak** azpimarratu behar dira; arau horiek energiarekin lotutako produktuen materialen efizientzia diseinu ekologikoko baldintzak sartzeko babestu behar dute, hala nola birziklagarritasuna, konpongarritasuna edo iraunkortasuna. CEN-CENELECek (ingelesez) garatzen ditu Europako Batzordearen M/543 Mandatua betetzeko eta efizientzia materialaren alderdiak ebaluatzeko eta komunikatzeko metodo orokorrak barne hartzen dituzte.

UNEk (gaztelaniaz) 2024an lantalde bat jarri du martxan birziklagarritasunaren 45555 araua instalazioetako material elektrikoaren eta agiteria-produktuen sektorean aplikatzeko.

Horretaz gain, **PNE-prEN 45560 Araua** lantzen ari dira. Produktuen diseinu zirkularrak egiteko metodoa da (2024ko urriaren 14an berretsi zen). Arau horren helburua metodo bat eskuragarri jartzea da produktu zirkularren diseinu-arauak definitzeko, eta ingurumen-inpaktuak murrizteko moduari eta funtzioak eta segurtasuna arriskuan jarri gabe produktu zirkularrak diseinatzen direnean kontrajartzei erantzuteko buruzko orientabideak ematea ere bai.

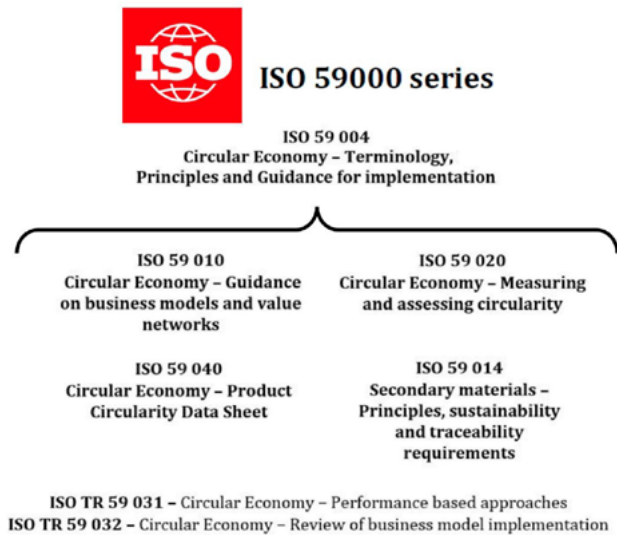
Ekonomia zirkularra erakundeetan eta negozio-ereduetan ezartzei dagokionez, ISON (ingelesez) **(L) ISO 59000 seriea** lantzen ari dira eta 2024an hiru arau argitaratu dituzte.

Beste erakunde batzuk **(M) Bestelako zirkulartasun-metrikak** lantzen ari dira, hala nola The World Business Council for Sustainable Development (WBCSD) erakundeak proposatutako trantsizio zirkularreko adierazleak (CTI, ingelesez).

ISOK ARAU-MULTZO BAT ARGITARATZEN DU EKONOMIA ZIRKULARRA ERAKUNDEETAN ETA NEGOZIO-EREDUETAN EZARTZEKO.

59000 serieko arau horien helburua **erreferentzia komuna ematea eta erakundeetan eta negozio-ereduetan ekonomia zirkularren printzipioak ezartzea estandarizatzea da**. Arau-multzoa 7 arauk osatzen dute:

Irudiaren iturria: <https://eco-circular.com/>

Arau hauek argitaratuta daude jada:

- **ISO 59004:2024:** Ekonomia zirkularra "Terminologia, printzipioak eta ezartzeko orientabideak". Arau honek erakunde-mota guztietan aplikatu daitezkeen gomendio xeheak ematen ditu. Arauak termino eta kontzeptu gakoak definitzen ditu, ekonomia zirkularren ikuspegia ezartzen du, oinarritzko printzipioak zehazten ditu eta gomendioak ematen ditu jasangarritasuna errazten duten neurri zehatzak babesteko. Arauaren xedea erakundeei Garapen Jasangarriko Nazio Batuen Erakundearen Agenda 2030eko helburuak lortzen laguntzea da, baliabideen erabilera zirkularra igarotzea erraztuz.
- **ISO 59010:2024:** Ekonomia zirkularra "Negozio-ereduen eta balio-sareen trantsizioari buruzko gidalerroak". Arauak balioa sortzeko ereduak eta sareak esparru linealetik zirkularra aldatu nahi dituzten erakundeei orientabideak ematen dizkie. Arau hau enpresei bideratutako estrategietan zentratzen da ekonomia zirkularreko praktikak aplikatzeko bai antolamenduaren ikuspegitik bai barneko antolamendutik. ISO 59004

araua osatzen du eta orientabide xeheagoak ematen ditu balioa sortzeko, balio-kateen eta -sareen kartografiari buruzko eta zirkulartasun-estrategien garapenari buruzko egungo ereduaren inguruan. Arau trantsizio hori modu eraginkorren egiteko erakundeei laguntzeko diseinatu dago eta enpresa-praktiken jasangarritasunari eta munduko ekonomiaren erresilientziari laguntzen die.

- **ISO 59020:2024:** Ekonomia zirkularra: "Zirkulartasuna neurtzea eta ebaluatzea". Arauak baldintza eta gidalerro batzuk ezartzen ditu eta horiei esker erakundeek zirkulartasun-jarduna neurtu eta ebaluatu dezakete sistema ekonomiko definituen esparruan. Agiri honen helburua erakundeen datuak biltzeko eta kalkulatzeko prozesua normalizatzea da nahitaezko eta hautazko zirkulartasun-adierazleak erabiliz eta emaitza koherenteak eta egiazta daitezkeenak bermatuz. Esparru egituratua ematen du sistemaren mugak ezartzeko, adierazle egokiak aukeratzeko eta askotariko mailetan zirkulartasunaren jarduna ebaluatzeko datuak interpretatzeko, eskualdean eta erakunde barnean hasi eta produktuaren antolamenduan eta maila espezifikoan bukatuz.

Bere aldetik, **ISO/FDIS 59040 – Produktuaren zirkulartasunaren fitxa teknikoa** Arau garapen-fasean dago (kontsulta publikoan). Arauak metodologia orokor bat ematen du ekonomia zirkularrekin lotutako informazioaren zehaztasuna eta osotasuna hobetzeko eta produktuak eskuratu edo hornitzen direnean produktuaren zirkulartasuneko datuen orri bat erabiltzean oinarrituta dago. Metodologia orokor horrek erakunde batek produktuak eskuratzen edo hornitzen dituen datuen orri hori erabili nahi duenean ezarri behar dituen baldintza-multzo bat jasotzen du. Horretaz gain, txosten fidagarriak sortzea eta ekonomia zirkularrekin lotutako informazioa trukatzeko ere barne hartzen du. Dokumentuak orientabideak ematen ditu produktuaren zirkulartasunaren datuen orri bat definitzeko eta trukatzeko, eta kontuan hartzen ditu eman beharreko informazioaren formatua, edukia eta informazio-mota.

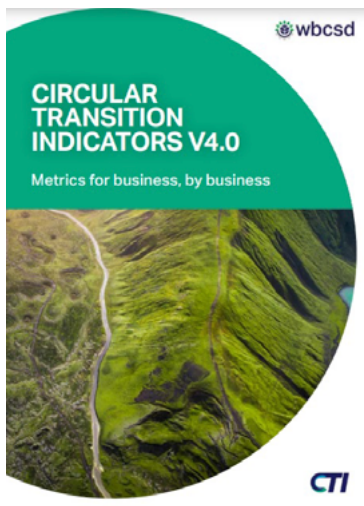
Gida eta baldintzak erakunde guztietan aplikatzeko modukoak izatea da asmoa, albo batera utzita erakundeak zein mota, tamaina edo izaerakoak diren.

Baldintza horiek ikuspegi kualitatiboak ezartzen dute, enpresen arteko datuen trukaketa inklusiboak izan dadin enpresa txiki etaertainekin eta informazio konfidentziala babestuz.

METRIKA BERRIAK ENPRESEN ETA BEREN PRODUKTUEN ZIRKULARTASUN-MAILA NEURTZEKO.

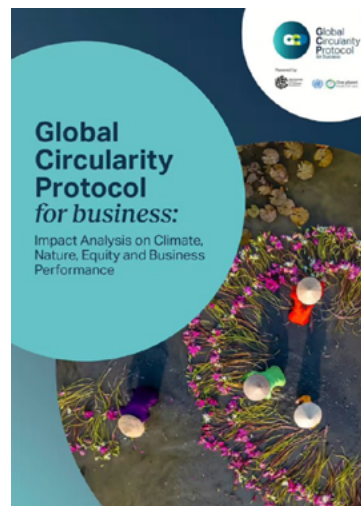
Enpresetarako eta sektoreetarako badaude bestelako zirkulartasun-adierazleak ere. Ondoren, garrantzitsutzat jotzen ditugun batzuk aipatuko ditugu:

- **Circular Transition Indicators sektore-gidak (WBCSD).** Trantsizio zirkularreko adierazleak (CTI) enpresek enpresetarako diseinatutako adierazleak dira, enpresa bakoitzak ekonomia zirkularren botere eraldatzailea askatu dezan. CTIk esparru unibertsala eta kuantitatiboa eskaintzen du enpresaren zirkulartasun-maila ebaluatzeko. v4 bertsio berria 2023ko maiatzean argitaratu zen eta *Impact of the Loop* moduluen eguneraketak jasotzen ditu. Horrek enpresei laguntzen die estrategia zirkularrak lehenesten, enpresaren jasangarritasun-helburuetan duten inpaktua kontuan hartuta. Berotegi-efektuko gasen (BEG) inpaktua ere eguneratu da balio handieneko sarreraren (berrirabilitako, berritutako eta birmanufakturatutako edukia) erabileraren inpaktua neurtzeko eta karbono-aztarna materialean irteerak berreskuratzea ahalbidetzeko metodologia batekin.

CTI v4.0 bertsio berriak adierazle berri bat jasotzen du naturan sortzen duen inpaktua neurtzeko eta lurzoruaren erabileran zentratzen da. Bertsio horrek hornidura zirkularren estrategien lurzoru-erabileraren inpakturako metodologia bat ematen du.

2024an sektore-gidak argitaratu dira CTI 4.0 metodologia sektore hauetan aplikatzeko: ekipo elektronikoak, industria kimikoa, moda eta ehungintza.

- **Global Circularity Protocol (GCP, ingelesez) for Business.** Enpresetarako zirkulartasun globalaren protokoloaren (GCP) asmoa ekintza-esparrua izatea da helburuak ezartzerakoan enpresak gidatzeko eta baliabideen efizientziaren eta zirkulartasunaren arloan aurrerapena neurtu, informatu eta hedatzeko eta orientazio politiko integral eta espezifiko batekin konbinatzen da negozio zirkularren eta ekonomia birsortzailearen eredurako aldaketa azkartzeko.

GCPren helburua baliabide-fluxuak estaltzea da, bai tekno esferan zein biosferan, eta WBCSDk eta One Planet Networkek (OPN, ingelesez) sortu dute lankidetzan eta antolatzailea Ingurumenerako Nazio Batuen Erakundearen Programa (PNUMA, gaztelaniaz) izan da.

GCPren helburua 2025erako protokoloaren lehen bertsioa COP30ean (ingelesez) entregatzea da eta lau lan-lerro estrategiko ditu; (1) Inpaktu zirkularren analisia, (2) Zirkulartasunerako erantzukizunaren eta korporazio-jardunaren sistema (CPAS, ingelesez), (3) Zirkulartasunerako politika-esparrua eta (4) Zirkulartasunerako zientzian oinarritutako helburuak.

2024ko irailean **txosten bat argitaratu du ekimen honek izan dezakeen inpaktuaren inguruan** ekonomia zirkular baterako trantsizioa azkartzeko, eta enpresei esparru estandarizatu bat ematen die helburuak ezartzeko eta zirkulartasuna neurtzeko eta informatzeko. Txostenak GCPk klima-arintzean dituen inpaktu potentzialak, baliabideen kontserbazioa eta gizarte-ekitatea ebaluatzen ditu eta, aldi berean, enpresa-jarduna askotariko sektoreetan hobetzen du.

- **LEVEL(S).** Level(s) bizitegi- eta bulego-eraikinetarako jasangarritasuneko oinarrizko adierazleen esparru bat da eta Europan komuna den terminologia erabiltzen du. Eraikuntza berriko proiektuen edo berritze garrantzitsuen jokaeraren inguruan informatzeko erabili daiteke. Level(s) eraikuntza-proiektuak planifikatzen, diseinatzen, finantzatzen eta betetzen esku hartzen duten teknikariek argi eta garbi ingurumen-hobekuntzak handitzen lagundu dezaten diseinatu da.

Level(s) **sei makrohelburuetan** oinarrituta dago eta helburuek deskribatzen dute zeintzuk izan behar diren lehentasun estrategikoak eraikinek EBk eta estatu-kideek energian, materialen erabileran, hondakinen kudeaketan, uraren arloan eta barneko aire-kalitatean dituzten politiken helburuak lortzen lagundu dezaten.

Horien artean, **2. makrohelburua azpimarratu beharra dago: Baliabideen erabileran zirkularrak eta efizienteak diren materialen bizi-zikloak bermatzea.** Lau adierazle-eremu hauek barne hartzen ditu:

- 2.1.-** Aurrekontua, materialak eta iraunkortasunak. Adierazle hori ezinbestekoa da eraikinen diseinua hobetzeko, beste adierazle batzuen oinarria baita, besteak beste, 2.2 eta 1.2 adierazleak (bizi-zikloaren berotze globalaren potentziala).
- 2.2.-** Eraikuntza- eta eraipen-hondakinak. Helburua sistematikoki materialen berrerabilpena eta berreskuratzea planifikatzen laguntzea da. Horretarako, eraikuntza-, berrikuntza- eta eraipen-jardueretan berreskuratze bereziak egiten dira.
- 2.3.-** Moldagarritasunerako eta berrikuntzarako diseinua. Adierazle horrek ingurumen-onura esanguratsuak lortzen lagundu dezake, eraikinen bizi erabilgarria luzatzen baitu (egiturak eta fatxadak barne), zeintzuk ingurumen-inpaktu esanguratsuenekin lotuta dauden.
- 2.4.-** Desmuntatze-lanetarako diseinua. 2.4 adierazlearekin konparatu daiteke zein erraztasunekin berrerabiltzen eta birziklatzen diren eraikuntza-materialak testuinguru ezberdinetan. Gainera, diseinu-etapan, Level(s) adierazleak eraikuntza-proiektuaren barnean hasiera-hasieratik berrerabilpen- eta birziklapen-planak sartzen laguntzen du, adibidez, bizi-zikloaren etapa bakoitzean materialak bereiztea sinplifikatuz.

057. DENBORA-ARDATZA

1. HH 2024

Kontsumitzaileen ahalduntzeari buruzko 2024/825 Zuzentaraua (EB).
| I | **Europarra** |

2. HH 2024

Ekonomia zirkularren gaineko ISO 59000 serieko arau berrien argitalpena.
| L | **Europarra** |

4. HH 2024

Ekodiseinuaren Foroaren lehen bilera.
| A | **Europarra** |

4. HH 2024

Kontseiluak eraikuntzako produktuen erregelamendu-proposamena ezartzea (CPR).
| F | **Europarra** |

1. HH 2025

Produktu jasagarrien ekodiseinuaren erregelamenduko lehen lan-planaren ezarpena.
| A | **Europarra** |

1. HH 2026

Kontsumitzaileen ahalduntzeari buruzko (EB) 2024/825 Zuzentaraua ezartzeko gehieneko data.
| I | **Espainia** |

2. HH 2026

Ekodiseinuaren betekizunekin eskuordetutako lehen egintzen argitalpena. | C | **Europarra** |

3. HH 2026

Estatu-kideetan konpontzeko eskubidearen zuzentaraua ezartzeko muga-data.
| J | **Europarra** |

3. HH 2027

Linea operatiboetako konponketa-plataforma nazionalak, ukitutako enpresen informazioarekin.
| J | **Europarra** |

1. HH 2028

Lehentasuneko produktuetako ekodiseinuaren lehen errekerimenduak aplikatzen hasten dira.
| A | **Europarra** |

2. HH 2024

Produktu jasagarrien diseinu ekologikoari buruzko 2024/1781 Erregelamenduaren argitalpena.
| A | **Europarra** |

3. HH 2024

Ekodiseinuaren Foroaren ezarpena. | A | **Europarra** |

3. HH 2024

Konpontzeko eskubideari buruzko 2024/1799 Zuzentaruaren argitalpena. | J | **Europarra** |

4. HH 2025

Produktuaren pasaporte digitalari lotutako eskuordetutako egintzen argitalpena eta M/604 Mandatuaren arabeko arauen argitalpena.
| A | **Europarra** |

4. HH 2026

Ekodiseinuaren Zuzentaruako 2022-2024 Lan Planaren barruan sartzen diren energiarekin lotutako produktuen azken erregelamenduen argitalpena.
| C | **Europarra** |

1. HH 2027

Baterietarako produktuen pasaporte digitala eta etiketatze-eskakizunak. | E | **Europarra** |

4. HH 2027

Pila eta bateria eramangarrien hondakinen % 63 bildu behar da. | E | **Europarra** |

2. HH 2028

Garraiobide arinetarako baterien hondakinen % 51 bildu behar da.
| E | **Europarra** |

| A | Produktu jasagarrien diseinu ekologikoari buruzko 2024/1781 Erregelamendua.

| C | Energiarekin zerikusia duten produktuen 2009/125/EC Zuzentaruari lotutako diseinu ekologikoko betekizunak.

| E | Pila eta bateriei eta horien hondakinei buruzko 2023/1542 Erregelamendua (EB).

| F | Eraikuntzako produktuen erregelamendu-proposamena (CPR).

| I | Kontsumitzailearen ahalduntzeari buruzko 2024/825 Zuzentaraua (EB).

| J | Konpontzeko eskubideari buruzko 2024/1799 Zuzentaraua.

| L | Ekonomia zirkularreko ISO 59000 serieko arau berriak.

058. INPLIKAZIOEN TAULA

5. TAULA. “Ekonomia zirkularerako ekodiseinuaren” inplikazioen taula Basque Ecodesign Centerren bederatzi balio-kateetarako. Iturria: Guk egindakoa.

TRANTSIZIORAKO PALANKAK	ENPRESA HANDIAK	ETE-AK	BASQUE ECODSIGN CENTERREN BALIO-KATEAK									
(A) Produktu jasagarrien diseinu ekologikoari buruzko 2024/1781 Erregelamendua.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(C) Energiarekin zerikusia duten produktuen 2009/125/EC Zuzentarauari lotutako diseinu ekologikoko betekizunak.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(E) Pila eta bateriei eta horien hondakinei buruzko 2023/1542 Erregelamendua (EB).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(F) Eraikuntzako produktuen erregelamendu-proposamena (CPR).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(H) Berariazko ingurumen-alegazioei (Green Claims) buruzko zuzentarau-proposamena.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(I) Kontsumitzailearen ahalduntzeari buruzko 2024/825 Zuzentaraua (EB).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(J) Konpontzeko eskubideari buruzko 2024/1799 Zuzentaraua.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(K) Konpongarritasun-indizeak.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(L) Ekonomia zirkularreko ISO 59000 serieko arau berriak.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●

SEKTOREAK	Automobilgintza	Banaketa-sektorea	Garraio-ekipoen sektorea
	Eraikuntza-sektorea	Metalaren sektorea	Sortze- eta transmisio-ekipoen produkzioa
	Energia sortzeko sektorea	Jasotze-ekipoen sektorea	Finantza-sektorea

INPLIKAZIO-MAILA	● Altua
	● Ertaina
	● Baxua

06. BIGARREN MAILAKO LEHENGAIK ETA HONDAKINEN KUDEAKETA

061. LEHENGAI KRITIKOAK ETA ESTRATEGIKOAK

Ihoberen datu estatistikoaren arabera, Euskal Autonomia Erkidegoan **sektore estrategikoetan urtero 10 milioi tona metal** baino gehiago prozesatzen dira, hala nola automobilgintzan, metalurgian eta energia-sorkuntzan. Horietatik % **55 inguru bigarren mailako estatuko iturrietatik datoz** (hala nola txatarra eta oxidoak) eta gainerakoak Europar Batasunetik kanpoko iturrietatik.

Zifretan, EAEk urtero **170.000 tona kobre inguru** prozesatzen ditu **1.370 milioi euroko balioarekin**. **Aluminioaren** kasuan, are gehiago prozesatzen da: **urtero 440.000 tona 924 milioi euroko balioa**. Horrek argi uzten du EAEko industria-sareak lehengai berriekiko menpekotasuna duela gaur egun eta beharrezkoa dela autosufizientzia lortzea material gako horien horniduran.

6. TAULA. Materia-gakoen erabilera, balioa eta birziklapen-tasa EAEn. Iturria: Hitzaldia: “Erronkak eta sustatu beharreko erantzunak Europako lehengai kritikoaren arauketan” (Ekosteguna, Ihobe 2024).

LEHENGAI	€/TON (ITURRIA: DERA)	TON/URTEAN	GUZTIRA MM €/URTEAN	ZIRKULARTASUNA
Aluminioa	2.100	440.000	924	>% 23
Kobrea	8.060	170.000	1.370	<% 79
Nikela (baterien kalitatea)	14.600	23.000	336	?
Neodimioa	53.500	40	2	% 0

Gauzak horrela, eta hornidura-arriskuei, prezioen gorabehera handiei eta lehengai horiek trantsizio berdean eta digitalean duten garrantziari erantzunez, **2024ko maiatzean** indarrean jarri zen **(A) 2024/1252 EB Erregelamendua, Oinarrizko lehengaien hornidura segurua eta jasangarria bermatzeko**. Beste modu batera esanda, **Lehengai kritikoaren Europako Legea (CRMA, ingelesez)** da. Erregelamenduaren helburua **EBn balio-katea indartzea** da eta, horretarako, inportazio-iturriak dibertsifikatzen

dira eta Europak hornidurari lotutako arriskuak arintzeko duen gaitasuna indartzen da. Zehazki, 2030erako aurreikusitako **Europar Batasunak materia kritikoaren kontsumoaren % 10 gutxienez estaliko duela tokiko erazketen bidez, % 40 prozesamenduaren bidez eta % 25 birziklatzearen bitartez**. Halaber, **herrialde bat ere ezingo da izan materia berberaren horniduraren % 65 baino gehiagoren arduraduna**, eta, hala, kanpo-menpekotasuna murriztuko da.

Erregelamendu horrekin, **lehengai kritikoaren zerrenda berria** argitaratu da 2020ko eguneratzea eta gero. Oraingoan **34 material** jasotzen ditu, hala nola boroa, kobrea eta koke-ikatzia eta **EAEko industrian ezinbestekoak diren aluminioa eta nikela**. Aurrekoaz gain, **lehengai**

estrategikoen zerrenda bat sortu da 17 kritikoekin, ezinbestekoak direnak trantsizio energetikorako eta digitalerako. Zerrenda biak ere **berriro eguneratuko dira 2027 erdialdean**. Zerrenda bietan agertzen diren materialak eta 2020ko zerrendarekiko berritasunak hauek dira:

7. TAULA. Lehengai kritikoaren zerrendaren azken bi eguneraketaren konparazioa (2020 eta 2023). Iturria: 2024/1252 EB Erregelamenduaren I. eranskina eta lehengai kritikoaren laugarren zerrenda (2020).

MATERIA	2020KO ZERRENDA	2023KO ZERRENDA	MATERIA	2020KO ZERRENDA	2023KO ZERRENDA
Aluminioa/Bauxita		Estrategikoa	Grafito naturala		Estrategikoa
Antimonioa			Hafnioa		
Artsenikoa			Helioa		
Barita			Litioa		
Belirioa			Manganesoa		Estrategikoa
Bismutoa		Estrategikoa	Magnesioa		Estrategikoa
Boroa		Estrategikoa	Titanio-metalak		Estrategikoa
Kobaltoa		Estrategikoa	Platino-taldeko metalak		Estrategikoa
Koke-ikatzia			Nikela		Estrategikoa
Kobrea		Estrategikoa	Niobioa		
Eskandioa			Silizio metalikoa		Estrategikoa
Estrontzioa			Tantaloa		
Feldespatoa			Lur arraro pisutsuak		Estrategikoa
Fluorita			Lur arraro arinak		Estrategikoa
Fosforita			Banadioa		
Fosforoa			Wolframioa		Estrategikoa
Galioa		Estrategikoa	Germanioa		
Germanioa		Estrategikoa	Grafito naturala		

Gainera, araudiak aukera ematen du Batzordeak eta estatu-kideek **lehengaiak erazteko, ordezkatzeko, prozesatzeko eta birziklatzeko proiektuak estrategiko gisa** aitortu ditzaten, bai EBn, bai hirugarren herrialdeetan.

Industrian sortzen diren inpaktu zuzenei dagokienez, **enpresa handietako hornidura-kateak bi urtean behin ikuskatuko dira 2025etik aurrera** eta lehengai estrategikoetan interesa duten enpresetarako baterako erosketa-sistema bat ezarriko da eta Batzordeak kudeatuko du.

Iman iraunkorrei dagokienez, 2027rako, elementu horiek dituzten eta merkaturatu diren produktuek **ikusteko moduan etiketatu beharko dute honakoak birziklatu direla**: neodimioa, disprosioa, praseodimioa, terbioa, boroa, samarioa, nikela eta kobaltoa. Gainera, **beranduenek 2026ko maiatzaren 24an**, Batzordeak **egintza delegatu bat hartuko du eta horren bitartez ezarriko dira elementu horien proportzioak kalkulatu eta egiaztatzeko arauak**.

Materia horien ingurumen-inpaktuarekin lotutako baldintzei dagokienez, Batzordeak beranduenek **2026ko azaroaren 24an** argitaratuko duen txosten baten ondoren, lehengai oinarrikoak merkaturatzen dituzten enpresek **materia horien ingurumen-aztarna kalkulatu eta deklaratu beharko dute**. Horrek bizi-zikloaren ebaluazio-metodoak kontuan hartu beharko ditu eta bezero guztientzat eskuragarri dagoen webgune batean argitaratu beharko da.

Erregelamendu horrek euskal industria-sareko sektore gakoeri eragingo die. **Automobilgintzan, lur arraroen (hala nola neodimioa eta kobalto) eta materialen (litioa edo magnesioa) inguruko exijentziek praktika zirkularragoak sustatuko dituzte**. Eraikuntza- eta metalurgia-sektoreek ere **birziklatutako aluminio eta kobrea** gehiago erabili beharko dute eta **jatorri jasangarria bermatzen duten trazabilitate-sistemak** ezarri beharko dituzte eta aerosorgailuetarako eta eguzki-paneletarako materia kritikoaren menpe dauden **enpresa energetikoek**

birziklapen- eta etiketatzeko praktikak ezarri beharko dituzte hornidura-sarean gardentasuna hobetzeko. ETEak, bereziki automobilgintza- eta energia-sektoreetarako osagarriak hornitzen dituzten ETE metalurgikoak eta teknologikoak, oso azkar egokitu beharko dira jasagarritasun- eta trazabilitate-estandar berriak betetzeko eta I+G+b-n inbertitu beharko dute birziklapena hobetzeko, materialak optimizatze eta ingurumen-aztarna murrizteko. Hasiera batean erronka handia izan daiteke, baina epe luzean abantaila lehiakorra bihurtu daiteke eta lagungarria izan daiteke hornitzaile estrategiko gisa kokatzeko.

Erregelamendu honek enpresei eta euskal industria-sareari nola eragiten dien hobeto ulertzeko, lhobek 2024ko irailean ekimen hau antolatu zuen: **Ekosteguna "European Critical Raw Materials Act: Erantzunak ekonomia zirkularretik"**. Halaber, Orkestraren bitartez, lhobek 2024an txosten hau ere argitaratu zuen: **"Lehengai kritikoak eta metal gakoak euskal industriarako"**. Helburua tresna eta ekintza eraldatzaile batzuk aurkeztea izan zen, EAEko ekonomiarako lehengai kritikoaren eta metal gakoaren hornidura-faltaren arriskuari lotutako konponbideak eskaintzea ahalbidetzeko.

(E)

170 ESKAERA EUROPAKO MATERIA KRITIKOEN PROIEKTU ESTRATEGIKOEN LEHEN DEIALDIAN.

Oinarritzko Lehengaien 2024/1252 EB Erregelamenduak **proiektu estrategiko gisa definitzen ditu aurreikusitako instalazioak edo aurretiaz existitzen zen instalazio baterako aurreikusitako handitze edo berrorientazio esanguratsuak** (instalazioak aktiboak izan behar dira erazketan, prozesamenduan edo birziklapenean), Europar Batasunean **lehengai estrategikoaren horniduraren segurtasunean laguntzen dutenak.**

"Proiektu estrategiko" gisa sailkatua izateak esan nahi du, lehendabizi, **ingurumen-baimenen prozedurak eta baimenak azkartzen direla**; eta, bigarrenik, **finantzaketa publikoa eta pribatua** errazago eskuratzen direla

(Alemaniak, Finlandiak eta Europako zenbait herrialdek jada sortu dituzte horretarako funts publikoak); eta, hirugarrenik, **EBren laguntza jasoko dela materialak erosteko akordioak ezartzeko.** Proiektu estrategikoei informazioko eta ingurumen-errendimenduko betekizun handiak bete beharko dituzte.

Proiektu estrategiko horiek identifikatzeko lehen deialdia 2024ko abuztuan ireki zen eta 170 eskaera aurkeztu ziren; % 45 meatzaritarako izan ziren eta % 29 EBtik kanpoko erakundeek eskatu zituzten. EBk bigarren deialdia 2025eko lehen lauhilekoan egingo du.

8. TAULA. Proiektu estrategikoak identifikatzeko lehen deialdian jasotako eskarien banaketa. Iturria: Hitzaldia: "Erronkak eta sustatu beharreko erantzunak Europako lehengai kritikoaren arauketan" (Ekosteguna, Ihobe 2024).

CRM (INGELESEZ) PROIEKTU ESTRATEGIKOEN PROPOSAMENAK	KOP.
Erazketa eta meatzaritza	77
Prozesatua	58
Birziklapena	30
Ordezkatzeak	5
GUZTIRA (horietatik 49 EBtik kanpo)	170

Hasiera batean, **eskaera batek ere ez du Euskal Autonomia Erkidegoko instalaziorik jaso**, baina potentzialki interesatuak egon daitezkeen hogeita hamar enpresa egon daitezke, nagusiki, ordezkapenekoak eta birziklatzekoak,

eta, hala badagokio, prozesamendukoak. Zehazki, lhoberen datuen arabera, 18 enpresek eta 6 BRTA (ingelesez) zentrok potentzialki estrategikoak izan daitezkeen proiektuak izango lituzkete EAEn.

2024/1252 EB Erregelamendua indarrean jarri zenetik, merkatuak **lehengaien hornidura-katean jasangarritasuna eta trazabilitatea sustatzeko estandarrak** garatu ditu. **(B) CERA 4in1 estandarra (Certification of Raw Materials)** 2019an sortu zen eta helburua **jasangarritasuna egiaztatzea da (esploraziotik azken produkturaino)** eta, horrela, tamaina guztietako enpresek beren praktikak egiaztatu ahal dituzte ingurumen-, gizarte- eta ekonomia-erantzukizuneko printzipioekin bat etorritik eta gardentasuna hobetzen dute eta lehengai kritikoen hornidurarekin lotutako izen onaren arriskuak murrizten dituzte. Sistema **lau estandar hauetan banatuta dago: Readiness (esplorazioa), Performance (ekoizpena), Chain of Custody (merkaturatzea) eta Final Product (azken produktua)**, eta 2023 eta 2025 artean garatuko da.

Trantsizioaren beste palanka-gako bat **(C) ISO 59014 - Bigarren mailako materialak berreskuratzearen jasangarritasuna eta trazabilitatea Araua** da. 2024ko urrian argitaratu zen eta **bigarren mailako materialak balio-kate osoan zehar modu jasangarrian eta jarraitzeko moduan tratatzen direla ziurtatzeko printzipioak eta baldintzak** ezartzen ditu. Arau hori **ISO 59000 Arauen** barnean sartzen da eta arau horiek txosten honetako "Ekodiseinua ekonomia zirkularrerako" kapituluaren lantzen dira. Bertan, besteak beste, materialen **bilketa, prozesamendua, sailkapena eta berreskuratze-prozesuen ebaluazioa** lantzen dira eta bigarren mailako baliabideen **kudeaketa segurua eta etikoa** bultzatzen dira.

Euskal enpresetarako, bereziki **metalurgian, automobilgintzan** edo **eraikuntzan**, estandar eta arau horiek ezartzea ezinbestekoa izango da **material birziklatuen kudeaketa hobetzeko eta materialen berreskuratze-prozesuetan gardentasuna gehitzeko**. Horri esker, errazagoa izango da **hornidura-kate orokor jasangarriagoetan integratzea**. Horietan, trazabilitate-praktikak eta lehengaien erabilera arduratsua baloratzen dira. Gainera, arau hori ezarrita, enpresek **lehengai birjinekiko menpekotasuna murriztu ahaliko dute** eta erresilientzia indartuko dute hornidura-krisi posibleen aurrean eta lehiakortasuna hobetuko dute.

Azkenik, **(D) HAZI proiektua** azpimarratu behar da. ATEGI da burua eta helburua hornidura-katean jasangarritasuna analizatzea, sakontzea eta forma ematea da.

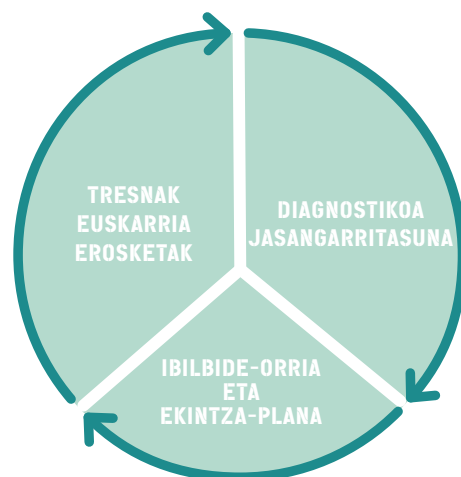
(D)

HAZI EKIMENA: MONDRAGON KORPORAZIOAK JASANGARRITASUNA HOBETZEN DU ETA LEHENGAI KRITIKOEN ETA ESTRATEGIKOEN HORNIDURA-ARRISKUA MURRIZTEN DU.

Ategi Mondragon Korporazioaren erosketen zentroak urtean 2.200 milioi euroko materialak eta zerbitzuak kudeatzen ditu. Beste jarduera batzuen artean, erosketak batera eta zentralizatuta kudeatzen dituzte, erosketa-bolumenak gehitzeko beharrak koordinatzen dituzte eta kontratazio- eta zerbitzu-baldintzak optimizatzen dituzte.

Balio-katean jasangarritasuna hobetzeko eta hornidura neurritzko kostuekin ziurtatzeko, beharrezkoa da kudeaketa aurretiaz egitea eta proaktiboa izatea.

Mondragon Korporazioko 23 kooperatiba (automobilgintza, ekipo-ondasunak, osagaiak, eraikuntza, ekipamendua eta sistemak eta erremintak sektoreetakoak, besteak beste) ari dira lanean HAZI barne-proiektuan. Helburua hornidura-katean jasangarritasuna hobetzea eta beste batzuen artean, material kritikoen eta estrategikoen hornidura-arriskua murriztea da. CRMA Europako arauketan jasotako konponbide ezberdinak ere baloratzen dituzte, hala nola erreserba estrategikoak ezartzea ("Stockpiling") edo konponbide teknologiko jasangarriak bilatzea edo garatzea. Kooperatiben jasangarritasun-heldutasuna aztertu eta metodologia bat garatu eta gero, 2025ean ezartzeko ibilbide-orri bat sortu dute euskarri-tresna ezberdinekin, modu horretan, erosketen jasangarritasuna hobetzeko eta hornidura-arriskuak murrizteko.

Automobilgintzan edo **energia-ekoizpenean** lehengaien hornidura seguruagoa eta jasangarriagoa bilatzeko inplikazioak aipatu eta gero, garrantzitsua da baita ere azpimarratzea **elikadura- eta eraikuntza-sektoreak** hornidura jasangarriaren helburuarekin lerrotatzen ari direla 2023ko ekainean **(E) Deforestazioari lotutako produktuak merkaturatzearen eta esportatzearen 2023/1115 EB Erregelamendua** indarrean jarri eta gero. **Arau horren helburua deforestazioaren aurka egiteko balio-katean eraldaketak sustatzea da**, eta, horretarako, debekatuta dago Europar Batasunera **behi-azienda, kakao, kafe,**

palma-olio, kautxu, soja eta zur-produktuak sartzea, esportatzea edo merkaturatzea, salbu eta deforestaziotik libre badaude, ekoizpen-herrialdeko legeria betetzen duten produktuak badira eta beharrezko dilijentzia-deklarazioak babesten baditu. Hala, araudian jasotako lehengaien menpe dauden **enpresa handiek eta ETEek beren erosketa-praktikak egokitu beharko dituzte.**

(E)

KAUTXU, ZUR, KAKAO, KAFE, SOJA PALMA-OLIO EDO BEHI-HARAGI PRODUKTUAK LANTZEN DITUZTEN ENPRESETARAKO EGINBIDE-BETEBEHARRAK.

2023/1115 EB Erregelamenduan oinarrituz, **eginbidea** hiru alderdi hauetan zentratuko da: informazioa, datuak eta dokumentuak biltzea, deforestazioari lotutako arriskuak ebaluatzea eta arrisku hori murrizteko neurriak ezartzea, salbu eta aurretiazko ebaluazioak erakusten badu ez dagoela arriskurik edo arriskuak txikiak direla. Produktu horien enpresa operadore edo merkaturatzaile guztiek eginbide-deklarazioa izan beharko dute hornidura-katean. Nahiz eta araudiak ezartzen duen eraginpeko materien operadore guztiek beren eginbide-sistema propioa ezarri behar dutela, egia da **ETEEi** salbuespen batzuk aplikatzen dizkiela. Hala, sinplifikazioak aplikatu ahal dituzte produktuak arrisku gutxiko herrialdeetatik datozenean eta baldintza batzuk betez gero, erantzukizunak baimendutako ordezkari eskuordetu

diezazkiekete. Bereziki, **ETEEk** aukera izango dute **eginbide-sistema ez ezartzeko beste produktu batzuen barneko produktuetarako edo beste produktu batzuetatik sortutako produktuetarako**, betiere, beste operadore batek produktu horietarako behar den arduraren deklarazioa aurkeztu baldin badu.

2023ko ekainaren 29an indarrean jarri zen arren, 2024ko urria eta azaroa artean, Europako Kontseiluak eta Parlamentuak zuzenketa batzuk eta 12 hilabeteko atzerapena aurkeztu dituzte enpresei legezko betebeharrak ezartzeko. Hala, **enpresa handiek** eta **ertainek** eginbide-sistema **2025eko abenduaren 30etik aurrera** aplikatu beharko dute eta **ETEEk 2026ko ekainaren 30etik aurrera.**

Hori guztia estatura eramanez, **(F) Lehengaien eta produktuen merkaturatzeari lotutako deforestazioaren aurka borrokatzeko Legearen** asmoa da **Espainiako ordenamendu juridikoari egokitzea** Europako erregelamenduak araudi honetan sartutako xedapenak:

Europar Batasunetik deforestazioari eta baso-narriadurari lotutako lehengai eta produktu jakin batzuk inportatzeko eta esportatzeko araudia (aurrerago aipatu duguna). 2024ko azaroan legea **izapidetzen ari dira**, 2023 bukaeran egin zuten **kontsulta publikoa** eta gero.

062. EKOIZLEAREN ERANTZUKIZUN ZABALDUA

Ekoizlearen Erantzukizun Zabaldua (EEZ) gakoetako bat da **hondakin gutxiago sortzeko**. Izan ere, enpresa ekoizleak nahasten ditu **produktuen eta prozesuen diseinu-berrikuntzan** eta produktuen bizi-bukaeran ingurumen-inpaktua gutxitzen da. Hori dela-eta, Europako eta estatuko araudi orokorren eta sektorialen erantzun gako gisa finkatzen ari da hein handi batean. Aurrekoaren adibide bat da **Hondakinen 2008/98/CE Zuzentaraua aldatzen duen Zuzentarau Proposamena** (aurrerago zehaztuko da); azken horrek ezartzen du 2025eko urtariletik aurrera nahitaezkoa izango dela Europar Batasuneko herrialde guztietan **ehun-**

hondakinen gaikako bilketa egitea. Horrek nabarmenki eragingo die **ehungintza-enpresei**. Izan ere, data horretatik aurrera, **hondakin horien gaikako bilketa, birziklapena eta berrerabilpena finantzatu beharko dituzte saldu ez diren soberakinak suntsitzea ekiditeko eta birziklapena errazteko beren produktuak egokitu beharko dituzte.**

Gailu elektriko eta elektronikoen hondakinak, ontziak eta ibilgailuak beren bizi erabilgarri bukaeran Ekoizlearen Erantzukizun Zabalduan sartzen diren araudi berriei atxikitako hondakin-multzoak dira baita ere.

062.1. Gailu elektriko eta elektronikoen hondakinak (RAEE, gaztelaniaz)

EAEEn geroz eta gailu elektriko eta elektronikoko gehiago erabiltzen direnez, horien hondakinak (RAEE) nabarmenki gehitu dira. **Eusko Jaurlaritzak "EAEko RAEEen kudeaketaren urteko txostena" idatzi zuen** eta emaitzen arabera, **2023an 17.000 RAEE tona** inguru jaso ziren. Zifra horrek argi erakusten du **digitalizazioak eta kontsumo horien hazkundeak sortzen duten inpaktua**. Joera hori **erronka bat da enpresa handietarako eta ETEetarako**. Izan ere, egungo eta etorkizuneko araudiek eskatzen dute **hondakin horien bilketa, tratamendua eta birziklapena hobetu egin behar direla, material baliotsuak aprobetxatzeko, ingurumenean efektu negatiboak murrizteko eta ekonomia zirkularra sustatzeko.**

Aurrekoarekin lotuta, **(G) Gailu elektriko eta elektronikoen hondakinei buruzko 2024/884 Zuzentarauaren berrikuspena** aipatu behar da. 2024ko maiatzetik dago indarrean eta berau sortu zuten Europar Batasuneko Justizia Auzitegiak epai bat eman zuelako 2005etik 2012ra instalatu ziren **panel fotovoltaikoen hondakinekiko ekoizleek duten erantzukizunaren justifikaziorik gabeko atzeraeraginezko aplikazioari** buruz. Berrikuspenean zehazten da gailu horien fabrikatzaileek zein unetan finantzatu behar duten beren produktuen hondakinen kudeaketa eta horrek **kostu operatiboak** gehitzen dizkie enpresa handiei eta ETEei.

ALDAKETAK EKOIZLEAREN ERANTZUKIZUN ZABALDUAN EGUZKI-PANEL FOTOVOLTAIKOETARAKO.

2002an ezarri zen eta 2012an berrikusi zen RAEEren Zuzentarauaren aldaketak **erlaldaketa handiak ezartzen ditu Ekoizlearen Erantzukizun Zabaldua eguzki-panel fotovoltaikoen hondakinetan aplikatzerako orduan**. Berrikuspenak ezabatu egiten du Ekoizlearen Erantzukizun Zabaldua atzeraeraginez aplikatzea 2005eko abuztuaren 13tik 2012ko abuztuaren 13ra merkaturatu ziren panel fotovoltaikoetarako. Aurrerantzean, eguzki-panel fotovoltaikoen ekoizleek **2012ko abuztuaren 13tik aurrera merkaturatu diren panelen hondakinen kudeaketa- eta tratamendu-gastuak beren gain hartu beharko dituzte**, eta zuzentarauak jada jorratzen zituen gainerako AEEtarako (gaztelaniaz), Ekoizlearen Erantzukizun Zabalduren aplikazio-

eguna mantendu egiten da, hau da, 2005eko abuztuaren 13tik aurrera.

Halaber, indartu egin da "kutsatzen duenak ordaindu egiten du" dioen printzipioa 2018an Zuzentarauaren aplikazio-eremuan sartu ziren gailu elektriko eta elektronikotarako (III. eranskina). Modu horretan, **2018ko abuztuaren 15etik aurrera merkaturatu ziren tenperaturak aldatzeko gailuen, monitoreen, lanparen, informatika-ekipoen eta gailu handi eta txikien kategorietako ekipoen ekoizleek kudeatuko dituzte hondakinak**. Zuzentaraua **2025eko urriak 9 baino lehen aplikatu behar da**.

ARAU-EMALEA

Bere aldetik, **(H) WEEE Forum - RAEEren Kudeaketa Araua** 2002an jarri zen martxan eta Europako kudeaketa integratuko 40 sistemak baino gehiagok osatzen dute. Hala, arau horren bitartez, **2024an RAEEren kudeaketa-araua eguneratu zen, enpresa txikiei, ertainei eta handiei alderantziko logistika optimizatze eta trazabilitatea eta birziklapen-tasak hobetzeko esparru bat emateko**, RAEEren Zuzentarauaren helburu berriekin bat etorriz.

Beste alde batetik, EN 50625 estandarrak gailu elektriko eta elektroniko hondakinak **jasotzeko, tratatzeko eta logistikarako baldintzak** ezartzen ditu eta **(I) zatia**: Tratamendurako **(EN50625 eguneraketa) arauaren eguneraketa berri bat** garatzen ari dira eta 2024 eta 2025 artean argitaratuko da. Eguneraketan terminoak argituko dira, zaharkitutako erreferentziak eguneratuko dira eta aurrerapen teknologikoekin lerrotatuko dira hondakin elektroniko kudeaketan. Helburua estandarren argitasuna eta aplikagarritasuna hobetzea da, bere egitura nagusia aldatu gabe. Horretaz gain, EN 50625 serieko beste estandar batzuekiko loturak ere argituko

062.2. Ontziak, ontzien hondakinak eta plastikoak

EAEan, ontzien eta plastiko hondakin kudeaketa erronka handia da ekonomia zirkularerako bidean. Jaurlaritzaren datuen arabera, **2022an 538.932 ontzi-tona inguru sortu ziren**; horietatik % 38 paper- eta kartoi-ontziak izan ziren, % 18 egurrezko ontziak eta % 15 plastikozko ontziak. Europan eta estatuan **ontzien fabrikatzaileentzat, banatzaileentzat eta kontsumitzaileentzat** nahitaezkoa da **beren praktikak egokitzea plastiko birjinen birziklapeneko, berrerabilpeneko eta erabileraren murrizketako baldintza zorrotzenak betetzeko**.

ditu, Europa osoan aplikatzen denean koherenteagoa izan dadin. Gailuak berregokitzen eta konpontzen dituzten enpresetarako, arau horiek **lehia-abantaila ematen die merkatuan**. Izan ere, hondakin elektroniko **trazabilitatea hobetzen dute, kostu operatiboak murrizten dituzte eta zirkulartasan-tasa handitzen dute**.

Halaber, **(J) PAS 141 Estandarra: Produktu elektrikoak eta elektronikoak berrerabiltzea** eguneratu egin zuten 2024an eta **produktu horiek berrerabiltzea eta berregokitzea sustatzen da**, eta, aldi berean, bermatzen da berregokitutako produktu horiek kalitate- eta segurtasun-estandarrak betetzen dituztela. Estandar hori **ekonomia zirkularren egungo joerekin lerrotatzen da eta gailuen bizi-zikloa luzatzea sustatzen du eta sortutako hondakin bolumena gutxitzen du**. RAEE Arauaren kasuan bezala, estandar horrek aukera bat ematen du **enpresa handien negozio-ereduak optimizatze**ko produktuak eta osagarriak berrerabiltzearen bitartez eta **ETeen lehiakortasuna handitzea** sustatzen du, bermatzen baitu berregokitutako produktuek merkatuko itxaropenak betetzen dituztela.

Estatuan, **(K) Espainian ontziak eta ontzien hondakinak arautzen dituen 1055/2022 Errege Dekretua** indarrean dago 2022tik aurrera, eta **2025erako eta 2030erako birziklapen- eta berrerabilpen-helburuak** ezartzen ditu. Arauak **ontziratutako produktuen bizi-ziklo osoan zehar birziklapen- eta berrerabilpen-helburuak** indartzen ditu eta enpresak derrigortzen ditu **bermatzera ontzi-hondakin proporzio handiagoa biltzen eta birziklatzen dela**. Horretarako, **birziklapen-azpiegiturak hobetu behar dira eta balio-katean elkarrekin lan egin behar da**.

ONTZIAK BERRERABILTZEKO ETA GUTXITZEKO HELBURU BERRIAK ETA EKOIZLEAREN ERANTZUKIZUN ZABALDUA INDUSTRIA-ONTZIEN KUDEAKETAN.

1055/2022 Errege Dekretua 2022ko abenduaren 27an onetsi zen eta ezartzen du **2025erako ontzien hondakinak % 13 murriztu behar direla eta 2030erako % 15**, 2010eko datuekin alderatuta. Horretaz gain, **2030erako erabilera bakarreko plastikozko botilak % 20 gutxiago erabiltzearen helburua** ere ezartzen da 2022ko datuekin alderatuta. Berrerabilpenerako ezartzen da **ontzi komertzialen eta industrialen % 20 berrerabilgarriak izan behar direla 2030ean, eta 2035ean ontzien % 30**. Gainera, ontzi

komertzialen eta industrialen gaikako bilketan helburuak hauek dira: **2027an % 75, 2030ean % 85 eta 2035ean % 95**.

Beste alde batetik, Dekretuaren helburua da **2030ean ontzi guztiak birziklagarriak izatea**. Horrenbestez, ontzien hondakinetako materialen birziklapen-pisuen gutxieneko helburuak ezartzen dira:

9. TAULA. Birziklatutako edukien gutxieneko helburuak faseetan eta aplikazio-epean. Iturria: 1055/2022 Errege Dekretua.

	2025	2030
Plastikoa	% 50	% 55
Egurra	% 25	% 30
Burdin-metalak	% 70	% 80
Aluminioa	% 50	% 65
Beira	% 70	% 75
Papera eta kartoia	% 75	% 85

Errege Dekretuak **Ekoizlearen Erantzukizun Zabaldua** aplikatzen die baita ere ontzi komertzialei eta industrialei **eta ontzizat jotzen ez diren produktuei**, hala nola plastikozko edalontziak eta elikagaien ontziak. Horretarako, **2024ko abenduaren 31 izango da azken eguna Ekoizlearen**

Erantzukizun Zabalduko kolektiboen sistemak eratzeko (EEZKS). Aurreko horri erantzunez, jada sortu dira EEZKS batzuk ontzi komertzialen eta industrialen eta jada etxeko ontzietarako existitzen ziren beste sistemen betebeharrak betetzea errazteko eta irismena zabaldu dute.

10. TAULA. Ontzi industrialetarako eta komertzialetarako EEZKSen bilduma.

EEZKS	JARDUKETA-EREMUA	KUDEATUTAKO ONTZI-MOTAK	APLIKAZIO-EREMUA
GENCI	Jarduketa-eremua	Sektore kimikoko, petrokimikoko eta bestelakoetako merkataritza- eta industria-ontziak.	Martxan dago Balear Irletan eta estatuaren baimena du 2024ko azarotik aurrera.
Ecoembes Comerciales	Estatukoa (jatorria Balear Irletan)	Erabilera komertzialeko ontziak, askotariko materialak.	2025ean EEZ betetzeko garatzen.
Ambienvases	Estatukoa	Argiteria- eta elektrizitate-sektoreko ontzi komertzialak eta industrialak.	Operatiboa.
Procircular	Estatukoa	Material anitzeko etxeko, merkataritzako eta industriako ontziak.	2024ko uztailean baimenduta.
IMPLICA	Estatukoa	Pinturaren, detergenteen, garbiketa kimikoko produktuen, eraikuntzaren, metalurgiaren, plastikoen, elikaduraren eta abarren sektoreetako ontzi industrialak eta komertzialak.	Operatiboa.
Recyclia Envases	Estatukoa	Pilen eta RAEEn sektoreetako ontzi industrialak eta komertzialak.	2025erako antolatuta.

Markei dagokienez, **2025eko urtarriletik aurrera, ontziek berrerabilgarriak direla adierazi beharko dute eta biltegiko, itzultzeko eta bueltatzeko sistemaren zeinua** izan beharko dute. Era berean, EEZKSen ziurtagiri-zeinuen bidez ere jaso ahalko da. Gainera, **debequatuta egongo da ontzietan "ingurumena errespetatzen du"** edo antzeko esaldiak jartzea, horiek inguruan abandonatzea sustatzen baitute.

Azkenik, **plastiko konpostagarriarekin egindako ontziek nahitaezko marka batzuk izan beharko dituzte (EN 13432:2001 Arauan edo baliokidean oinarrituz) eta etxeko edo industriako konpostajearen esaldi hau izan beharko dute "ez utzi aire zabalean".**

Europar, **(L)** proposamena onesteke dago eta **are baldintza zorrotzagoak proposatzen ditu ontzien berrerabilpenean, birziklagarritasunean eta birziklatutako edukian**, eta lehenetsitako ikuspegia ekodiseinuarena da. Erregelamendu

horrek Europar Batasun osoko ontzien industria sakonki eraldatzea proposatzen du eta **enpresak derrigortzen ditu birziklatzeko errazagoak diren ontziak sortzera eta plastiko birjinen erabilera nabarmenki murriztera.**

(L)

ONTZIETAKO EDUKI BIRZIKLATUAREN GUTXIENEN BALDINTZAK ETA GARRAIO-ONTZIETARAKO ETA MERKATARITZA ELEKTRONIKORAKO ESPAZIO HUTSEN MUGAK.

Ontzien eta ontzien hondakinen Erregelamendu-proposamenak betebeharrak berriak ezartzen dizkie estatu-kideei eta enpresei, modu horretan, **ontzien ingurumen-inkaktuak murrizteko eta berrerabiltzea eta birziklatzea sustatzeko**. Neurri nagusietako baten helburua da ontziak bakar-bakarrik beren funtzionalitaterako beharrezkoa denerako murriztea, **eta debequatuta egongo dira bakarrik bolumena gehitzen dutenak eta garraioko eta merkataritza elektronikoko ontzietan espazio hutsa % 40a mugatuko da.**

Beste alderdi gako bat ontzien eduki birziklatuaren helburuak betetzearena da, bereziki, plastikozko ontziena. **2030erako beharrezkoa izango da birziklatutako edukia % 10ekoa izatea eta urteek aurrera egin ahala pixkanaka gehitzen joango da eta 2040an % 50ekoa izan beharko da.** Gainera, proposamen horren bidez ostalaritzan eta edarien merkataritzan berrerabilpena sustatzen da, non **2030erako edarien % 20 berrerabiltzeko ontzietan zerbitzatu beharko liritekeen eta 2040an edarien % 80.**

2030etik aurrera, erabilera bakarreko ontzi batzuk, adibidez fruta eta barazki freskoen 1.5 kg baino gutxiagorekin erabiltzen diren erabilera bakarreko ontzi batzuk, **debequatuta egongo liriteke, salbu eta kalitatea galtzea edo arrisku mikrobiologikoak sortzea ekiditeko beharrezkoak badira. Etiketa-betekizunak** ezarriko dira baita ere ontzien konposizioari buruz informatzeko eta birziklatzea errazteko. Horretarako, **QR kodeak edo etiketa digitalak** izango dituzte eta bilketa-sistemei buruzko informazio xehea emango dute. Erregelamendua indarrean jarri eta gero, zenbait **eskuordetutako egintza** argitaratuko dira etiketa bat, zehaztapen bateratuak eta ontziaren materialen konposizioa identifikatzeko metodologia ezartzeko.

ekoizlearen Erantzukizun Zabalduren arloan, erregelamendua erregistro nazionalaren betebeharrak txertatuko du ekoizleentzat, estatu-kideetako merkatuetan ontziak merkaturatu baino lehen. Horretaz gain, **berun, kadmio, merkurio eta kromo hexabalenteko** gutxiago izan beharko dute eta lau metal astunen kontzentrazio-maila ezingo da 100 mg/kg baino gehiagokoa izan ontzietan.

Proposamena **onetsi egin zuen Europako Parlamentuak 2024ko azaroan. Aurreikusita dagoen moduan Kontseiluak 2024ko abenduan onetsi eta gero, 2025ean indarrean jarriko dela** espero da eta argitaratu eta 18 hilabete beranduago hasiko da aplikatzen. Aplikazio hori dagozkion eskuordetutako egintzen eta aginduen argitalpenak markatuko du eta garatzeko 5 urteko epea egongo da.

Azpimarratu beharra dago Espainian indarrean jartzen denean balitekeela Ontziak eta ontzien hondakinak arautzen dituen 1055/2022 Errege Dekretuaren aurkakoa izatea. Izan ere, Europako araudiaren helburua EB osoa bateratzea da nahitaezko birziklapeneko, erabilera bakarreko ontzien murrizketako eta ontzien trazabilitaterako eta birziklatutako edukien nahitaezko markaketako helburuetan, eta Espainiako Errege Dekretuak berrerabilpena sustatzen du. Gainera, estatuko testuingurura egokitutako etiketen baldintza propioak ezartzen ditu eta horien helburua kontsumitzaileak ontzien jasagarritasunari buruz informatzea da, baina ikuspegia eta malgutasuna ezberdinak dira. Ikuspegiak ezberdinak direnez, Europako erregelamendua ezartzen denean, baliteke Errege Dekretuaren xedapen batzuk egokitu beharra izatea Europako estandar berrietara lerrokatu daitezen, eta horrek Espainiako industriari eta hondakinen kudeaketari eragingo die.

Betebehar horietan oinarrituta, **elikagaien, banaketaren eta txikizkako salmentaren sektoreetan** lan egiten duten enpresek **material birziklatuak sartu beharko dituzte beren ontzietan, plastiko birjinen erabilera murriztu beharko dute eta hondakinen trazabilitatea**

062.3. Bizitza erabilgarriaren amaieran dauden ibilgailuak

Urtero, Europa osoan sei milioi ibilgailu baino gehiago bizitza erabilgarriaren amaierara iristen dira **Europako Batzordearen** arabera. Horrek **hondakin-bolumen handiak** sortzen ditu eta **ingurumenari eta ekonomiari lotutako erronka handiak** planteatzen ditu. Hala eta guztiz ere, ibilgailu horiek berreskuratu daitezkeen materialen iturri baliotsua ere badira, besteak beste, plastikoak, altzairua, aluminioa eta lehengai kritikoak, eta horiek ezinbestekoak dira automobilgintza-industriarako eta bestelako ekoizpen-sektoreetarako.

Erronka horri erantzunez, **(M) Zirkulartasun-baldintzei eta ibilgailuen bizi-amaierari buruzko erregelamendu proposamenak** sektorearen zirkulartasuna eta jasangarritasuna hobetzeko neurriak txertatzen ditu. Aldaketa nagusien artean, azpimarratzekoak dira **ibilgailu berrietan material birziklatuen edukia gehitzeko eta Ekoizlearen Erantzukizun Zabalduren bitartez bizitza erabilgarriaren amaieran berreskuratu daitezkeen plastikoaren, metalen eta bestelako materialen ehuneko handiagoa dela** ziurtatzeko betebeharrak. Erregelamendu

hobetu beharko dute. Aurrekoa erronka izan arren, **berrikuntzaren bitartez eredu jasangarriak ezartzen dituzten enpresei aukerak emango dizkie**, eta baliteke horrela lehia-abantaila bat izatea ontziak murriztearekin geroz eta sentsibilizatuago dagoen merkatu batean.

horrek ondorioak ditu **automobilgintza-sektoreko ia 100 enpresetarako eta EAEko Tratamendurako zentro baimenduetarako**, ibilgailuen diseinu eta birziklagarritasuneko baldintza berrietara egokitu beharko baitira. Proposamenean ezartzen diren beste baldintza batzuen helburua da bermatzea ibilgailu berriak diseinatzean **errazten dela piezak birziklatu eta berrerabili egingo direla** bizitza erabilgarriaren amaierara iristen direnean. Horretaz gain, erregelamendua indarrean jarri eta sei urte beranduago birziklatutako plastikoak erabiltzeko nahitaezko helburu bat sartzeko ere proposatzen du: **Ibilgailu berriek gutxienez kontsumo ondorengo plastikozko hondakinekin egindako birziklatutako plastikoen % 25 izan beharko dute eta material horren % 25 bizitza erabilgarriaren amaieran dauden ibilgailuetakoa izango litzateke.** Halaber, zazpi urtean ibilgailuetan gutxieneko altzairu-edukia ezartzea planteatzen du. Txosten hau argitaratu den egunean, ez dago aurrerapenik eginda eta izapidetze-prozesuan asmoak murriztearen arriskua dago.

063. HONDAKINAK KUDEATZEKO BETEKIZUN BERRIAK

EAEko ekonomiak hondakin-kantitate handiak sortzen ditu (arriskutsuak eta ez arriskutsuak), nagusiki, fabrikazio-, eraikuntza- eta elikagai-sektoreek. Eusko Jaurlaritzaren **"Ekonomia zirkularra EAEko industrian. Diagnostikoa"** txosteneko datuen arabera, **EAEan sortzen diren hondakinen % 70 baino gehiago industrian sortutakoak dira, urtero 3,4 milioi tona.** Gauzak horrela, **EAEko 2030eko Hondakinak Prebenitu eta Kudeatzeko Planak** helburu handiak ezartzen ditu hondakin gutxiago sortzeko, hala nola **2030erako hondakinen isuriak % 30era murriztea eta birziklapen-tasa % 70era gehitzea.**

Europar Batasuneko Parlamentuak eta Kontseiluak onesteke zegoen, eta helburua neurri osagarriak eta zabalagoak ezartzea da **elikagai- eta ehun-hondakinak berrerabiltzeko eta birziklatzeko.**

Elikagaien sektorean proposatzen da estatu-kideek programa espezifikoak ezar ditzatela 2030 aurretik hornidura-kate osoan hondakinak murrizteko, eta 2020ko mailekin alderatuta, **% 10ean murriztea elikagaien prozeduran eta fabrikazioan.** 2027rako, Batzordeak **2035erako helburuak zabaltzea eta hondakinak neurtzeko metodologia bateratua garatzea aztertuko du.** Neurri horiekin inbertsioak egin beharko dituzte teknologian eta prozesuak hobetu beharko dituzte, batez ere, ETEek. Horretarako, hondakinen kudeaketa egokitu beharko dute eta negozio-eredu berriak esploratu beharko dituzte, hala nola soberakinak saltzea.

Ehun-hondakineterako, **proposamenak 2025eko urtariletik aurrera Ekoizlearen Erantzukizun Zabaldua txertatzen du** EBko Ehunen Estrategiarekin lerrokatuta. **Ehun-enpresek, ETEak barne, negozio-ereduak egokitu beharko dituzte** eta EEZ betetzeko berreskurapen- eta birziklapen-mekanismoak gehitu beharko dituzte eta, horretarako, **inbertsioak egin beharko dituzte materialen bilketan eta tratamenduan.** Espainian, araudi honen aplikazioa

Ekonomia zirkularerako hondakin eta kutsatutako lurzoruen 7/2022 Legeari (aurrera gehatutako dena) lotuta dago; azken horrek estatuan hondakinak kudeatzeko lege-oinarriak ezartzen ditu. Ehungintza-sektorean EEZ-en kudeaketa xehatuko lukeen arauketa atzeratu egin da esparru-zuzentarauaren berrikuspenera onetsi arte. Hala eta guztiz ere, 2024an ehungintza-sektorerako EEZ proiektuak aurkeztu dira, adibidez, "Re-Viste" izenekoak, zeinak proiektu pilotu nazionala ezarriko duen 2025eko apiriletik aurrera.

Modu osagarrian, **(0) Hondakinak lekualdatzeko 2024/1157 Erregelamendua** sortu zuten, nabarmenki hazi baitziren EBtik ELGA kanpoko herrialdeetara egiten ziren esportazioak. Araudia 2024ko maiatzaren 20tik aurrera dago indarrean eta 2026ko maiatzaren 21etik aurrera

aplikatuko da eta **hondakinak esportatzeko baldintzak gogortzen ditu**, bereziki, ELGAtik kanpoko herrialdeetarako. Horretaz gain, mugaz gaindiko lekualdaketa kontrolatzeko **jakinarazpen elektronikoetarako nahitaezko sistema** ezartzen du. Hondakinak esportatzen dituzten enpresek **araudi horrekin hornidura-kateak ikuskatu behar dituzte** eta hondakinak jasotzen dituzten herrialdeen trazabilitatea bermatu behar dute. EAetik beste estatu-kideetara nahiko hondakin gutxi esportatzen diren arren, erregelamenduak industrian eragin lezake, **Europako mugen barnean bigarren mailako lehengaien eskuragarritasuna** sustatuz. Horrek lehia-abantaila eman liezaieke enpresei, bereziki, bigarren mailako metal-kantitate handiak inportatzen dituztenei.

ARAU-EMALEA

(0)

PLASTIKOEN HONDAKIN ARRISKUTSUAK ESPORTATZEKO DEBEKUA.

2027ko maiatzaren 21etik aurrera, **(A) Hondakinak lekualdatzeko EB Erregelamenduaren esparruan esportazio horiek baimenduko dira** bakar-bakarrik **herrialde hartzaileek Europako Batzordeari jakinarazten badiote inportatzeko prest daudela eta badutela hondakinok zuzen kudeatzeko gaitasuna**. Debekatuta egongo da baita ere **2026ko azarotik**

aurrera plastikozko hondakin arriskutsuak esportatzea, zuzen kudeatzeko gaitasuna dutela egiaztatu ez ezik.

EB barnean hondakinak lekualdatzeari dagokionez, **hobekuntzak ezarri dira informazioa eta agiriak aurkeztean eta trukatzean**; hala, Batzordeak prozedura horiek kudeatzeko gaitutako sistema elektronikoko baten bitartez egin ahalko dira 2026ko maiatzaren 21etik aurrera.

Estatuan, **(P) Ekonomia zirkularerako hondakin eta lurzoru kutsatuen 7/2022 Legeak** hondakinak gaika jasotzeko eta birziklatzeko helburuak indartzen ditu eta enpresei **hondakindegietara eta errausteko bidaltzen dituzten hondakinak murrizteko** betebeharrak ezartzen die. **Kimika- eta eraikuntza-sektoreko enpresetarako**, lege horrekin **hondakinak jasotzeko sistema berriak ezarri behar dituzte eta isurien eta errausteten gaineko zergak bete behar dituzte** eta horrek kostuak gehitzen dizkie.

Lege horretatik eratorrita, 2024ko azaroan **Hondakindegietan onartzen ez dituzten hondakinak Ministerioaren Agindu Proiektua** garatzen ari dira. **Uztailaren 7ko 646/2022 Errege Dekretua** osatzen du eta **birziklatu edo berrerabili daitezkeen hondakinak isurtzea debekatuko du**. Aurrekoaz gain, **Azpiproduktutzat jo daitezkeen substantziak definitzeko Agindu Proiektua** ere garatzen ari dira, besteak beste, paper-errefusak, igeltsu artifizialekoak edo diluitutako azido sulfurikoa izan daitezke.

ARAU-EMALEA

(P)

ONTZIETARAKO BILKETA-HELBUURAK ETA ZERGA-BETEBEHARR BERRIAK.

7/2022 Legeak plastikozko murrizteko helburuak ere baditu, hala nola **2027rako behin erabiltzeko plastikozko botilak % 85ean bildu beharko dira** eta hori lortzen ez bada, **biltzeko, itzultzeko eta bueltatzeko sistema bat** ezartzeko aukera egongo da. **Berrerabili ezin daitezkeen plastikozko ontzien** gaineko estatuko zerga bat ere sortu

da. **2024tik aurrera dago indarrean eta birziklatu gabeko plastikoen arauak tasa 0,45 €/kg-koa da**. Gainera, ontzi-fabrikatzaileek birziklatutako plastikorako UNE-EN 15343:2008 ziurtagiria bete beharko dute eta Berrerabili ezin daitezkeen plastikozko ontzien gaineko Zerga Bereziaren Lurralde Erregistroan erregistratu beharko dira autolikidazio 592 ereduak aurkeztuta likidazio-aldiaren lehenengo 20 egunetan.

erabilera gehitzea da. Gida horrek sektoreko enpresei laguntzen die **kostuak materialak birziklatzearen eta berrerrabiltzearen bidez murrizten, eta lehengaiakiko**

Hondakindegietan hondakinak progresiboki deuseztatzearekin lerrotatuta, Europako Batzordeak 2024an eraikuntza-sektorerako **(Q) Eraikuntza- eta eraispren-hondakinen Protokoloa (RCD)** eguneratu du. Bere helburua hondakin horien kudeaketa-prozesuen gaineko konfiantza hobetzea eta birziklatutako produktuen eta materialen

menpekotasuna eta hondakinak kudeatzeko gastuak murrizten dituzte. Protokoloa Europako araudiekin lerrotatuta dago eta RCDren (gaztelaniaz) kudeaketa-fase guztietarako **gomendio** gakoak ezartzen ditu, hala nola **erautsi edo berritu aurreko ikuskaritzak, hautatutako eraisketak, hondakinen logistika eta hondakinen prozesamendua eta tratamendua**. Horretaz gain, etapa guztietan kalitatezko kudeaketaren alde egiten du eta ziurtatzen du berrerrabiltzeko edo birziklatutako materialak kalitate handikoak direla.

Eskualde-mailan, **(R) EAEko ingurumen-administrazioaren 10/2021 Legeak** ere **obra publikoetan** bigarren mailako materialen gutxienez % 40ko ehunekoa duten **materialak erabiltzearen alde egiten du**.

(R)

EUSKO JAURLARITZAK FROGATU BEHAR DU OBRA PUBLIKOETAKO BIGARREN MAILAKO MATERIALA GUTXIENEZ % 40KOA DELA.

EAEko ingurumen-administrazioaren 10/2021 Legeak 84.3 artikuluan ezartzen du **obra publikoetako bigarren mailako materialak gutxienez % 40koak izan behar direla**, salbu eta justifikatutako arrazoi teknikoengatik ehunekoa murriztu behar denean.

Eusko Jaurlaritzako ingurumen-organismoak egunero berrikusten ditu obra publikoetako lizitazioak EAEko kontratazio

publikoko plataforman. **Aurretik aipatutako baldintzak betetzen ez direnean, administrazio horrek bere kontratu-prozeduren esparruan azpiproduktuen ehunekoa, bigarren mailako lehengaiak, material birziklatuak edo berrerrabiltzeko prestakuntza-prozesuetakoak betetzeko ezartzen dituen neurrien inguruko informazioa bidali behar da**. 2024ko lehen seihilekoan **administrazio lizitazioaleei 50 eskakizunetik gora egin zaizkie**.

064. PLASTIKOAK

Egungo erronka handienetako bat **plastikozko hondakinak modu efizientean kudeatzea da, sortutako bolumena eta ingurumen-inpaktua direla-eta**. Azkenaldian arriskuekiko kezka gehitzen ari direnez, **Europar eta estatuan araudi zorrotzagoak** ezartzen ari dira. Arauketa horien helburua da ziurtatzea plastikozko hondakinen ekoizpena eta kudeaketa **ahalik eta modu jasangarrienean egiten direla, ingurumenaren gaineko inpaktua gutxituz eta osasun publikoa babestuz**.

Aurrekoarekin lotuta, **(S) Polimero sintetikoaren mikropartikulen 2023/2025 EB Erregelamenduak** nahita gehitutako polimero sintetikoaren mikropartikulak dituzten produktuak merkaturatzea debekatzen du, **hala nola kosmetikoetan, garbiketa-produktuetan eta egunero erabiltzen diren bestelako artikuluetan daudenak**. Araudi hori **mailakatuta aplikatuko da 2024tik aurrera**, eta eragin zuzena du **industria kosmetikoan eta kimikoan**; hala, produktuak birformulatu beharko dituzte erregelamenduaren baldintzak betetzeko konponbideekin. Horren ondorioz, enpresek **ikerketan-lerro eta produktu**

berriak garatuko dituzte eta **kalitatea gutxitu gabe eta kostuak asko gehitu gabe konponbide bideragarriak bilatu beharko dituzte**. Gainera, **etiketen eta gardentasunaren baldintza berriak** bete beharko dituzte eta ziurtatu beharko dute kontsumitzaileek mikropartikula sintetikorik ez duten produktuak identifikatu ahal dituztela. Erregelamenduak ezartzen du enpresek mailakako ordezkapen-estrategiak garatu beharko dituztela eta araudiak ezarritako epeetara egokitu beharko direla. **Hasieran, 2024tik aurrera irakuzketa-produktuetako mikropartikulak kendu beharko dituzte eta 2027rako, gehitutako mikropartikulak dituzten produktuak guztiz deuseztatu beharko dituzte**. Enpresek, era berean, aldizka neurri horien ezarpenean egindako aurrerapenak informatu beharko dituzte eta, hala, hondakin horien kudeaketa enpresen erantzukizuna indartuko da.

Aurrekoari jarraikiz, Europako Batzordeak 2022ko abuztuan **(T) M/584 Mandatua** eman zuen eta **Normalizaziorako Europako Batzordeari (CEN, gaztelaniaz) eta Normalizazio Elektroteknikorako Europako Batzordeari (CENELEC, gaztelaniaz)** eskatu zien plastikozkoak birziklatzeko eta

plastiko birziklatuen Europako arau berriak sortu eta egungoak berrikusi zitzatela. Agindu hori loteslea ez den arren, Ekonomia zirkularrean plastikoetarako Europako estrategiarekin eta Ontzien **etorkizuneko eskuordetutako egintzekin** lerrokatuta dago. Horien

helburua, ontziak errazago birziklatzeko ontziek bete behar dituzten diseinu-irizpideak ezartzea da. Bereziki, aginduaren barnean **eskatzen den bigarren arauak plastikozko ontziak birziklatzeko diseinuaren definizioak eta printzipioak** aipatzen ditu.

2025ERAKO PLASTIKOAK BIRZIKLATZEKO ESTANDAR BERRIAK.

M/584 Mandatuaren barnean **2025eko abuzturako osatuta egon behar diren 10 arau hauek** garatzeko eskatu da:

- 1.- Plastikozko ontzien birziklagarritasuna ebaluatzeko prozesuen eta irizpideen Europako araua.
- 2.- Plastikozko ontziak birziklatzeko diseinurako definizioen eta printzipioen Europako araua.
- 3.- Plastikozko ontzien produktuak birziklatzeko diseinurako ildoen inguruko Europako normalizazio-entregagaiak.
- 4.- Eraikuntzako plastikozko produktuak birziklatzeko diseinurako ildoen inguruko Europako normalizazio-entregagaiak.
- 5.- Ekipo elektronikoak eta elektrikoak birziklatzeko diseinurako ildoen inguruko Europako normalizazio-entregagaiak.
- 6.- Ibilgailuak txikitu ondorengo birziklatzearen Europako normalizazio-entregagaiak.
- 7.- Nekazaritzako plastikozko produktuak birziklatu eta erabiltzeko diseinuari buruzko erabiltzaile profesionaleri zuzendutako informaziorako eta orientaziorako Europako normalizazio-entregagaiak.

8.- Saiklatutako plastikozko hondakinetarako kalitateei buruzko Europako normalizazio-entregagaiak.

9.- Akrilonitrilo butadieno estirenoaren (ABS, ingelesez) birziklatuen ezaugarriei buruzko Europako araua.

10.- Produktuetan erabiltzeko birziklatutako plastikoen (adibidez, HDPE, LDPE, PP, PET, PVC, PS, EPS edo ABS) kalitatearen ebaluazioari buruzko Europako normalizazio-entregagaiak.

11 arau hauek berrikusteko ere eskatu da: **EN 15343:2007** - Plastikozko hondakinen ezaugarriak, **EN 15343:2007** - Poliestireno birziklatuen (PS) ezaugarriak, **EN 15344:2021** - Polietileno birziklatuen (PE) ezaugarriak, **EN 15345:2007** - Polipropileno birziklatuen (PP) ezaugarriak, **EN 15346:2014** - Binilo-polikloruroen (PVC) birziklatuen ezaugarriak, **EN 15348:2014** Polietileno-tereftalatoen (PET) birziklatuen ezaugarriak, **EN 13206:2017** - Nekazaritzan eta baratzeazintzan erabiltzeko estaltzeko mintz termoplastikoak, **EN 13207:2018** - Nekazaritzan erabiltzeko siloratzeko mintz eta hodi termoplastikoak, **EN 17098-1:2018** - Nekazaritzako eta baratzeako lurzorua fumigazio bidez desinfektatzeko hesi-geruzak - 1. zatia: Hesi-geruzetarako zehaztapenak. **EN 14932:2018** - Siloratzeko fardoak enbalatzeko mintz termoplastiko hedagarriak eta **EN 13655:2018** - Nekazaritzan eta baratzeazintzan erabiltzeko erabili ondoren berreskura daitezkeen bigungarri-mintz termoplastikoak.

Erregulazioetan eta merkatuan geroz eta gehiago egiten diren eskariekin lerrokatuta, **trantsiziorako palankak eta tresnak** sortu dira eta enpresen artean lan egiteko eta berrikuntzarako aukerak eskaintzen dituzte, hala nola **(U) Ontziak birziklatzeko HolyGrail 2.0 plataforma**. Plataforma horrek **plastikoen trazabilitatea eta birziklagarritasuna sustatzen ditu** eta ontziak **identifikatzeko eta saikatzeko teknologia aurreratuak txertatzen ditu**, adibidez, ur-marka digitalak. Gainera, besteak beste **(V)** Ziurtagiria bezalako programek enpresei konponbide praktikoak ematen dizkiete **baldin eta erregulazio-helburuak betetzen badituzte**. Horretarako, **material birziklatuak eta produktuetan ekodiseinuko praktika hobeak integratzen**

eta plastikozko produktuetak birziklatutako edukiaren egitasuna bermatzen laguntzen die. Azkenik, **(W) "The Plastics Transition" ibilbide-orriak** konponbide teknologiko aurreratuen eta negozio-eredu jasangarrien bidez, **plastiko birjinen erabilera murriztea, materialen birziklagarritasuna hobetzea eta birziklatutako plastikoen erabilera sustatzea** bilatzen du. Planak neurriak gehitzen ditu **inbertsioak desblokeatzeko eta prozesuak sinplifikatzeko**, eta, horrekin, **birziklapena eta teknologia zirkularren garapena azkartuko da**. Horretaz gain, **plastikozko produktuak izan beharreko eduki birziklatuaren gutxieneko baldintzak** ezartzen ditu.

065. DENBORA-ARDATZA

1. HH 2024

Plastikozko ontzi ez-berrerabilgarrien gaineko estatuko zergaren aplikazioa. | **Q** | **Estatukoa** |

1. HH 2025

EN 50625 Arauaren eguneraketaren argitalpena. | **I** | **Europarra** |

2010eko mailekin alderatuta ontziak % 13 murrizteko helburua. | **K** | **Estatukoa** |

Ontzien "berrerabilgarri" izaera eta gorde, bueltatu eta itzultzeko sistemari lotutako ikurra adierazteko betebeharra.

| **K** | **Estatukoa** |

Ontzi konpostagarrietako nahitaezko markatzea eta "inguruan ez abonatu" aipamena etxeko edo industriako konpostajerako. | **K** | **Estatukoa** |

Ontziarekin batera "ingurumena errespetatzen du edo antzeko" esaldiak jartzeko debekua.

| **K** | **Estatukoa** |

Proiektu estrategikoak identifikatzeko bigarren deialdirako epea ireki da. | **A** | **Europarra** |

4. HH 2025

Aparatu elektriko eta elektronikoaren hondakinei buruzko Zuzentaraua ezartzeko muga-eguna. | **G** | **Europarra** |

Deforestaziotik datozen produktuak sartu, merkaturatu eta esportatzeko betekizunak enpresa handientzat, behar den arduraren adierazpena barne. 2026ko ekainaren 30etik aurrera, enpresa txiki eta ertainetan. | **E** | **Europarra** |

1. HH 2027

Erabilera bakarreko plastikozko botilen % 85 biltzeko helburua. | **P** | **Estatukoa** |

Merkataritza eta industriako ontzien % 75 biltzeko helburua. | **P** | **Estatukoa** |

4. HH 2028

Nekazaritzako eta ortugintzako produktueterako polimero sintetikoaren mikropartikulak merkaturatzeko muga. | **S** | **Europarra** |

1. HH 2030

2010eko mailekin alderatuta, ontziak % 15 murrizteko helburua. | **K** | **Estatukoa** |

2022ko mailekin alderatuta erabilera bakarreko plastikozko botilak % 20 murrizteko helburua.

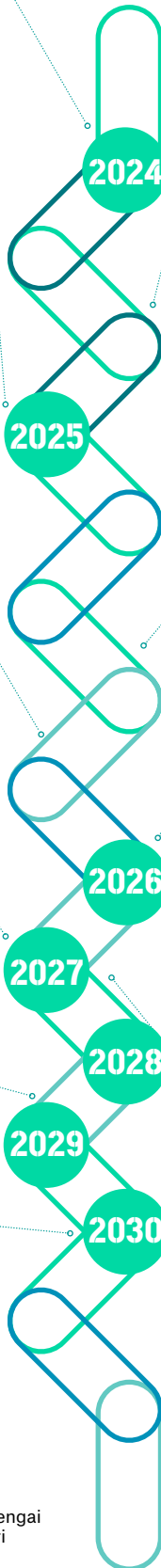
| **K** | **Estatukoa** |

| **A** | Oinarrizko lehengaien hornidura segurua eta jasagarria bermatzeko 2024/1252 Erregelamendua.

| **C** | ISO 59014 - Bigarren mailako lehengaiak berreskuratzeko jasagarritasuna eta trazabilitatea.

| **E** | Deforestazioari eta basogintzaren narriadurari lotutako lehengai eta produktu jakin batzuk merkaturatzeari eta esportatzeari buruzko 2023/1115 Erregelamendua.

| **G** | Aparatu elektriko eta elektronikoaren hondakinei buruzko 2024/884 Zuzentarauaren berrikuspena.

4. HH 2024

ISO 59014 Arauaren argitalpena. | **C** | **Europarra** |

Merkataritzako eta industriako ontzietarako RAP sistemak eratzeko epearen amaiera.

| **K** | **Estatukoa** |

2. HH 2025

Lehengai estrategikoak erabiltzen dituzten enpresa handientzat betebeharra beren hornidura-katearen audiotoretzak eta horniduran egin dezaketan arriskuen analisiak egin ditzaten.

| **A** | **Europarra** |

3. HH 2025

M/584 Mandatuak eskatutako 10 arauak argitaratzeko muga-eguna.

| **T** | **Europarra** |

4. HH 2026

Hondakin plastikoak eta arriskutsuak, eta, oro har, hondakinak EBtik kanpoko herrialdeetara esportatzeko lanen baldintzarik zorrotzenak, 2027ko maiatzetik aurrera. | **O** | **Europarra** |

Oinarrizko lehengaien ingurumen-aztarna kalkulatu eta aitortzeari buruzko betebeharrak zehaztuko dituen EKren txostenaren aurkezpena.

| **A** | **Europarra** |

2. HH 2027

Lehengai kritikoaren eta estrategikoaren zerrenden eguneraketa posiblea. | **A** | **Europarra** |

Iman iraunkorrak dituzten produktueterako material birziklatuaren edukia eta haren mota eta konposizioa etiketa ikusgarri bidez argitaratzeko betebeharra, 2028tik aurrera.

| **A** | **Europarra** |

| **I** | EN 50625-1:2014 Aparatu elektriko eta elektronikoaren hondakinen biltzea, logistika eta tratamendurako betekizunak. 1. zatia: Tratamendu-betekizun orokorrak (EN 50625 eguneraketa).

| **K** | Ontziei eta ontzien hondakinei buruzko 1055/2022 Errege Dekretua.

| **O** | Hondakinen lekualdaketa buruzko 2024/1157 Erregelamendua.

| **P** | Hondakinak eta Lurzoru Kutsatuak arautu eta Ekonomia Zirkularra bultzatzeko 7/2022 Legea.

| **S** | 2023/2055 Erregelamendua (EB), polimero sintetikoaren mikropartikulei dagokienez aldatzeko egiten dituenak.

| **T** | M/584 Mandatua.

066. INPLIKAZIOEN TAULA

11. TAULA. "Bigarren mailako lehengaien eta hondakinen kudeaketaren" Inplikazioen taula
Basque Ecodesign Centerren bederatzl balio-kateetarako. Iturria: Guk egindakoa.

BASQUE ECODESIGN CENTERREN BALIO-KATEAK

TRANSIZIOZAKO PALANKAK	ENTRESA HANDIAK	ETE- AK	BESQUE ECODESIGN CENTERREN BALIO-KATEAK											
(A) 2024/1252 Erregelamendua, funtsezko lehengaien hornidura seguru eta jasangarria bermatzeko.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(B) CERA 4in1 estandarra.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(C) ISO 59014 - Bigarren mailako lehengaiak berreskuratzeko jasangarritasuna eta trazabilitatea.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(E) 2023/1115 Erregelamendua (EB), deforestazioari lotutako produktuak merkaturatu eta esportatzeari buruzkoa.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(F) Lehengaien eta produktuen merkaturatzeari lotutako deforestazioaren borrokarako Legea.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(G) Aparatu elektriko eta elektronikoen hondakinei buruzko 2024/884 Zuzentarauaren berrikuspena.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(H) WEEE Forum - Aparatu elektriko eta elektronikoen hondakinen Kudeaketa Araua.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(I) EN 50625-1:2014 Aparatu elektriko eta elektronikoen hondakinen bilketa, logistika eta tratamendurako betekizunak. 1 zatia: Tratamendu-betekizun orokorrak.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(J) PAS 141 estandarra - Produktu elektriko eta elektronikoen berrerabilpena.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(K) 1055/2022 Errege Dekretua, ontziak eta ontzien hondakinak arautzen dituena.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(L) Ontzien eta ontzi-hondakinen erregelamendu-proposamena.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(M) Ibilgailuen zirkulartasunaren eta bizi-zikloaren betekizunei buruzko erregelamendu-proposamena.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(N) Hondakinei buruzko 2008/98/CE Zuzentaraua aldatzen duen zuzentarau-proposamena.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(O) Hondakinen lekualdaketari buruzko 2024/1157 Erregelamendua.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(P) 7/2022 Legea, apirilaren 8koa, Hondakinak eta Lurzoru Kutsatuak arautu eta Ekonomia Zirkularra bultzatzeko.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(Q) Eraikuntza- eta eraipen-hondakinen protokoloa (EEH).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(R) Euskadiko Ingurumen Administrazioaren 10/2021 Legea.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(S) 2023/2055 Erregelamendua (EB), polimero sintetikoaren mikropartikulei dagokienez aldatetako egiten dituena.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(T) M/584 Mandatua.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(U) Ontziak birziklatzeko HolyGrail 2.0 plataforma.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(V) APR eduki birziklatuaren ziurtapena.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(W) "The Plastics Transition" ibilbide-orria.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●

SEKTOREAK	Automobilgintza	Banaketa-sektorea	Garraio-ekipoen sektorea	INPLIKAZIO-MAILA	● Altua
	Eraikuntza-sektorea	Metalaren sektorea	Sortze- eta transmisio-ekipoen produkzioa		● Ertaina
	Energia sortzeko sektorea	Jasotze-ekipoen sektorea	Finantza-sektorea		● Baxua

07. DESKARBONIZAZIOA BIZI-ZIKLOAREN IKUSPEGITIK

071. KARBONO-AZTARNA ERAKUNDEEN, PRODUKTUEN ETA ZERBITZUEN INGURUMEN-EBALUAZIORAKO METRIKA GISA

Klimaren Europako Legeak helburu lotesle bat ezartzen du, zehazki, **2050erako klima-neutraltasuna lortzea eta 2030erako BEG isuriak % 55era murriztea** 1990eko datuekin alderatuta. Horri jarraikiz, estatuan, **Klima-aldaketaren eta energia-trantsizioaren maiatzaren 20ko 7/2021 Legeak** ezartzen du **Espainiak 2030erako berotegi-efektuko gas-isuriak % 23 gutxitu behar dituela** 1990eko datuekin alderatuta. **2050erako sistema elektriko % 100 berriztagarriko** helburuak eta **tarteko helburuak ere finkatzen ditu 2030erako**; zehazki, **iturri berriztagarriekin energiaren % 74 sortu beharko da**. EAEn, klima-ekintzarako esparrua **(A) Energia-trantsizioaren eta klima-aldaketaren otsailaren 8ko 1/2024 Legeak ezarri du**. Bi legeek diote **karbono-aztarnaren erregistroek industriak deskarbonizatzea sustatzen** lagundu dezaketela eta, horregatik jasotzen dute sistema bat ezarriko dutela CO₂ isuriak erregistratzeko eta enpresen deskarbonizazio-planetako aurrerapenak gainbegiratzeko.

Estatuan, legeak jaso zuen **(B) Karbono-aztarnaren, konpentsazioaren eta karbono-dioxidoaren xurgatze-proiektuen erregistroa sortzen duen martxoaren 14ko 163/2014 Errege Dekretuaren** aldaketaren bitartez enpresen talde batek 2025etik aurrera **nahitaez kalkulatu beharko zuela karbono-aztarna** eta **Karbono-aztarnaren, konpentsazioaren eta karbono-dioxidoaren xurgatze-**

proiektuen erregistroan argitaratu beharko zuela. Errege Dekretuaren proiektu horrek jasotzen du baita ere 3. irismenaren kalkulua mailakatuta sartuko dela enpresa handietarako aztarnaren erregistroan, eta ETEetarako hautazkoa izango da. Euskal Autonomia Erkidegoan, orain dela gutxi argitaratu den Legeak zehazten du **Eusko Jaurilaritzak CO₂ isuriak erregistratzeko eta enpresek deskarbonizazio-planetan egindako aurrerapenak berrikusteko sistema bat sortuko duela**. Era berean, enpresa batzuek **karbono-aztarnaren kalkulua eta murrizketa inskribatu beharko dute nahitaez**, eta beste erakunde batzuetarako borondatezkoa izango da. **BEG isuriak arintzeko energia-proiektuak, energia-erlaketako industria-proiektuak, energia-trantsizioaren prozesua sustatzea ahalbidetzen duten azpiegitura energetikoetako proiektuak, CO₂ xurgatzeko proiektuak, klima-aldaketara egokitzeko ekintzak eta karbono-aztarnaren konpentsazioak ere inskribatu ahaliko dira.**

Industriak deskarbonizatzea sustatzeko EAEko Legean jasotako beste elementuetako bat **erosketa berdearen baldintzak txertatzea da** EAEko administrazioetarako. Hala, **lehenetsi egin beharko dute karbono-isuri baxuak, energia berriztagarria edo birziklatutako materialak dituzten produktuak eta zerbitzuak erostea.**

(A)

EAEKO ENERGIA-TRANTSIZIORAKO ETA KLIMA-ALDAKETARAKO ESPARRU BERRIA.

Legeak EAEn beranduenez 2050ean klima-neutraltasuna lortzeko esparru juridikoa ezartzen du eta, horretarako, **2030erako BEG isuriak % 45 murriztu beharko dira 2005eko datuekin alderatuta.**

Legearen helburua **industria-praktikak eraldatzea eta modernizatzea da**, negozio-eredu jasangarriagoak lortzeko. 55. eta 57. artikulua nabarmentzen dira; alde batetik, ezartzen da **Energia-trantsizioaren eta klima-aldaketaren ekimenen euskal erregistroa sortuko dela**. EAEko enpresak dohain izena eman ahaliko dute erregistro horretan eta, hala, **publikoki erakutsiko da zein konpromiso hartu dituzten** beren jardueretan klima-ekintzako jarduketak ezartzeko. Beste alde batetik, ezartzen da sektore publikoko erakunde guztiak **kontratazio publikoko pleguetan** nahitaez jaso beharko dutela kontratazioa lizitatzen zaien produktuak, zerbitzuak eta horniduren karbono-aztarna izan beharrene zehaztapena. Azken hori **nahitaezkoa izango da** Energia-trantsizioaren eta klima-aldaketaren ekimenen

euskal erregistroaren funtzionamendua onesten duen **arauan finkatutako epean**, baina horretarako epea ez da legean zehazten.

Halaber, legeak Energia-trantsizioaren eta klima-aldaketaren euskal bulegoa sortzen du. Bulego horrek energia kontsumitzen eta ekoizten duten sektore guztietarako energia-efizientziako eta energia berriztagarrietako betebeharrak ezartzen ditu, lurraldean energia berriztagarriak sustatzen ditu eta fiskalitatea tresna gisa ezartzen du kalteberatasuna eta BEG isuriak gehitzen dituzten jarduerak zergapetzeko eta deskarbonizazioa eta klima aldaketarekiko egokitzapena errazten dituzten ekintzak sustatzeko. Gainera, energiaren eta klimaren ikuspegia txertatzen du bai aurrekontuetan, bai araudian eta plangintzan. Plangintzari dagokionez, legeak ezartzen du 2025ean Energia-trantsizioaren eta klima-aldaketaren 2030eko Estrategia berria ezarriko dela. Egungo 3E2030 ordezkatu du eta aurrekoaz gain, 2050erako Energia-trantsizioaren eta klima-aldaketaren ibilbide-orria ere ezarriko du.

Energia-trantsizioaren eta klima-aldaketaren 1/2024. Legeak berriaz ezartzen ez duen arren nahitaezkoa dela 3. irismeneko isuriak gehitzea, karbono-aztarnen kalkuluan, autonomia-erkidegoetako eta estatuko erregistroak nahitaez elkarrengarritasunekoak izan behar direnez, gutxienez **karbono-aztarna kalkulatzeko progresiboa izan beharko da**. Aurreko horrekin, **presio zuzena izan dezakete ETEek kalkulu-sistemak ezartzeko eta isuriak jakinarazteko**, legeak behartu ez arren, eta aurrekoak kalkulu-tresnak ezartzeko kostuak sortuko ditu enpresetan. Halaber, kezagarria da **ur-jauzi efektu** posiblea. Horretan, **enpresa handiek beren balio-kateko enpresak**

presionatzen dituzte BEG isuriak murriztu ditzaten, eta horrek inpaktuak sor ditzake azken horien lehiakortasunean.

Arazo horretaz jabetuta, Basque Ecodesign Centerrek **(C) Climate & Circularity Calculator** delako tresna sortu du. Webgunean eskuragarri dagoen tresna bat da eta **enpresek beren ingurumen- eta karbono-aztarna kalkulatu dezakete, bai erakundearena (1., 2. eta 3. irismena), bai produktuena**, eta deskarbonizazio-plan bat sortu dezakete Energia-trantsizioaren eta klima-aldaketaren ekimenen euskal Erregistroaren esparruan.

(B)

EUSKO JAURLARITZAK ERAKUNDEEK ERABILTZEKO ESKURAGARRI JARRI DU CLIMATE&CIRCULARITY CALCULATOR TRESNA, INGURUMEN- ETA KARBONO-AZTARNA KALKULATZEA SUSTATZEKO.

Ingurumen-ebaluazioak erakundearen ikuspegitik egiten direnean, diagnosi orokorrak egiten dira, hobekuntza posibleak identifikatzen dira eta ingurumen-helburuetarako jarraipena egiten da. Ebaluazioa produktuaren edo zerbitzuaren ikuspegian aplikatuta, posible da produktua sortzen denetik produktuaren edo zerbitzuaren ingurumen-inpaktua murrizteko diseinu-erabakiak hartzea, hau da, **ekodiseinatzea**.

Ingurumen-ebaluazioa errazteko eta faktore motibatzaile biei erantzuteko, Ihebek erakundeek erabiltzeko **CLIMATE & CIRCULARITY CALCULATOR** tresna sortu du. **Doako tresna informatikoa** da, bizi-zikloaren ikuspegia duten erakunde, produktu eta zerbitzuen ingurumen-jardunaren ebaluazio sinplifikatua egiteko erabiltzen dena. Hala, tresna horren bitartez, posible da erakundearen, produktuen eta zerbitzuen karbono-aztarna eta ingurumen-aztarna kalkulatzeko ikuspegi integratu batekin. Gainera, erakundearen ikuspegitik ekonomia zirkularreko adierazleak kalkulatzeko dituzte, eta aurreko guztia aitortutako estandarrekin egiten da.

CLIMATE &
CIRCULARITY
CALCULATOR
by ihobe

Erakundearen ikuspegiarekin, tresna horren bitartez, korporazioaren ingurumen-aztarna kalkulatu daiteke **Ihebek argitaratutako metodologia** aplikatuz, 3. irismeneko karbono-aztarna UNE-EN ISO 14064-1: 2018 Arauaren arabera, eta ekonomia zirkularreko adierazle batzuk ere bai, "Circular Transition Indicators 3.0", metodologiari jarraikiz. Aurrekoak bateragarriak dira etorkizuneko **ISO 59020 Arauarekin**. **Produktu-ikuspegia** aplikatuta, tresna horren bitartez produktuen eta zerbitzuen bizi-zikloen analisi sinplifikatuak egin daitezke (ISO 14040 eta ISO 14044 arauekin lerrotatuta), eta karbono-aztarna kalkulatu daiteke ISO 14067:2018 Arauaren arabera.

072. DESKARBONIZAZIOA ERRAZTEKO KARBONOARI PREZIOA JARTZEA

Europako Hitzarmen Berdeak konpromiso politiko bat ezarri zuen, ezen **2050ean Europar klima-neutraltasuna** lortzea. Geroago, **Klimaren Europako Legeak** betebeharrak juridiko gisa sartu zuen eta **bitarteko helburu bat ezarri zuen: berotegi-efektuko gasen isuri garbiak % 55 murriztea 2030erako** 1990eko mailekin alderatuta. Helburu handi horiek lortzeko, Batzordeak 2021ean lege-proposamen batzuk aurkeztu zituen: **55 helburu-neurrien sorta (Fit for 55)**. Sorta horretako neurrien artean, azpimarratzekoa da **Karbono Mugako Doikuntza Mekanismoa (CBAM, ingelesez)**. Tresna horren bitartez, EBK "karbono-jarioa" delakoaren dei-arriskua murriztu nahi du, zeina Europako klima-politiken eta hirugarren herrialdeetako diferentzien ondorioz sortzen den.

(D) Karbono Mugako Doikuntza Mekanismoaren (CBAM) 2023/956 Erregelamendua 2023an ezarri zen eta inportazio eta produktu nazionalerako karbono baliokidearen prezioa finkatzeko sistema bat ezartzen du. Helburua Europako industriaren lehiakortasuna babestea da, **berdin egiten baititu Batasuneko merkatuan** CO₂-ren prezioen araudiari atxikita dauden

Europako industria-enpresen (EBren CO₂-ren isuri-eskubideen merkataritza-sistema) eta **Europara produktuak esportatzen dituen Europako enpresen** jarduteko baldintzak. Halaber, asmoa hirugarren herrialdeen klima-anbizioa handitzea da, Europar Batasunaren helburuetara hurbildu daitezten. Erregelamendua gaur egun **zementuaren, elektrizitatearen, ongarrien, burdinaren, altzairuaren, aluminioaren eta hidrogenoaren sektoreetako** hirugarren herrialdeetako salgaiei aplikatzen dizkie Europar Batasunera inportatzen direnean, baina **etorkizunean karbono-jarioko arrisku handia izango duten beste sektore batzuetara hedatzeko aukera aztertzen ari dira, hala nola plastikoarena, paperarena edo produktu kimikoena**. Erregelamendua mailakatuta aplikatuko da eta **bi aldi izango ditu, bata iragankorra eta bestea behin betikoa**. **CBAM kredituak entregatu beharra mailakatuta gehituko da 2026tik 2034raino**, eta, aldi berean, **CO₂ isurien eskubideen doako esleipena murriztuko da** isurpen-eskubideen merkataritza-eskemaren barnean. Horregatik, CBAM aldiak zuzenean bakarrik isurien proportzio bati eragingo dio (isurpen-eskubideen doako esleipenak estaltzen ez duenaren antzekoa).

NOLA LANDU CBAMEN BETEBEHARRAK?

Erregelamenduaren helburua **karbono-ihesaren arriskua lantzea da karbono baliokidearen prezioa finkatzeko sistema bat bermatuz** inportazio eta produktu nazionalerako, eta horretarako dira **CBAM ziurtagiriak**. Erregelamendua ezartzen dituen betebeharrak ezberdinak dira aplikazio-aldi bakoitzerako:

Aldi iragankorra 2023ko urriaren 1etik 2025eko abenduaren 31ra izango da. Aldi horretan, CBAMeri atxikitako salgaien inportatzaileek 2024ko urtarrilaren 31tik aurrera nahitaez eskatu beharko dute **Baimendutako CBAM Deklaratzailearen** izaera CBAMen erregistroaren bitartez eta **inportatutako salgaiei buruzko hiru hileko txosten** bat aurkeztu beharko dute Aldi iragankorrean CBAMen ondorioerako txostenak aurkezteko betebeharrak dagokienez eta 2023/956 (EB) Erregelamendua garatzeko arauak ezartzen dituen 2023/1773 Erregelamenduan oinarrituta. Txosten horretan inportatutako salgaietan inplizituak diren isurien (zuzenak eta zeharkakoak, ekoizpen-fasean erabiltzen den elektrizitateari lotutakoak) eta CO₂ efektiboaren prezioaren kalkulua jasotzen dira, baina ez da beharrezkoa CBAM kredituak eskuratzeko.

Bigarren fasea, **behin betiko ezarpenarena**, 2026ko urtarrilaren 1ean hasiko da eta bertan, CBAMen ondorioerako, baimendutako deklaratuak **urtean behin**, maiatzaren 31 aurretik **eta lehen aldiz 2027an** (2026ko

ekitaldiko datuekin) **CBAM deklarazioa** aurkeztu beharko dute. Bertan, erregelamenduari atxikita inportatutako **salgaien kantitatea** erregelamendurekin bat etorritik **kalkulatutako eta egiaztatutako isuri esplizituak**, eta entregatu behar diren eta inportatutako salgaien emisio inplizituen kopuru osoarekin bat datozen **CBAM ziurtagiri-kopuruak** jaso beharko dituzte. Halaber, deklarazioarekin batera, CBAM erregistroaren bitartez, deklaratuak salgaien isuri inplizituen CBAM ziurtagiri-kopurua ere entregatu beharko dute.

Beste alde batetik, behin betiko fasea hasten denean, mailakatuta murriztuko dira baita ere doako esleipenak, CBAM ondasunak ekoizten dituzten Europar Batasuneko instalazioen isurien-eskubideen merkataritza-arabidearen (EU ETS, ingelesez) esparruan. Produktu horietakoren bat ekoizten duten eta EU ETSren barnean dauden instalazioen esleipena mailakatuta gutxitzen joango da 2026tik aurrera eta 2034an deuseztatu egingo da. Sektore horietarako, doako esleipena honela murriztuko da: 2026an % 97,5, 2027an % 95, 2028an % 90, 2029an % 77,5, 2030ean % 51,5, 2031n % 39, 2032an % 26,5 eta 2033an % 14. Azkenik, CBAMen eraginpeko sektoreetako EU ETSren instalazioek ez dute doako esleipenik jasoko 2034tik aurrera.

CBAM Erregelamenduak EAeko lehen mailako aluminio-inportazioen % 47ri eta altzairu- eta burdin-inportazioen apenas % 35i eragiten die. 2021eko estatistika-datuen arabera, atzeritik EAera inportatutako aluminioaren kopurua 0,30 milioi tonakoa izan zen. Hala eta guztiz ere, ia erdia txatarra izan zen. Prozesatutako inportatutako aluminioari dagokionez, % 47 Europar Batasunetik kanpokoa denez, CBAM Zuzentarau berriko baldintzei lotuta dago. Altzairuaren eta burdinaren kasuan, inportatutako materialaren % 70 txatarra da. Prozesatutako altzairua eta

burdina % 7 baino gutxiagokoa da eta Mugako Doikuntzen Zuzentarauaren (CBAM) eraginpeko inportazioetatik dator.

Altzairuaren eta burdinaren kasuan, urtero 3,8 milioi tona baino gehiago inportatzen dira eta bakarrik % 30 dira txatarrak. EB27tik kanpoko prozesatutako inportatutako materiala ia milioi bat tonakoa da, hau da, inportatutako altzairuaren eta burdinaren % 35 CBAM Erregelamenduari atxikita dago.

12. TAULA. EAEn 2021ean inportatutako aluminioaren datuak. Iturria: IHOBE, 2021eko estatistikako datuekin.

JATORRIA	GUZTIRA (T/U)	GUZTIRA [%]	HONDAKINAK (T/U)	PROZESATUA (T/U)
Europa	229.694	% 70	131.105	98.589
Asia	50.234	% 15	1.910	48.324
Afrika	32.538	% 10	6.124	26.414
Amerika	9.130	% 3	6.069	3.060
Europa/Asia (ez EB)	8.247	% 2	-	8.247
Beste batzuk	90	% 0	-	90
Guztira orokorrean	329.933	% 100	145.209	184.724

13. TAULA. EAEn 2021ean inportatutako altzairuaren eta burdinaren datuak. Iturria: IHOBE, 2021eko estatistikako datuekin.

JATORRIA	GUZTIRA (T/U)	GUZTIRA [%]	HONDAKINAK (T/U)	PROZESATUA (T/U)
Europa	2.781.997	% 73	1.065.688	1.716.308
Asia	620.694	% 16	3.984	616.710
Afrika	233.942	% 6	54.151	179.791
Amerika	83.991	% 2	179	83.813
Europa/Asia (ez EB)	65.519	% 2	3.177	62.342
Beste batzuk	25.441	% 1	21.547	3.894
Guztira orokorrean	3.811.583	% 100	148.725	2.662.858

Iturria: IHOBE, 2021eko estatistikako datuekin.

Europako inportatzaileek administrazioei urteko CBAM txostenean jakinarazi dituzten emisio inplizituen bezainbesteko CBAM ziurtagiri aurkeztu beharko dizkiete. Horrek hirugarren herrialde batean CBAMi atxikitako produktu-tona bakoitzaren inportazioan gainkostuak sortuko ditu. Halaber, CBAM produktu bati lotutako berotegi-efektuko gas-isuri inplizituengatik jatorrian ordaindu bada, CBAM ziurtagiriak entregatzean kendu egingo da. Horrekin, *cap & trade* sistemak garatzea sustatuko da, adibidez, EU ETS edo hirugarren herrialdeetan karbonoari ezartzen zaizkion bestelako tasak edo zergak.

Orokorrean, CBAMekin arauari atxikitako sektoreen **EAeko industria-enpresen lehiakortasuna babestuko da**. Izan ere, hirugarren herrialdeetako enpresek ingurumen-araudiak artifizialki sortu duen lehia-abantaila galduko dute. Gainera, **emisio gutxiko ekoizpen-prozesuak dituzten enpresen alde egingo da, baldin eta arauak estandar orokor berriak sustatzen baditu** CBAM betez. Beste alde batetik, CO₂ ordaintzeagatik jasotzen diren diru-sarrerak **Europako industria deskarbonizatzea finantzatzeko** erabiliko dira eta, hala, merkatu globaletan **euskal enpresen lehiakortasun-posizioa indartuko da**. Hala eta guztiz ere, 2026an Batzordeak aztertuko du ea neurririk ezarri daitekeen nazioarteko merkatuetan

bere industriaren esportazio-posizioa babesteko. Izan ere, araudiak inpaktu negatiboak sortu ahalko litzuzke arauaren barne ez dauden sektoreetako enpresen lehiakortasunean. Industriadako **ezinbesteko lehengaien prezioen inpaktuak CBAMek estali gabeko sektoreetan prezioak gehitu litzake**. Adibidez, metalen osagai intentsiboen industriak, eraikuntzak, automobilgintza-industriak, makina-erremintaren sektoreak eta metalurgiak eragin negatiboa jasan dezakete eta merkatu-kuota gal dezakete hirugarren herrialdeetan. Araudiak bestelako sektoreetan eragin dezake sektore horiek beren jarduerako araudiaren eraginpeko lehengaiak behar dituztelako.

Era berean, EBren isuri-eskubideen merkataritza-sistemeekin (RCDE UE, ingelesez) lotuta, *Fit for 55* neurri-sortan zenbait berritze sartu ziren, anbizioa handitzeko eta EBk 2030erako eta 2050erako ezarritako helburuak lortzeari egokitzeko. Horien artean, azpimarratzekoak dira **Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2023ko maiatzaren 10eko 2023/959 EB Zuzentaraua, 2003/87/CE Zuzentaraua aldatzen duena** (horren bidez, **zuzentarau bat ezartzen da Batasunaren berotegi-efektuko gas-isuriaren eskubideen merkataritzarako**) eta **2015/1814 EB Erabakia, Europar Batasunean berotegi-efektuko gasak isurtzeko eskubideak salerosteko araubidearen esparruan merkatuaren egonkortasunerako erreserba bat** ezartzeari eta funtzionamenduari buruzkoa; Aurrekoek elementu hauek sartu dituzte: isuri-eskubideak doan esleitzeko eta Merkatuaren Egonkortasunerako Erreserba (REM, gaztelaniaz) esleitzeko arauak berrikustea; RCDE UE itsas garraiora zabaltzea; Berrikuntza eta Modernizazioko funtsak gehitzea; eta **eraikinetan, errepide-garraioan eta beste sektore osagarri batzuetan kontsumitutako erregaietarako isuri-eskubideen merkataritzako araubide independente berri bat sortzea (RCDE UE II)**. Azken horrek, 2025etik aurrera **errepide bidezko garraiorako eta eraikinetarako isuri-eskubideen merkataritzako** araubide independente bat ezarriko du. BEGak elementu txikiak isurtzen dituztenez (hala nola etxeek eta ibilgailuen gidariek), araututako elementuak erregai-banatzailak izango dira eta 2027tik aurrera **isuri-eskubideak entregatu beharko dituzte kontsumora emandako erregaien karbono-bolumenaren eta -intentsitatearen arabera**. Gainera, isuri-eskubide guztiak enkantean aterako dira eta bat ere ez da emango dohain. Babes bat ere ezarri da; horren arabera, araubide berria martxan jartzeko unean **petrolioaren eta gasaren prezioa bereziki altua bada, martxan jartzea 2028ra arte atzeratuko da**. Gainera, trantsizio ekologikoa bidezkoa izan dadin eta inor atzean ez geratzeko, RCDE II.aren batera Klimarako Gizarte Funtsa sortu da. Hala, araubidea aplikatuta sortuko diren diru-sarrerak erabiliz, **errepide bidezko garraioaren eta berogailuetarako erregaien**

prezioak garestitzeak zeharka sortzen dituzten gizarte-ondorioak aztertuko ditu. 2026 eta 2032 artean egongo da martxan. Modu horretan, funtzionatzen egongo da gutxienez RCDE berria martxan jarri baino urtebete aurretik, hala, etxeek eta enpresek prestatzeko denbora izateko eta eragin ahalik eta gutxien izan ditzan.

Beste alde batetik, klima-neutraltasuna lortzeko, EBk isuriak murrizteaz gain, **industriako balio-kateak eraldatu behar ditu, teknologia garbien eskaera orokorra gehituz eta Europako industrietatik atzerriko teknologiekiko duten menpekotasuna gutxituz**. Europak karbono-neutraltasuna sortzeko gaitasuna beharrezko erronka klimatiko eta ekonomikoetarako industria-oinarri irmoa eta jasangarria eratzeko, orain dela gutxi Batzordeak **(E) Zero isuri garbiko industriaren Legea argitaratu du (Zero isuri garbiko teknologikak fabrikatzeko Europako ekosistema indartzeko neurrien esparrua ezartzen duen 2024/1735 EB Erregelamendua)**. Bere helburua **EBn teknologia garbiak fabrikatzeko gaitasuna handitzea** eta EBko klima-helburuak lortzeko beharrezkoak diren **zero isuri garbiko teknologien industria-hedapena sustatzea** da. Asmoa Lege honek inbertsioak erakartzea, industriaren lehiakortasuna sustatzea, Europar Batasunak energiaren ikuspegitik independentea izateko egiten dituen esfortzuak bultzatzea eta EBko teknologia garbien merkatura sartzeko baldintzak hobetzea da.

Industria deskarbonizatzen lagunduko duten **teknologia garbietan inbertitzeko baldintza egokiak** sortzean, espero da **nabarmenki aldatuko dela Europako industrien jarduteko modua**, bereziki, Euskal Autonomia Erkidegoan oso garrantzitsuak diren **automobilgintzaren, energia berriztagarrien eta eraikuntzaren** sektoreetan. *Net Zero Industry Act* (NZIA, ingelesez) delakoa indarrean dago jada. Beraz, ondorioak epe motzean sentitzen hasiko dira eta **finantzaketa- eta inbertsio-aukerak** sortuko dira **enpresa txiki zein ertainetarako**. Horrekin lotuta, RCDE UEn berrikuntza-funtsa munduko finantzaketa-programa handienetakoa da teknologia berritzaileak eta zero isuri garbikoak hedatzeko eta, horrez gain, Europako Hitzarmen Berdearen Industria Planaren tresna gakoetako bat da. 2024ko urrian egin zen azken deialdian Europako Batzordeak zero isuri garbiko 85 proiektu berritzaile hautatu zituen eta 4.800 milioi euro jasoko dituzte Berrikuntza Funtsaren dirulaguntzetan. Askotariko proiektuak dira, handiak, ertainak eta txikiak, eta baita proiektu pilotuak ere, eta sektore asko barne hartzen dituzte eta teknologia garbiak fabrikatzen dituzte. 2020an Berrikuntza Funtsa martxan jarri zenetik handiena da eta laguntzen kopurua ere handiagoa da, zehazki, guztira 12.000 milioi euro, eta proiektu-kopurua % 70 gehitu da.

073. KLIMA-SUBSTANTZIA KALTEGARRIAK

Garraio-sektoreak Europako berotegi-efektuko gas-isurien ia laurden bat sortzen du eta hirietako airea kutsatzen duen kausa nagusia da. Gainera, zaila da sektorea deskarbonizatzea eta beste sektoreek baino BEG isuri gutxiago murriztu ditu 1990etik. **Garraio-sektorearen isurien % 70 inguru errepede bidezko garraioak sortzen ditu.** CO₂ isuriak gutxitzeko eta Europako Klimaren Legeak ezarritako klima-neutraltasuna lortzeko, **2050erako berotegi-efektuko gas-isuriak % 90 gutxitu behar dira** 1990eko datuekin alderatuta. Horregatik, *Fit for 55* neurri-sorten barnean, Europar Batasunak legegintza-proposamen batzuk garatu eta berrikusi ditu eta indarreko legeria aldatu du zenbait sektore intentsiboen isuriak lantzeko, hala nola **errepede bidezko garraioarenak, itsas garraioarenak**

edo abiazioarenak. Itsas garraiorako eta abiazioarako neurrien artean azpimarratzekoak dira **(F) RefuelEU Aviation EB Erregelamendua** eta **(G) FuelEU Maritime EB Erregelamendua.** Beraien helburua **aireontzietan eta ontzietan erregai jasangarri gehiago erabiltzea** da, modu horretan, ingurumen-aztarna gutxitzeko. Horietaz gain, **(H) Erregai alternatiboetarako azpiegitura bat ezartzeko 2023/1804 EB Erregelamenduaren** helburua **garraio-sektorearen klima- eta ingurumen-trantsizioan laguntzeko birkarga-azpiegitura sustatzea** da eta helburu zehatzak ezartzen ditu hurrengo urteetan EBn horrelako azpiegiturak instalatzeko.

(F)

ABIAZIOA, (G) ITSAS GARRAIOA ETA (H) GARRAIORAKO EUROPAKO AZPIEGITURAK ERALDATUZ.

ReFuelEU Aviation Erregelamendua 2024ko urtarrilaren 1etik aurrera aplikatzen da eta bere helburua **abiazioko erregai jasangarrien (hala nola abiazioko erregai sintetikoak) eskaintza eta eskaera handitzea da** eta, aldi berean, EB osoko aire-garraioaren merkatuan **lehia-baldintza ekitatiboak bermatuko ditu.** Modu horretan, espero da abiazio-sektoreak EBko klima-helburuak lortzen lagunduko duela. Erregelamenduaren alderdi azpimarragarrien artean dago hau: EBko aireportuetako aireontzietarako **erregaien hornitzaileek nahitaez gradualki hornitzen duten erregai jasangarrien kopurua gehitu beharko dute** (nagusiki, erregai sintetikoak) eta **2025ean abiazioko erregai jasangarrien gutxienez % 2koa izan beharko da, 2030ean % 6koa eta 2050ean % 63koa.** Halaber, **EBko aireportuetatik ateratzen diren airelineei erregai jasangarriak hornitu beharko zaizkie** eta aireontziak hegaldirako beharrezkoa duten erregaiarekin bakarrik beteko dira, hala, gehiegizko erregai-kantitateak sortzen duten gehiegizko pisuarekin lotutako isuriak ekiditeko. Gainera, erregelamenduak ezartzen du **EBko aireportuek abiazio-erregai jasangarriak hornitzeko, gordetzeko eta betetzeko azpiegitura bermatu beharko dutela.**

FuelEU Maritime Erregelamendua indarrean egongo da 2025eko urtarrilaren 1etik aurrera, eta asmoa **itsas sektorean erregai berriztagarrien eta hipokarbonikoen eskaera eta erabilera koherentea gehitzea da.** Horretarako, sektoreak erabiltzen dituen **erregaien intentsitatea pixkanaka gutxitzen joan beharko da urteetan zehar; hala, 2025ean % 2koak izango dira, 2030ean % 6koak eta 2050ean % 80koak.** Halaber, pizgarri berezi bat egongo da jatorri ez biologikoko erregai berriztagarriak ezartzen laguntzeko

(RFNBO, ingelesez). Beste alde batetik, **2030etik aurrera, bidaiarien ontziak eta edukiontzia garraiatzen dituzten ontziak nahitaez elektrizitate-hornidurara konektatu beharko dira portuan** energia elektrikoko beharrak estaltzeko kaian dauden bitartean, salbu eta zero isuriko beste teknologiaren bat erabiltzen badute.

Erregai Alternatiboetarako Azpiegituraren Erregelamenduak (AFIR) ezartzen du **2025etik aurrera gutxienez 150 kW-ko karga azkarreko estazioak instalatu beharko direla turismoetarako eta furgonetetarako 60 km-ka EBko garraio-igarobide nagusietan (RTE-T, gaztelaniaz).** Halaber, **ibilgailu astunetarako gutxienez 350 kW-ko potentziako birkarga-estazioak 60 km-ka ezarri beharko dira RTE-Tren oinarritzko sarean eta 100 km-ka sare orokor zabalagoan 2025etik aurrera, eta 2030erako sare osoa estalita egon beharko da.** Hidrogenoz betetzeko estazioak autoetarako eta furgonetetarako izango dira eta 2030etik aurrera hiri-nodo guztietan egon beharko dira eta 200 km-ka RTE-Tren sarean. Gainera, **bidaiarien edo edukiontzien ontzi handien gutxienezko kopuru bat hartzen duten itsas portuek elektrizitatea eman beharko diete ontzi horiei 2030 aurretik. Aireportuek ate guztietan gelditutako aireontziei elektrizitatea eman beharko diete 2025erako eta urrutiko aparkatze-postuetan 2030erako.** Ibilgailu elektrikoan edo hidrogeno-ibilgailuen erabiltzaileek **birkarga- edo betetze-estazioetan erraz ordaindu ahal izango dute** ordainketa-txartelekin edo kontakturik gabeko gailuekin, izena eman behar izan gabe eta prezio guztiz gardenekin. Azkenik, **estazio horietako operadoreek kontsumitzaileei informazio osoa eman beharko diete** bitarteko elektronikoen bidez eskuragarritasunari, itxarote-denborei eta estazioetako prezio ezberdinei buruz.

Abiazio-sektorea garrantzitsua da Euskal Autonomia Erkidegoko industria-sarean, bereziki, industria aeroespaziala. Neurri berriek motor aeronautikoak fabrikatzen eta hegazkinetarako teknologia altuko osagaiak eta sistemak ekoizten dituzten enpresei eta energia-enpresei, aireportuei eta zerbitzu logistikoak ematen dituzten konpainiei eragingo diete. Alde batetik, **energia-enpresek abiazio-erregai jasangarriak garatzeko eta hornitzeko aukera izango dute** eta, horrela, baliteke berrikuntza sustatzea eta erregai sintetikoaren teknologietan inbertsioak erakartzea. Beste alde batetik, **konpainia aeronautikoek eta osagai-hornitzaileek teknologia efizienteagoen eta jasangarriagoen eskariak jaso ditzakete**, baina beren lehiakortasunari eragin liezaioke, erregelamenduak ezartzen duen egoera berrira zuzen egokitzen ez badira.

Azkenik, **aireportuak eta zerbitzu logistikoak ere egokitu egin beharko dira** eta inbertsioak egin beharko dituzte erregai berri horiek gordetzeko eta hornitzeko, eta erakunde horien hasierako kostuak gehitu egingo dira.

Beste alde batetik, **itsas sektorea** oso lotuta dago adibidez **garraioarekin, itsasontzien eraikuntzarekin, energiarekin, portuetako logistikarekin eta sektorerako espezializatutako makinaren eta ekipamenduen fabrikazioarekin**. Hori dela-eta, eta itsas sektoreak nazioarteko salgaien garraioan duen pisua medio, espero da itsas garraioko erregai hipokarbonikoen erregelamenduak **industria-horniduraren katean eragingo duela** eta aldi berean berrikuntza teknologikoko sektoreetarako **inbertsioak erakartzeko aukerak** sortuko dituela, hala, **itsas sektorerako eta portuetako automatizazioetarako teknologia aurreratuak garatzea sustatzeko**.

AFIR (ingelesez) Erregelamendua 2024ko apirilaren 13tik aurrera aplikatzen da eta **birkargatzeko eta deposituak betetzeko azpiegiturarako inbertsioak sustatzen ditu** eta **baliteke negozio-aukera berriak** sortzea, bereziki, energiaren eta garraioaren sektoreetan eta, zehatzago, kargagailu elektrikoaren sektorean. **Lehiakortasunean inpaktu positiboa** izango du eta ibilgailu elektrikoaren eta hidrogenozkoen flotak sortzea eta aldaketa ahalbidetuko ditu eta aurrekoek garraio-sektorearen BEG isuriak murriztea erraztuko dute.

Errepide bidezko garraiorako neurriak ere badaude, hala nola **(I) Turismo berrietarako eta merkataritza-ibilgailu arinetarako CO₂ isurien 2023/851 EB Erregelamendua;**

errepide bidezko garraioaren isuriak murrizteko helburu berri bat ezartzen du, zehazki, 2035erako isurien % 100. Horrek esan nahi du 2035etik aurrera EBn merkaturatzen diren turismo eta furgoneta berri guztiak zero isuriko ibilgailuak izan behar direla; **(J) Ibilgailu motordunen motak, motorrak eta ibilgailu horietarako sistema, osagai eta unitate tekniko independenteak homologatzeari buruzko (haien isuriei eta isurien iraunkortasunari dagokienez) 2024/1257 EB Erregelamenduak (Euro 7) errepide bidezko garraioa ibilgailuetarako isurien mugak gogortzen ditu;** edo **(K) Ibilgailu astun berrietarako CO₂ isurien 2024/1610 EB Erregelamenduak** helburu berri eta handiagoak ezartzen ditu ibilgailu astun berrien isuriak murrizteko; gaur egun, horrelako ibilgailuek EBko errepide bidezko garraioak sortzen dituen BEG isurien % 25 baino gehiago sortzen dituzte. Azken neurri hori ez dago 55 Helburuko edo *Fit for 55* sortako neurrien artean, baina horrekin estuki lotuta dago. Izan ere, berotegi-efektuko gas-isuriak murriztearen eta 2050ean klima-neutraltasuna lortzearen Batasunaren helburuan laguntzen du. Ezarritako helburuetako batzuk hauek dira: 2030etik aurrera isuriak % 45 murriztea, 2035etik aurrera % 65 eta 2040tik aurrera % 90. Aurreko guztiak, 2019ko datuekin alderatuta. Halaber, erregelamenduak aplikazio-eremua handitzen du eta autobusak eta atoiak gehitzen ditu.

Automobilgintza-industriak EAeko industria-sarean duen garrantzia ikusirik, errepideko ibilgailu berrietarako neurriek inpaktu handia izan dezakete. Izan ere, **ez dio bakarrik zuzenean automobilgintza-sektoreari eragiten**, baizik eta **bestelako industria- edo teknologia-sektoreetarako negozio-aukerak eskaintzen ditu** eta trantsizio horri lotutako eskaera emergenteak on egin diezaiokete, irtenbide eta produktu berriak garatzea sustatuz.

Beste alde batetik, **(L) Garraio-zerbitzuen berotegi-efektuko gas-isurien kontabilizazioari buruzko erregelamendu-proposamena** aipatu behar da: horren bitartez, garraio-zerbitzuen **BEG isurien inguruko informazioa eta kalkuluak hobetzen lagunduko duen esparru arautzailea ezarriko da**, bezeroek garraio-aukera jasangarriagoak hautatzeko aukera izan dezaten. Proposamena salgaien garraio ekologikoaren legegintza-sortaren parte da eta helburua **garraio-lanen BEG isuriak borondatez edo kontratuarengatik kalkulatzeko eta jakinarazten dituzten enpresei laguntzea da** (edo industriak edo agintaritza publikoek beren gain hartutako neurri espezifikoek hala eskatzen dutenean).

(L)

EUROPAKO PROPOSAMEN BERRIA GARRAIO-ZERBITZUEN ISURIEN KALKULUA BATERATZEKO.

Garraio-zerbitzuen berotegi-efektuko gas-isuriak zenbatzeko erregelamendu-proposamenak esparru arautzaile komun bat ezartzen du **ISO 14083:2023 Aravan oinarrituta balio-kate multimodal osoan gas horien isuriak zenbatzeko**. Modu horretan, lehia-baldintza ekitatiboak sortzen dira EBko garraio-bideen, segmentuen eta sare nazionalen artean. Erregelamendu hori Batasunean salgaien eta bidaiarien garraio-zerbitzuak ematen eta antolatzen dituzten erakundeei aplikatzen zaie, Batasunaren barnean hasten edo bukatzen den garraio-zerbitzu baten **BEG isuriak kalkulatu ditzaten**

eta isuri horien inguruko informazio banandua hirugarrenei **zabaldu diezaieten**, bai merkataritza-helburuetarako bai araubide-helburuetarako. Ez da nahitaezko BEG isuriak kalkulatzeko edo jakinaraztea, baina **bete egin behar da merkataritza- edo araudi-helburuetarako datuak hedatzen direnean**. Ekimenak aurrekusten du **EBko datu-base zentral** bat sortuko dela aurretik zehaztutako balioekin eta EBn kalitate-kontrol espezifikoak betetzen dituzten hirugarrenek kudeatutako datu-baseak erabiltzea baimentzen du. Gainera, **egiaztapen-betekizunak enpresa handiei ezartzen dizkie bakarrik**, eta ETEek borondatez egin dezakete egiaztapena.

Espero da etorkizuneko araudi horrek **garraio-sektorearen trantsizio ekologikoa erraztuko duela** eta sinergiak sortuko dituela emisioak murrizteari eta erregai jasangarriei buruzko bestelako erregelamendu-neurriekin. Erregelamendu honek **osatu egiten ditu eta erabiltzaileentzako gardentasuna hobetzen du**, kontsumitzaileen eskubideak indartuz. Horregatik guztiarengatik, araudi horrek zeharka eragiten die zenbait sektoreri eta ez da espero enpresen lehiakortasunean inpaktu negatiborik sortuko duenik. Izan ere, mugaz gaindi jarduten duten industrietarako **kostuak eta administrazio-karga osagarriak murriztuko ditu**.

Bukatzeko, EBko klima-helburuak lortzen lagunduko duen beste araudi bat **(M) Berotegi-efektuko gas fluoratuen 2024/573 EB Erregelamendua da**; erregelamendu horrek **are gehiago mugarituko du zenbait gas fluoratuen erabilera** jada alternatiba bideragarriak dituzten sektoreetan.

Berotegi-efektuko gas indartsu horiek atmosferan geratu daitezke milaka urteetan zehar eta CO₂ baino 25.000 aldiz gehiagoko berotze globaleko potentziala dute eta, horregatik, oso garrantzitsua da horrelako gasak murriztea.

Gas fluoratuak nagusiki hozteko eta klimatizatzeke aplikazioetan erabiltzen dira, baina bero-ponpetan, suteen aurkako babes-ekipoetan, aerosoletan, anestesikoetan, isolamendu termikoko aparretan eta isolamendu elektrikorako gelaxketan ere badaude. Araudiak zuzenean eragiten die gailu horien operadoreei eta fabrikatzaileei eta sektore hauek barne hartzen ditu: **automobilgintza, apar isolatzaileen industriak, etxetresna elektrikoak, eraikuntza, industria elektronikoa eta erdieroaleena eta garraioa (errepidekoa, itsasokoa eta airekoa)**. Sektore horiek guztiek gas alternatiboak ezartzeko erronka teknologikoei aurre egin beharko diete.

(M)

EUROPAN GAS FLORATUEN ISURIAK DEUSEZTATZEA SUSTATZEA.

Berotegi-efektuko gas fluoratuen Erregelamendua edo F-Gas Erregelamendua 2024ko otsailaren 20an argitaratu zen, eta helburua gas fluoratuen isuriak are gehiago murriztea da, Europar Batasunak bere klima-helburuak lor ditzan. Isurien jarraipena eta jakinarazpena indartzeaz gain, arauen aplikazioa eta betetzea indartzea bilatzen du. Erregelamendua **egungo kuoten sistema aldatzen du eta mailakatuta murrizten du Batasuneko merkatura egiten den hidrofluorokarburoen (HFC, ingelesez) hornidura; zehazki, 2030erako % 95 murriztu nahi dira 2015eko datuekin alderatuta eta 2050erako gas horien kontsumoa osorik deuseztatzea ezartzen du baita ere**.

3€/tCO₂ bal. tasa gehitzen du; tasa hori **Europar salgaikako gasak sortu edo inportatu nahi dituzten** kuotak eskuratu nahi dituzten enpresek ordaindu beharko dute eta **debekuegutegi bat ezartzen du zenbait gas fluoratu erabiltzen dituzten ekipoak merkaturatzeko, betiere**, teknologikoki eta ekonomikoki bideragarriak diren **bestelako irtenbideak baldin badituzte**. Gainera, **jarioak eta isuriak kontrolatzeko betebeharrak finkatzen ditu ekipoak ekoizten eta erabiltzen direnean eta aduana-kontrola eta legez kanpoko trafikoaren aurkako borroka indartzen ditu**.

074. EKIMEN BOLUNTARIOAK

Euskal industriak **isuri guztien % 32 sortzen ditu, CO₂ baliokidearen 5,2 milioien gainetik; garraioa da isuriaren % 35en zuzeneko arduraduna**, gutxi gorabehera **Co²ren 5,75 milioi tonarekin** eta bizitegi-sektoreak, merkataritza-sektoreak eta eraikin publikoek batera **EAEko isuriaren % 17 inguru sortzen dute**.

Industria-sektoreak balio-katearen ikuspegiarekin deskarbonizatzea (**hau da, 3. irismeneko isuriak barne hartuta**, zeintzuek maiz industrien karbono-aztarnaren zatirik handiena hartzen duten) **helburu kritikoa bihurtu da klima-aldaketaren inpaktua arintzeko eta isuriak murrizteko nazioarteko konpromisoak betetzeko**. Aurrekoari erantzunez, enpresa asko **klima-ekintzako borondatezko ekimenak** ezartzen hasi dira. Horien helburua, lan zuzenak deskarbonizatzeaz gain, balio-kateak ere deskarbonizatzea da, prozesuan hornitzaileak, bazkideak eta bezeroak integratuz. Horregatik, euskal

enpresek arauketa-presioez gain, praktika jasangarriagoak egiteko merkataritza-bazkideek egiten dizkieten presioak jasaten dituzte. Borondatezko ekimenen artean azpimarratzekoak dira hauek: **(N) We Mean Business Coalition** edo **irabazi-asmorik gabeko munduko koalizioa**; mundu osoko itzal handieneko enpresekin lan egiten du **klima-aldaketaren aurka jarduteko; (O) Science Based Targets ekimenak enpresek berotegi-efektuko gas-isuriak murrizteko helburuak finkatu ahal izateko arauak, tresnak eta orientabideak** garatzen ditu eta munduko berokuntza 1,5°C-ren azpitik mantentzeko eta beranduenez 2050erako zero isuri garbien mailara iristeko beharrezkoa denarekin bat dator; eta, azkenik, **(P) Paris Agreement Capital Transition Assessment (PACTA)** aplikazioak finantza-erakundeei ahalbidetzen die **beren inbertsioak bideratzea edo mailegu-erabakiak hartzea beren zorrotako klima-lerrokadurako emaitzetan oinarrituta**.

(O)

DESKARBONIZAZIO-HELBURUAK EZARRIZ - "SCIENCE BASED TARGET INITIATIVE".

Science Based Targets (SBTi) ekimenaren bitartez, enpresek **epe motz zein luzean berotegi-efektuko gas-isuriak (BEG) murrizteko helburuak finkatu ditzakete**, klima-helburuak lortzeko beharrezkoak direnekin bat datozenak. Estandar nagusiak, hau da, *Corporate Net Zero Standard* delakoak, arauarekin lerrotatzen diren eta zientzian oinarritutako helburuak ezartzen dituzten enpresen **deskarbonizazio-planei argitasuna eta konfiantza ematen die**.

Gaur egun, Science Based Targets (SBTi) ekimenean *Corporate Net Zero Standard* estandarren **bertsio berri bat garatzen ari dira eta espero da aldaketa handiak** ezarriko direla **3. irismeneko helburuak** ezartzekoan. Egungo bertsioak jada baditu hornitzaileekin eta bezeroekin

konprometitzeko aukerak eta iragarri da bestelako esku-hartze osagarriak gehituko direla eta balio-kateen deskarbonizazioa sustatuko dutela. Bertsio berria 2025ean argitaratzea espero da.

Aurrekoaz gain, ekimen horretan **zenbait sektore-estandar** ere garatzen ari dira, isuri gehien sortzen dituzten industrietarako helburu espezifikoak finkatzea ahalbidetzen dutenak, eta hauek azpimarratu behar ditugu: **energia-sektorearen estandarra** (2026ko lehen hiruhilekoan argitaratuko dela aurreikusi da), **industria kimikoarena** (2025eko 2Hn argitaratzea aurreikusi da), **erregai fosilen sektorearena** (2025eko 4Hn argitaratzea aurreikusi da), eta **automobilgintza-sektorearena** (2026ko 1Hn).

Sektore pribatuko tamaina ezberdinetako industrien murrizketa-helburuak ezarri dituzte ekimen horretan oinarrituta eta espero da estandar berriekin eta helburuak betetzeko betebeharrarekin gehitu egingo dela **merkataritza-bazkideek gaur egun balio-kateko enpresei egiten dieten presioa**, zientzian oinarritutako isuriak murrizteko helburuak ezartzeko ekimen honetako orientabideak eta tresnak ezar ditzaten.

Borondatezko ekimen hau nabarmentzen duen beste arrazoi bat da ekimenaren tresnek klima-aldaketa arintzeko trantsizio-planak ezartzeko eta martxan jartzeko betebeharrari erantzutea ahalbidetzen dutela; aurreko plan horiek **CSDDD Zuzentarauak** eta **CSRD Zuzentarauak** ezartzen dituzte. Biek ere beharrezkoa dute plan horiek klima-aldaketa 1,5°C-ra mugatzearekin lerrotatutako helburuak ezartzea, 2050erako klima-neutraltasuneko helburuekin eta Europako Klimaren Legeak ezarritako tarteko helburuekin bat etorriz.

TRESNA

(P)

FINANTZA-ZORROAK PARISKO PACTA AKORDIORA LERROKATUZ.

Paris Agreement Capital Transition Assessment (PACTA) kode irekiko doako software-aplikazioa da eta finantza-zorroek Parisko Akordioan ezarritako klima-helburuekiko duten lerrokadura ebaluatzeko diseinatuta dago. Tresna horren bitartez, finantza-erakundeek (bankuak, inbertsiogileak eta aktiboen kudeatzaileak barne) analizatu ahal dute nola lerrokatzen diren beren zorroak klima-egoerekin klimarako

garrantzitsuak diren sektore eta teknologia gakoetan. Horien artean daude, besteak beste, **energia-sektorea, ikatz-meatarritza, petrolio eta gasa esploratzea eta ekoiztea, autoak fabrikatzea, zementua, altzairua eta abiazioa.** Gainera, klimarekin lotutako dibulgazioak egiten laguntzeko ere erabili daiteke, hala nola honek gomendatzen dituenak: *Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD).*

075. DENBORA-ARDATZA

1. HH 2024

EAEko trantsizio energetikoari eta klima-aldaketari buruzko 1/2024 Legearen argitalpena. | **A** | **Euskadi** |

1. HH 2025

Aireontzietako operadoreen abiazio-erregaiari buruzko jakinarazpen-betebeharrak hasten dira. | **F** | **Europarra** |

Erregelamenduaren I. eranskinean zehaztutako abiazio jasagarriko erregaien urteko gutxieneko ehuneko hornidura-betebeharrak indarrean jartzea; 2025ean hasiko dira, % 2an. | **S** | **Europarra** |

Itsasontzietako operadoreen jakinarazpen-betebeharrak hasten dira, eta ontzi batek barruan erabiltzen duen energiaren BEGen intentsitateen mugak aplikatzen dira, Erregelamenduaren 4. artikuluan zehaztutakoak; 2025ean hasiko dira, % 2an. | **G** | **Europarra** |

2025-2029 komunikazio-aldiaren hasiera, helburua izanik CO₂ isuriak % 15 murriztea 2019ko datuen aldean, motordun ibilgailu astun berrien kasuan. | **K** | **Europarra** |

Gas fluordunak dituzten produktu eta aparatuei buruzko etiketa eta informaziorako betebeharrak hasten dira. | **M** | **Europarra** |

Science Based Targets ekimeneko finantza-erakundeetarako net-zero estandarren argitalpena. | **O** | **Europarra** |

1. HH 2028

2028ko urtarrilaren 1a baino lehen, estatu-kideek erregelamenduaren eranskinetan jasotako gas fluordunak dituzten produktu eta gailuetatik datozen aparatu elektriko eta elektronikoen hondakineterako finantzaketa-betebeharrak bermatu behar izango dituzte, horren barruan sartuta gas fluordun horien suntsiketa, birsorkuntza, berreskurapen eta birziklapenerako finantzaketa. | **M** | **Europarra** |

1. HH 2030

2005eko erreferentziazko urtearen aldean berotegi-efektuko gasak 2030erako % 45 murrizteko bitarteko helburua. | **A** | **Euskadi** |

Erregelamenduaren I. eranskinean zehaztutako abiazio jasagarriko erregaien urteko gutxieneko ehunekoak hornitzeko muga; 2030etik aurrera % 6koa da, abiazio-erregai sintetikoaren batez besteko ehunekoak 1,2koa izanik eta urteko gutxienekoa % 0,7koa. | **F** | **Europarra** |

Itsasontzi baten barruan erabilitako energiaren BEGen intentsitate-muga % 6koa 2030etik aurrera. | **G** | **Europarra** |

2030-2034 komunikazio-aldiaren hasiera, helburua izanik CO₂ isuriak % 45 murriztea 2019ko datuen aldean, motordun ibilgailu astun berrien kasuan. | **K** | **Europarra** |

2. HH 2024

Zero isuri garbien teknologien fabrikazioaren ekosistema europarra indartzeko neurrien esparrua ezartzen duen eta 2018/1724 Erregelamendua (zero isuri garbien industriari buruzko Legea Izenez ezagunagoa) aldatzen duen 2024/1735 Erregelamendua (EB) indarrean jartzea. | **C** | **Europarra** |

2. HH 2025

Science Based Targets ekimeneko industria kimikorako estandarren argitalpena. | **O** | **Europarra** |

Euskadiko Trantsizio Energetikoaren eta Klima Aldaketaren Epe Luzeko Ibilbide Orriaren eta Estrategiaren argitalpena. | **A** | **Euskadi** |

4. HH 2025

Science Based Targets ekimeneko petrolioaren eta gasaren sektorerako estandarren argitalpena. | **O** | **Europarra** |

1. HH 2026

Science Based Targets ekimeneko korporazioetarako net-zero estandarren bertsio eguneratuaren argitalpena. Automobilgintzaren sektorerako eta energiaren sektorerako estandarrek ere argitaratuko dira. | **O** | **Europarra** |

CBAM erregelamendua mailaz maila ezartzeko bigarren fasea hasten da; CO₂ isuri inplizitu aitortuen bolumena estaltzen duten CBAM kredituak entregatzeko betebeharrak hasten da. | **D** | **Europarra** |

2. HH 2027

CBAM aitortpena lehenengoz aurkeztea eta aurreko urte naturalean inportatutako salgaien isuri inplizituen CBAM ziurtagiriari entregatzea. | **D** | **Europarra** |

Erreferentziazko balio berriak zehaztea eta merkatuan hidrofluorokarbuoak sartzeko kuota esleitzea. | **M** | **Europarra** |

| **A** | Trantsizio Energetikoaren eta Klima Aldaketaren otsailaren 8ko 1/2024 Legea.

| **D** | Karbono Mugako Doikuntza Mekanismoari buruzko 2023/956 Erregelamendua (EB) (CBAM).

| **E** | Zero isuri garbien industriari buruzko Legea.

| **F** | RefuelEU Aviation Erregelamendua (EB).

| **G** | FuelEU Miritime Erregelamendua (EB).

| **K** | Ibilgailu astun berrietarako CO₂ isuriaren gaineko 2024/1610 Erregelamendua (EB).

| **L** | Garraio-zerbitzuen berotegi-efektuko gasen isuriak kontabilizatzeari buruzko Erregelamenduproposamena.

| **M** | Berotegi-efektuko gas fluordunei buruzko 2024/573 Erregelamendua (EB).

| **O** | Science Based Targets ekimena.

076. INPLIKAZIOEN TAULA

14. TAULA. “Deskarbonizazioa bizi-zikloaren ikuspegitik” Inplikazioen taula Basque Ecodesign Centerren bederatzl balio-kateetarako. Iturria: Guk egindakoa.

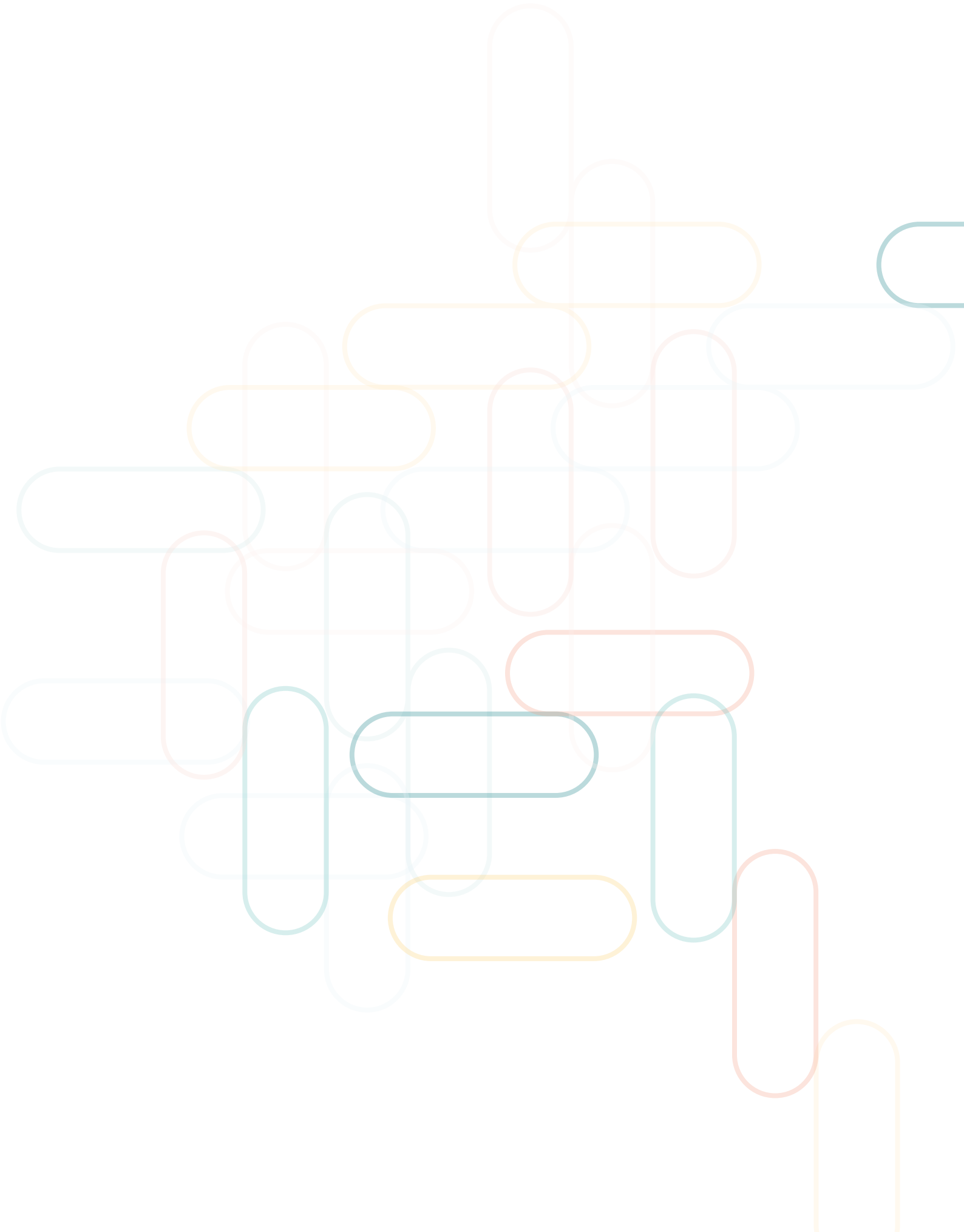
TRANSIZIORAKO PALANKAK	ENTRESA HANDIAK	ETE-AK	BASQUE ECODESIGN CENTERREN BALIO-KATEAK											
(A) EAeko trantsizio energetikoari eta klima-aldaketari buruzko 1/2024 Legea.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(B) Karbonoaren aztarnaren, konpentsazioen eta karbono-dioxidoa xurgatzeko proiektuen erregistroa sortzeko martxoaren 14ko 163/2014 Errege Dekretuaren aldaketa.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(D) Karbono Mugako Doikuntza Mekanismoari buruzko 2023/956 Erregelamendua (CBAM).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(E) 2024/1735 Erregelamendua (EB), zero isuri garbien teknologien fabrikazioko ekosistema europarra indartzeko (Zero isuri garbien industriari buruzko Legea edo Net Zero Industry Act).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(F) RefuelEU Aviation Erregelamendua (EB).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(G) FuelEU Maritime Erregelamendua (EB).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(H) 2023/1804 Erregelamendua (EB), erregai alternatiboetarako azpiegitura baten ezarpenari buruzkoa.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(I) 2023/851 Erregelamendua (EB), merkataritzako ibilgailu arin eta turismo berrietarako CO2 isuriaren gainekoa.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(J) 2024/1257 Erregelamendua (EB), ibilgailu motordun moten eta motorren homologazioari buruzkoa, eta ibilgailu horiei zuzendutako sistema, osagai eta unitate tekniko independenteena, isuriei eta isuriaren iraupenari dagokienez (Euro 7).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(K) Ibilgailu astun berrietarako CO2 isuriaren gaineko 2024/1610 Erregelamendua (EB).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(L) Garraio-zerbitzuen berotegi-efektuko gasen isuriak kontabilizatzeari buruzko erregelamendu-proposamena.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(M) Berotegi-efektuko gas fluordunei buruzko 2024/573 Erregelamendua (EB).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(O) Science Based Targets ekimena.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●

SEKTOREAK

- Automobilgintza
- Erakuntza-sektorea
- Energia sortzeko sektorea
- Banaketa-sektorea
- Metalaren sektorea
- Jasotze-ekipoen sektorea
- Garraio-ekipoen sektorea
- Sortze- eta transmisio-ekipoen produkzioa
- Finantza-sektorea

INPLIKAZIO-MAILA

- Altua
- Ertaina
- Baxua

08. ZERO POLLUTION

081. TEKNOLOGIA GARBIAK

Zero Pollution izendapenarekin, Europar Batasunak azpimarratzen du konprometituta dagoela **kutsadurarik gabeko ingurua lortzearekin airean, uretan, lurzoruan eta substantzia arriskutsuak maneiatzean**. Aurrekoari jarraikiz, **(A) Industria-isurien 2024/1785 EB Zuzentaraua** (IED) indarrean dago 2024ko abuztutik aurrera eta **Industria-isurien 1020/75/UE Zuzentaraua** aldatu zuen (Kutsadura prebenitzeko eta integratuta kontrolatzeko zuzentaraua edo IPPC, ingelesez) aldatu zuen. Horren bidez, hainbat aldaketa ezarri ziren Ingurumen baimen integratuari atxikitako jardueretarako eta irismena jarduera berrietara hedatu zen. Helburua **industria-jarduerak sortzen dituen isuri kutsatzaileak % 55 murriztea da 2030erako** 2020ko datuekin alderatuta.

Berrikuspen hori 2026ko uztailaren 1aren aurretik aplikatu behar dute estatu-kideek eta azpimarratzekoa da **jarduera berriak sartuko direla irismenean**, hala nola **pilak eta bateriak fabrikatzea urteko 15,000 gelaxka baino gehiagoko gaitasunarekin, mineralak erazte eta horiekin lan egitea (adibidez, litioa edo zinka) eta eskala handian elektrolisi bidez hidrogenoa ekoiztea**. Gainera, kutsaduraren definizioak eta ingurumen-jokaerako gehieneko balioak eguneratu dira eta **Teknika Eskuragarri Onenen (MTD, gaztelaniaz) bidez lortu daitezkeen gehieneko balio zorrotzenak eskatzen dira**.

Zuzentaruak **Ingurumen Baimen Integratuak** malgutzen ditu baita ere **teknologia emergenteetan edo frogatzaileetan inbertitzen denean**, eta, hala, berrikuntza sustatzen da. Deskarbonizazioa edo ekonomia zirkularra berariaz lantzen ez dituen arren, espero da **Industria Eraldaketarako eta Isurietarako Berrikuntzako Europako Zentroak (INCITE)** garatutako **MTDek eta teknologia emergenteek Europako funtsak eta taxonomia berdeak** sustatutako finantzaketa pribatua jasoko dituztela.

Gainera, **2050 baino lehenago eta 2020ko datuekin alderatuta zenbait konposaturen (COVs, PM2.5, SO₂ eta NOx) isuriak % 40 murrizteko enpresek MTDak ezarri behar dituzte**, eta orain MTD horiek usaimen-kutsaduratzat ere jotzen dira baimenak eman eta berrikusten direnean. Beste alde batetik, **IEDren (gaztelaniaz) eraginpeko**

instalazioek 2030 aurretik eraldaketa-programa bat ezarri beharko dute ingurumen-efizientzia hobetzeko eta isuriak gutxitzeko. Hala eta guztiz ere, oraindik ez dira definitu programa horiek egiteko metodo espezifikokoak.

Hondakinak kudeatzeari dagokionez, **betekizun berriak ezartzen dira kudeatzaileentzat**; hala, **prozesuak egokitu beharko dituzte berreskuratutako bigarren mailako balio-atalaseen eta espero dituzten galeren arabera**. Horrek hondakinen inportazioei eta esportazioei eta lizentziak emateari eragingo die, ekoizpen-prozesuen efizientziaren arabera. **Gomendatzen da birziklatzaileek hirugarrenek frogatu ditzaketen estandarrak ezartzea**, beren lanak efizientziaren eta gardentasunaren araubide-itxaropenekin lerrotatzeko.

Ingurumen Kudeaketako Sistemen (SGA, gaztelaniaz) arloan, nahitaezkoa da kanpoko ikuskaritzak egitea eta lehenengoa 2027ko uztailaren 1ean egiteko programatuta dago. SGAek MTDei lotutako adierazleak izan behar dituzte, hala nola baliabideen kontsumoa eta ura berrerabiltzea, eta efizientzia handiagoa erraztu behar dute baliabideen erabileran.

Araudiak **zehapenak aurreikusten ditu xedapenak urratzen dituzten enpresetarako** eta herritarrek indemnizazioak erreklamatzeko duten eskubidea aitortzen du **legez kanpoko kutsadurak osasunean sortutako kalteengatik**.

Euskal industria-sarearen barnean, araudi horrek nabarmenki eragingo die **metalurgia-sektoreari, energia sortzeko sektoreari eta garraio-sektoreari** eta MTD ezarri beharko da isuri-mugen balio berriak betetzeko. Teknologia eraginkorrako ezartzeak eta prozesuak berrikusteak **enpresa handiei eta ETEei eragingo die** eta azken horiek finantza-erronka handiagoak izango dituzte **MTDak ezartzeko eta EMAS (ingelesez) bezalako ingurumen-kudeaketako sistemak mantentzeko**. Hala eta guztiz ere, teknologia horiek goiz ezartzen badira, **operazio-kostuak murriztuko lirerateke, lehiakortasuna hobetuko litzateke eta finantza-pizgarriak eta Europako funtsak errazago eskuratu lirerateke** jasangarritasunerantz geroz eta bideratutago dagoen merkatu batean.

(A)

INCITE, MTDAK ESKURAGARRI DAUDEN TEKNIKA ONENEI BURUZKO ERREFERENTZIA-AGIRIETAN (BREF, INGELESEZ) SARTZEA PROPOSATZEKO ATEA].

Europako Batzordearen "Joint Research Centre" delakoak 2024ko ekainean **INCITE Industria Eraldaketarako eta Isurietarako Berrikuntzako Europako Zentroa** aurkeztu zuen. Zentro horren sorrera Industria Isurien 2024/1785 Zuzentarau (IED, ingelesez) berrian ezarrita dago.

Zentro horren helburua **teknologia berritzaileak ezartzea sustatzea da (TRL >6) deskarbonizazioa eta deskontaminazioa azkartzeko, baliabideen efizientzia gehitzeko eta industriagune handietan ekonomia zirkularra bultzatzeko** zuzentarau horren eraginpeko sektoreetan.

INCITEK **bermatutako teknologiak eta irizpideak emango ditu Eskuragarri dauden Teknika Onenak definitzeko prozesua azkartzeko**; prozesu hori erreferentziarako sektore-agirietan (BREF) jasotzen da, eta agiri horiek ezinbestekoak dira industria-instalazioetarako isuri-mugak ezartzeko.

Berrikuntzak hauetan oinarrituta daude:

- Edozein **enpresak, zentro teknologiko edo erakunde publikok edo pribatuk** aukera du **web-inprimaki batean proposamen bat egiteko**, hala, analizatu dadin eta JRC Europako Institutuak baliozkotu dezan ala ez.
- JRCK babestutako teknologiek finantzaketa publikoa eta pribatua eskuratzeko bere sinesgarritasuna handitzen dute, bereziki, deskarbonizazioan, materialen efizientzian eta ekonomia zirkularrean.
- EU BRITE da Eskuragarri dauden Teknika Onenak ezartzeko eta emergenteak definitzeko Europako erakunde arduraduna eta, horrela, BREF agiriak sortzeko prozesua azkartuko du, bai sektore berrietarako, bai jada existitzen direnak berritzeko.

Ildo berari jarraikiz, Eusko Jaurlaritzak egindako **(B) Teknologia Garbien Euskal Zerrendak** industrietan erabiltzeko tresnak ematen ditu, **kutsadura arintzeko konponbide teknologikoak ezar ditzaten**. Zerrenda horrek, praktika jasangarriak ezartzeko erreferentzia gisa jarduteaz gain, **Berrikuntza eta Garapeneko (B+G) inbertsioak**

sustatzen ditu merkatuan efizientzia operatiboa eta lehiakortasuna hobetzeko. Teknologia horiek ezartzen dituzten enpresek epe luzera kostu operatiboak murriztu ahalgo dituzte, finantza-pizgarriak eskuratu eta industria-isurien Zuzentaruaren baldintzetara egokitu ahalgo dira.

(B)

TEKNOLOGIA GARBIEI EUSKAL ZERRENDAK % 30EKO ZERGA-KENKARIAK AHALBIDETZEN DITU ETA OPERATIBA ERRAZTEN ETA SINPLIFIKATZEN DU.

Teknologia Garbien Euskal Zerrenda aldian-aldian eguneratzen du Eusko Jaurlaritzak. **2024ko** bertsio berria lhobek, EEEK eta Sprik sustatu dute eta zerga-egoitza Euskal Autonomia Erkidegoan duten enpresen sozietateen gaineko zergaren kuotan %30eko zerga-kenkariak dituzten **64 teknologia** jasotzen ditu. Tresna hori Europako erreferente bakarrean oinarrituta dago, hain zuzen ere, Herbehereetako Gobernuaren MIA EIA VAMIL Zerrendan, eta zero kutsadurako teknologiak, ekonomia zirkularrekoak, materialen efizientziakoak, deskarbonizazioakoak eta berriztagarrietakoak ditu.

2024an **eskarien kudeaketa arintzen** hasi ziren www.ihobe.eus webgunean eta enpresei txosten positiboak ematen hasi ziren. Horretaz gain, "aurretiazko kontsulten"

zerbitzu baten bidez segurtasun juridikoa gehitzen hasi ziren.

Zerrenda **birdiseinatzen ari dira inpaktuak eta azkartasuna hobetzeko**. Hala, zerrendaren etorkizunerako asmoa da **aldizka eguneratuko den sistema bat izatea (hasiera batean, urtean behin), eta baliagarria izango da trantsizio energetiko-klimatiko-ingurumeneko indarreko eronkei erantzuteko eta bere aplikazioak bestelako finantza-tresna posibleetara hedatzeko aukera analitzeko**. Etorkizuneko sistematika horretan, sektore pribatuak parte hartzeko eta txertatzeko teknologia posibleak proposatzeko aukera izango du. Prozesu hori bukatzeko, **azterketa independente bat eta teknologien arazketa-, analisi- eta ebaluazio-prozesu xehea egingo da**.

Merkatuko tresnei dagokienez, **(C) Zero Pollution Stakeholder Platform** delakoa foro gakoa da oraindik ere **2050erako zero kutsadurako helburuak lortzeko eragile publikoen eta pribatuen arteko lankidetzak sustatzeko**, Europako Hitzarmen Berdearekin lerrotuta. Berritasun berrien artean azpimarratzekoa da **plastikoek eta mikroplastikoek sortutako kutsaduraren aurkako politika zorrotzagoak ezartzearen ikuspegia**, konponbide jasangarrien berrikuntza sustatuz. Horretaz gain, esfortzu handiagoak egiten dira **zero kutsadurako politikak osasun publikoarekin konektatzeko**, kutsaduraren eta

gaixotasun kronikoen arteko lotura indartzuz. Beste alde batetik, **(D) Clean Production Action** bezalako ekimenek tresnak eskaintzen dituzte **balio-katean zehar ingurumen-inpaktuak neurtzeko eta murrizteko**. Horretaz gain, **enpresei beren azterna kimikoa zenbatzen laguntzen dieten programak** ere ezarri ditu. Adierazle horrek produktuen bizi-zikloan zehar erabiltzen diren produktu kimiko arriskutsuen kopurua neurtzen du. Azterna horrek **isuriak, substantzia kaltegarriak eta osasunean eta ingurumenean sortzen dituzten inpaktuak** barne hartzen ditu eta enpresek estrategia jasangarriagoak eta arduratsuagoak diseinatzea errazten du.

082. AIREA

Airearen kutsadura, bereziki, hiri eta hiriarteko eremuetan, Europako ingurumen-arazo nagusienetakoa da oraindik ere eta **airea kutsatzen duten** elementu nagusiak industria- eta garraio-isuriak dira. Ingurumeneko Europako Agentziak (AEMA) egindako **"Air quality in Europe 2022" txostenaren** arabera, atmosfera-kutsatzaileen aurreko esposizio luzeak, hala nola partikula finak (PM10), nitrogeno-dioxidoa (NO₂) eta ozono troposferikoa (O₃), **2020an European 238.000 heriotza goiztiar inguru sortu zituen**. Erronka horri erantzunez, 2024ko urrian **(E) Europako inguruko airearen kalitateari eta atmosfera garbiagoari buruzko 2024/2881 EB Zuzentaraua** onetsi zen, zeinak aurretiaz arlo horren inguruan zeuden bi zuzentarauak batu zituen (2008/50/CE eta 2004/107/CE). Zuzentarauaren helburua estandar zorrotzagoak ezartzea da airearen kalitatea hobetzeko. Horretarako, **atmosfera-kutsatzaileen immisio-mailak murrizten dira**, besteak beste, partikula finenak, nitrogeno-dioxidoarenak eta ozono troposferikoarenak. Immisio-maila horietara egokitzeko, enpresek isuriak

murriztu beharko dituzte. Horretarako, **inbertsio handiak egin beharko dituzte isuriak kontrolatzeko eta monitorizatzeko teknologietan**, baina aukerak eskainiko ditu baita ere industria-lanen ingurumen-inpaktua eta ingurumen-aztarna murrizteko. Beste alde batetik, ezartzen bada enpresak direla immisio-mailak gainditzearen arduradunak, neurri zuzentzaileak aplikatu beharko dituzte eta horrekin **presio gehiago egingo da erakundeek praktika jasangarriagoak eta gardenagoak egin ditzaten**. Gainera, herritarrek kutsaduratik eratorritako osasun-arazoengatik kalte-ordainak eskatzeko aukera izango dutenez, estandarrak betetzea garrantzitsuagoa izango da **eta enpresek prozesuak hobetzeko eta ingurumen-inpaktua murrizteko arrazoï gehiago izango dituzte**.

Bereziki, Euskal Autonomia Erkidegoan araudi horren inpaktua nabaritu dute sektore intentsiboetako **hirietako industriek**, hala nola energia-sektoreak, garraioak, metalak edo kimikoak.

(E)

HERRITARREN OSASUNEAN ERAGITEN DUTEN KUTSATZAILLETARAKO MUGA ZORROTZAGOAK.

2024/2881 Zuzentarauak muga zorrotzagoak eta Osasunaren Mundu Erakundearen (OME) zuzentarauetik hurbilagoak direnak ezartzen ditu herritarren osasunean gehiago eragiten duten kutsatzaileetarako. Zehazki, **PM_{2,5} eta NO₂ mugak 25 µg/m³tik 10 µg/m³ra eta 40 µg/m³tik 20 µg/m³ra gutxituko dira hurrenez hurren**. Gainera, mugak gainditzea enpresa espezifikoko bati egotz dakiokenean, enpresa horrek egoera nahitaez zuzendu beharko du. Proposamenak beste aukera bat ere badu, hau da, gizarte zibilak eta herritarrek kalte-ordainak eskatu ahal izatea kutsatzaileen maila altuekiko esposizioak sortutako osasun-arazoengatik.

Estatu-kideei dagokienez, **2026 eta 2029 artean airearen kalitatearen ibilbide-orriak** ezarri beharko dituzte kutsatzaileen mailak muga edo 2030ean lortu beharreko balioa gainditzeko. Ibilbide-orriek kutsadura murrizteko eta araudian ezarritako mugak betetzeko

neurri zuzentzaileak jaso beharko dituzte. Helburuak garaiz lortuko ez direla detektatzen bada, **Betetze Plan bat aurkeztu beharko da eta monitorizazio zorrotz izan beharko du. Beranduenez 2028an entregatu beharko da. Epe motzeko ekintza-planak ere jasotzen dira berehalako arriskuak murrizteko, alerta-atalaseak gainditzeko direnean**.

Azkenik, zuzentarauak EBko beste arauketa batzuetan errebote-efektua izango du, adibidez, ibilgailuen EURO araudian. Izan ere, errekuntzarekin lotutako isuri-araudiak zorrotzeaz gain, bestelako kutsadura-iturrietakoak ere zorrotzuko dira, adibidez, **balazten eta pneumatikoen higadurak sortutako partikuletakoak**.

EBren Aldizkari Ofizialean 2024ko azaroaren 20an argitaratu eta gero, zuzentaraua indarrean jarriko da 20 egun beranduago eta estatu-kideek **bi urteko epea izango dute legeria nazionalera sartzeko**.

083. URA

Europako Batzordearen datuen arabera, produktuei nahita gehitzen zaizkien **mikroplastikoen 42.000 tona inguru askatzen dira ingurumenera urtero**. Mikroplastikoez sortutako kutsadura horrek uretako ekosistemei eta gizakien osasunari eragiten die eta horregatik sortu zen **(F) Plastikozko pelleten galeren prebentzioaren erregelamendu-proposamena**. Gaur egun, **Europar Batasuneko Parlamentuak eta Kontseiluak onesteko zain dago**. Arauketa horren helburua da **bermatzea** plastikozko produktuak fabrikatzean lehengai gisa erabiltzen diren **pelletak zuzen kudeatzen direla, ingurumenean askatu daitezzen ekiditeko**.

Euskal Autonomia Erkidegoan, plastikoak eraldatzen dituzten 120.000 enpresek bete beharko dute arauketa berria eta **material horiek kudeatzeko praktika zorrotzagoak ezarri beharko dituzte**, besteak beste, **monitorizazio-sistemak eta kontrolak ezarri beharko dituzte garraio- eta biltegiatze-lanak egiten dituztenerako, jarioak ekidin daitezten**. Gainera, arriskuen ebaluazioak egin beharko dituzte, prebentzio-neurriak ezarri beharko dituzte eta pelleten trazabilitatea eta etiketatzea hobetzeko prozesuak txertatu beharko dituzte. Arauketak **berrikuntza teknologikoa ere sustatuko du**, eta, horretarako, **pizgarriak eskainiko ditu plastikoak maneiatzeko eta birziklatzeko teknologia aurreratuak garatzeko**.

(F)

PELLETAK MANIPULATZEKO ARRISKUEN EBALUAZIO-PLAN POSIBLEA.

Proposamenaren esparruan, **urtean plastikozko pelleten 1.000 tona baino gehiago manipulatzeko planak ezarri beharko lituzkete** eta araua indarrean jartzen denetik aurrera **ezarri beharko lituzkete**. Zehazki, enpresa handiek bi urteko epean, ertainek hiru urteko epean eta txikiak bost urteko epean. Gainera, pelletak biltegiatze eta garraiatzeko edukiontzia **argi eta garbi etiketatu beharko lirateke beren arriskuaren eta ingurumen-kalte posiblearen inguruko informazioarekin**.

Beste alde batetik, proposamenak aurrera egiten badu, Batzordeak, erregelamendua indarrean jarri eta bi urte geroago, **plastikozko granuluen trazabilitate kimikoa ezartzearen aukerari buruzko txosten bat** argitaratu beharko luke. Halaber, **nahitaezko prestakuntza-programa bat** ezarriko litzateke enpresa txiki, ertain eta handietarako, adibidez, gai hauen ingurukoak: **prebentzioa, langileak babestea, garbiketa-teknologiak, ekipoak erabiltzea eta mantentzea eta pelleten jarraipena egitea eta galerak jakinaraztea**. Horretaz gain, **inprimaki espezifiko** bat ere proposatzen da galeren jarraipena egiteko; gorabehera bakoitzaren ondoren beteko litzateke eta agintaritzak eskudunei jakinaraziko litzaieke.

15. TAULA. Betebehar orokorrak eta egokituak (3., 4., eta 5. art.).

NORK	EKIDITEKO PLANA + LEHENTASUNA. 4.6. ART.	JAKINARAZTEKO. 3. ART.	ARRISKUAK EBALUATZEKO PLANA (EEZ)+ 1. ERANSKINA.	EEZEN EGU-NERAKETAK BIDALTZE + AUTODEKLARAZIOA 5 URTEAN BEHIN	ZIURTAGIRIA % URTEAN BEHIN	LANGILEAK PRESTATZE / ERREGISTROAK MANTENTZE KALKULUA BARNE / KONPONTZE / GORABEHERAK JAKINARAZTEA / ACC	BARNEKO EBALUAZIOA + TREBAKUNTZA-ETA KONTZIENTZIAZIO-PROGRAMA	3. ERANSKINA
Mikroak/txikiak	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗
Ertainak/handiak < 1000 t/urtean	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓
Ertainak/handiak > 1000 t/urtean	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
EBko garraiolariak	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
EBtik kanpoko garraiolariak	✓	✓	✓	✓	✓ (Bakarrik 4 eta 5)	✗	✗	✗

Beste alde batetik, 2024 erdialdean Kontseiluak eta Europako Parlamentuko negoziatzaileek akordio bat egin zuten **(G) Hiriko hondakin-uren tratamenduaren zuzentaraua berrikusteko proposamenaren inguruan.** Aurrekoak 92/271/CEE Zuzentaraua aldatu zuen eta helburua hiri-aglomerazio txikietan kutsadurari aurre egitea eta aurreko zuzentarauaren ikuspegia hobetzea da, Europako Hitzarmen Berdearen helburuekin lerrotzeko. Enpresa handietarako eta sektore espezifikoetarako (adibidez, sektore farmazeutikoa eta kosmetikoa), berrikuspen horrekin **kostuak gehitu egiten dira, "kutsatzen duenak ordaindu egiten du" dioen printzipioa indartzen duelako eta uren tratamenduaren erantzukizun ekonomikoaren zati bat ekoizleei egotzen dielako**, bakarrik azken erabiltzaileena izan beharrean. Gainera, **kolektorera**

konektatuta dauden enpresek nahitaez tratamendu aurreratua aplikatu beharko dituzte substantzien presentzia murrizteko, hala nola produktu farmazeutikoak, kosmetikoak eta mikroplastikoak. Horrek **hondakin-uren araztegi (HUA) ere** eragingo die, kontrol zorrotzagoak eta jarraituak eta inbertsio osagarriak egin beharko baitituzte azpiegituretan eta teknologietan. Horrenbestez, **ur-partzuegoek eta uren tratamendu-operadoreek enpresek mikrokutsatzaileekin lotutako muga zorrotzagoak betetzea eskatu beharko lukete.** Horrek kostuak gehituko lituzke eta azpiegiturek egokitu beharko liriateke araudi berriak betetzeko. **Europako Parlamentuak eta Kontseiluak proposamena onetsi dutenez**, laster argitaratuko da Aldizkari Ofizialean eta indarrean jarriko da.

MIKROKUTSATZAILEETARAKO MUGA ZORROTZAGOAK ETA EEZ EZARTZEA HONDAKIN-UREN TRATAMENDUAN.

ARAU-EMAILEA

Hiriko Hondakin Uren Tratamendurako Zuzentarauaren berrikuspenak irismena zabaltzen du eta **1.000 baliokide-biztanleko (b-b) gutxieneko tamaina duten** aglomerazioek ere bete egin beharko dute (aurreko zuzentarauak 2.000 b-b-ko aglomerazioak barne hartzen zituen). Gainera, **tratamendu aurreratuagoak ezartzeko betebeharra ezartzen du mikrokutsatzaileak deuseztatzeko, hala nola hirugarren eta laugarren mailakoak.** Exijentzia berri horiek **2045 aurretik 150.000 b-b baino gehiagoko** aglomerazioetako urak tratatzen dituzten instalazioetan aplikatu beharko liriateke. Tarteko epe bat egongo litzateke, 2039. urtea, arazketa aurreratuko sistemak ezartzen egindako aurrerapenak ebaluatzeko.

2045etik aurrera, laugarren mailako tratamendua aglomerazio txikiagoetan ere aplikatuko da (10.000 eta 100.000 b-b artean), betiere, gizakien osasunaren edo ingurumenaren gaineko arriskuak kontrol zorrotzagoak justifikatzen dituen zonetan badaude. Tratamendu

osagarri horiek finantzatzeko **ekoizlearen Erantzukizun Zabalduren (EEZ)** sistema aplikatuko da. Hala, produktu farmazeutikoen eta kosmetikoen fabrikatzaile guztiek gutxienez **mikrokutsatzaileak deuseztatzeko kostuen % 80 beren gain hartu beharko dute.**

Gainera, zuzentarau berriak **2045erako energia-neutraltasuneko helburu berri bat** ezartzen du. Horrek esan nahi du hondakin-urak tratatzeko instalazioek energia iturri berriztagarrietatik sortu beharko dutela eta bitarteko helburuak eta energia-ikuskaritzak izango dituzte lau urtean behin. Ikuskaritzek instalazio bakoitzak energia sortzeko duen potentziala identifikatuko dute. Lehenengo data garrantzitsuetan, 2030 aurretik 100.000 b-b baino gehiagoko aglomerazioetan ezarri beharko dira eta 2035 aurretik 10.000 b-b baino gehiagokoetan.

Azkenik, monitorizatzeko betebeharrak gehitu egingo dira. Hala, parametro berriak zorrozki betetzen direla kontrolatuko da eta HUAei ezarritako mugak betetzen direla bermatuko da.

084. LURZORUA

Lurzoruaren narriaduraren arazoa hazten doa Europan. Izan ere, **Europako lurzoruen % 60 baino gehiago narriatuta edo narriatze-arriskuan daude** higadura, materia organikoaren galera eta kutsadura direla-eta, **2030erako lurzoria babesteko EBren estrategian** jasota dagoen bezala. Horrekin lotuta, **(H) Lurzoruen zainketaren eta erresilientziaren zuzentarau-proposamena** onetsi zuen Europako Parlamentuak eta bere helburua araudi-esparrua ezartzea da lurzoruaren osasuna monitorizatzeko eta kalitatea berrezartzeko, erabilera jasangarria sustatuz. Neurri nagusien artean, azpimarratzekoa da **estatu-kideek kutsatuta egon daitezkeen lekuak identifikatu eta berreskuratu beharra**; horien artean, lehenetsi egiten dira ur edangarria ateratzeko eremuetan kokatuta daudenak edo gizakien osasunerako edo ingurumenerako onartu ezin daitezkeen arriskuak dituztenak. Ekintza horiek **"kutsatzen duenak ordaindu egiten du"** printzipioaren barnean sartzen dira eta, horren arabera, kutsatzaileek berreskuratzeko kostuak ordaindu behar dituzte. Zuzentarauak nekazaritza-praktika jasangarriak ezartzea, produktu kimikoak gutxitzea eta lurzoruetan materia organikoa birsortzea

ere jasotzen ditu. Euskal Autonomia Erkidegoan, araudi horrek nagusiki administrazioei eragingo liekeen arren, industrian ere inpaktu handia izango luke kutsaduraren gaineko erantzukizunari dagokionez. Horrek **ingurumen-inpaktu handiko sektoreei eragingo lieke, hala nola industria kimikoari, metalurgikoari eta energetikoari.**

Gainera, **Industria-isurien 2024/1785 EB Zuzentarau** berriak arautzen dituen industriek **lurzoruaren kalitatearekin lotutako betebeharrak bete beharko lituzkete eta Eskuragarri dauden Teknikarik Onenak (MTD) ezarri beharko lituzkete** kutsadura gutxitzeko. Aurrekoaz gain, lurzoruaren kalitateari buruzko oinarritzko lerro bat ezarri beharko lukete eta egoera etengabe jarraitu beharko lukete. DEIk (gaztelaniaz) arautzen ez dituen jardueretarako ez dago hainbeste betebeharrak zuzenik, baina zenbait kasutan, egoera-txostenak aurkeztu beharko dituzte edo neurriak ezarri beharko dituzte lurzoruaren esku hartzen badute. Gauzak horrela, garrantzitsuagoa izango litzateke enpresek borondatezko ekimenak egitea lurzoruak ikertzeko eta berreskuratzeko, lurzoruaren kalitatea hobetzen aurrera egiteko mekanismo gisa.

085. SUBSTANTZIA ARRISKUTSUAK

Substantzia arriskutsuak kudeatzea ezinbestekoa da osasun publikoa eta ingurumenaren babesa bermatzeko. Testuinguru horretan, Europako Batzordeak 2022an **(I) REACH Erregelamenduaren (substantzia kimikoak erregistratzea, ebaluatzea eta baimentzea) Erreforma** bat jakinarazi zuen; helburua **2030erako substantzia kimiko arriskutsuen** erabilera mugatzea edo debekatzea da. Berrikuspeneko hasierako proposamenaren xehetasunak Jasangarritasunerako Estrategia Kimikoan jasota daude eta erregistro-baldintzak aldatzeko planteatzen zuten, modu horretan, **informazio gehiago** eskatzeko substantzien arriskuen, erabilera seguruaren eta ingurumen-aztarnaren inguruan eta **polimeroen erregistroa gehitzeko** irismena zabaldu zuten. Halaber, nahasketak ebaluatzeko faktorea (MAF, ingelesez) txertatzea eta hornidura-katean komunikazioa hobetzea jasotzen du. Azken horretarako, Segurtasuneko Datuen Fitxa elektronikoa (FDS, gaztelaniaz) erabiltzen dira.

Aurrekoaz gain, espedienteen eta substantzien **ebaluazio-prozesuak** eta **baimen-prozesuak berrikustea** ere aurreikusten zen. Horren barnean zegoen baldintzak betetzen ez dituzten erregistro-zenbakiak baliogabetzea

eta agintaritzei entseguak egitea baimentzea, substantzien inguruko informazio osagarria eskatzeko.

Gainera, **mugei atxikitako substantzia-kopurua zabaltzea** proposatzen zen ikuspegi orokor (GRA, ingelesez) baten bitartez eta zenbait kategoria gehitu ziren, hala nola disruptore endokrinoak eta neurotoxikoak edo organo espezifikoak eragiten dieten substantziak. Azkenik, estatuko eta mugetako **kontrola indartzea** aurreikusten da, agintaritza eskudunen gainbegiraketa-lanak gehituz.

Neurri horiek baieztatuz gero, eragin handia izango lukete euskal industria-sarean. **Polimeroen fabrikatzaileentzako**, adibidez, espedienteak eguneratzeak **aurretiazko REACH erregistroak osorik berrikusi beharra sortu ahalko luke**. Hala nola eraikuntzaren eta zerbitzuen sektoreetan produktu kimikoak erabiltzen dituztenentzat mugaketa orokorren ikuspegia (GRA) txertatuko balitzakete, gaur egun kontsumitzaileentzat debekatuta dauden **produktuak profesionalei saltzea mugatu ahalko luke**. Gainera, aduanetako agintaritzak mugetako kontrolatan inplikatuago egongo balira, **atzerapenak gertatu ahalko lirateke produktu kimikoak inportatzen direnean** araudia betetzen ez duten enpresetarako.

Hala eta guztiz ere, Batzordeak aurreikusi du berrikuspena **2025 bukaeran** argitaratuko duela eta hasieran proposatutako neurriak gutxituko lirateke eta industria kimikorako neurri-sorta berriaren barnean kokatuko litzateke.

IKUSPEGI MULTIFUNTZIONALA KONPONBIDE SEGURUENAK HAUTATZEKO.

Produktu kimikoak ordezkatzeko Suediako Zentroaren helburua erakunde pribatuei eta publikoei laguntzea da produktu kimiko arriskutsuak identifikatzen eta askotariko arloetan konponbideak bilatzen, hala nola produktuetan edo prozesuetan.

Research Institutes of Sweden (RISE) zentro integratuak Konponbideen Ebaluazio metodoa erabiltzen du, hau da, konponbide seguruak hautatzeko ikuspegi multifuntzionala. Konponbide posible guztiak ikuspegi holistiko batetik konparatzen dira. Eta herritarrentzat edo ingurumenerako segurtasun gutxienez dutenak baztertu

egiten dira eskuragarri dagoen informazioan, datuen ereduetan edo analisi- eta toxikologia-laboregietan egindako probetan oinarrituta. Konponbideak ebaluatzeko ordezkapen funtzionalarekin lan egin behar da. Hau da, konponbide potentzialak substantziaren funtzioaren arabera identifikatzen dira, substantziaren beraren arabera identifikatu beharrean.

Erakunde horrek, gainera, orientazioa, laguntza-materialak eta prestakuntza-programak eskaintzen ditu REACHen eraginpeko produktu kimikoak ordezkatzeko.

086. DENBORA-ARDATZA

1. HH 2024

Teknologia Garbien Euskal Zerrendaren ordena berria. | **B** | **Autonomikoa** |

4. HH 2024

Eraldaketa Industrialerako eta Isurietarako Europako Zentroaren (INCITE) aurkezpena. | **A** | **Europarra** |

1. HH 2028

Estatu-kideek "Betearazpen Plana" aurkezteko muga-eguna, helburuak lortu ez direnean. | **E** | **Europarra** |

3. HH 2024

Isuri industrialen 2024/1785 Zuzentaraua (EB) indarrean jartzea. | **A** | **Europarra** |

3. HH 2026

Isuri industrialen 2024/1785 Zuzentaraua (EB) ezartzeko muga-eguna. | **A** | **Europarra** |

1. HH 2027

Airearen kalitateari buruzko Zuzentaruaren berrikuspena ezartzeko muga-eguna. | **E** | **Europarra** |

Estatu-kideek osasunerako kutsagarrien mailarik zorrotzenak betetzeko muga-eguna. | **E** | **Europarra** |

| **A** | Isuri industrialen 2024/1785 Zuzentaraua (EB).

| **B** | Teknologia Garbien Euskal Zerrenda.

| **E** | Airearen kalitateari buruzko 2024/2881 Zuzentaraua (EB).

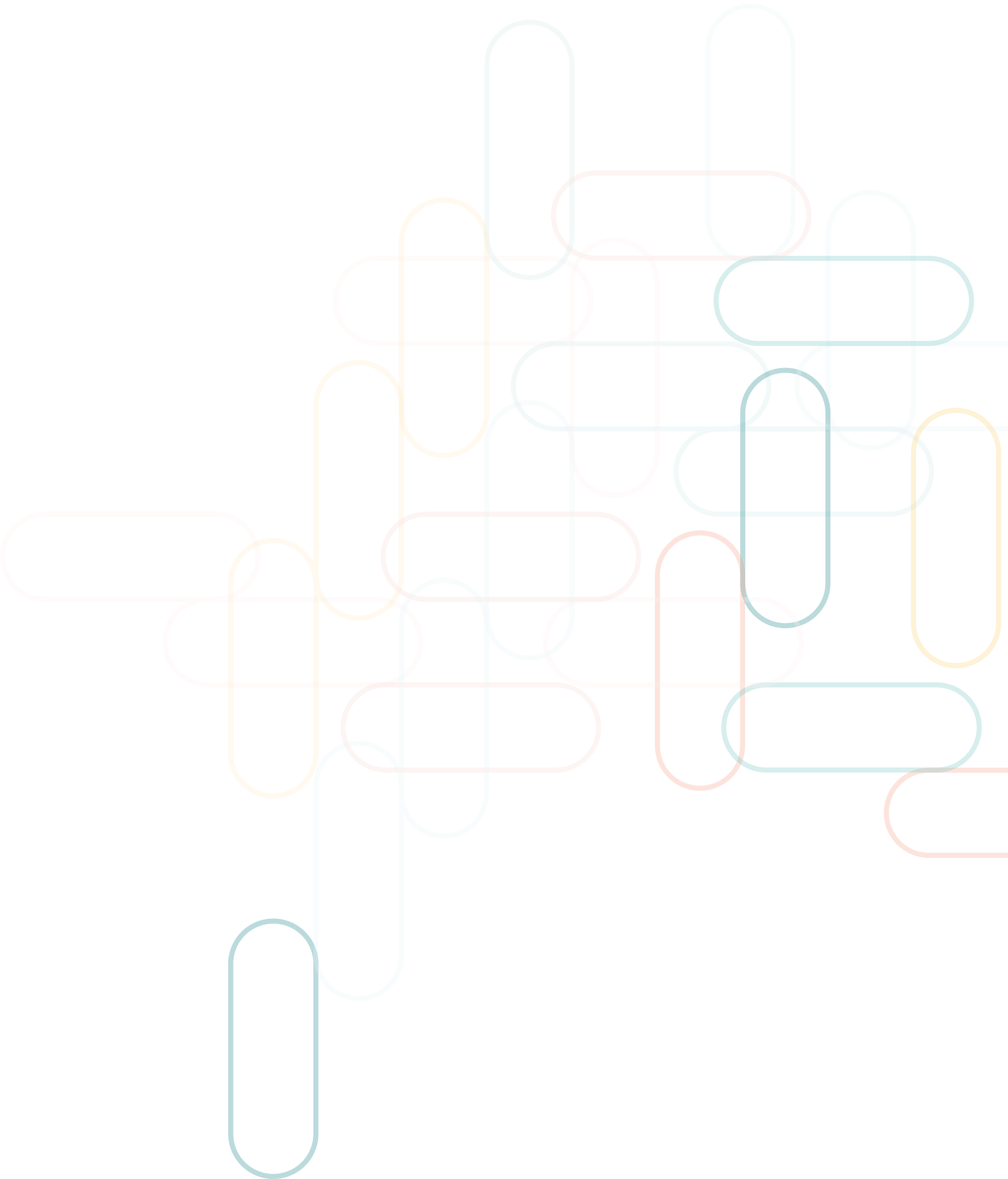
087. INPLIKAZIOEN TAULA

16. TAULA. “Zero pollutionen” inplikazioen taula Basque Ecodesign Centerren bederatzl balio-kateetarako. Iturria: Guk egindakoa.

TRANSIZIORAKO PALANKAK	ENTRESA HANDIAK	ETE-AK	BASQUE ECODESIGN CENTERREN BALIO-KATEAK											
(A) Isuri industrialen 2024/1785 Zuzentaraua (EB).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(B) Teknologia Garbien Euskal Zerrenda.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(C) Zero Pollution Stakeholder Platform.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(D) Clean Production Action.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(E) Airearen kalitateari buruzko 2024/2881 Zuzentaraua (EB).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(F) Plastikozko pelleten galeren prebentzioari buruzko erregelamendu-proposamena.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(G) Hiri-hondakinen urak tratatzeari buruzko Zuzentaruaren berrikuspen-proposamena.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(H) Lurzoruen zaintzari eta erresilientziari buruzko zuzentarau-proposamena.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(I) REACH erregelamenduaren erreforma.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●

SEKTOREAK			
	Automobilgintza	Banaketa-sektorea	Garraio-ekipoen sektorea
	Eraikuntza-sektorea	Metalaren sektorea	Sortze- eta transmisio-ekipoen produkzioa
	Energia sortzeko sektorea	Jasotze-ekipoen sektorea	Finantza-sektorea

INPLIKAZIO-MAILA	
Altua	●
Ertaina	●
Baxua	●

09. FINANTZA JASANGARRIAK

091. FINANTZA JASANGARRIAK EKONOMIA JASANGARRIAGOA LORTZEKO TRANTSIZIO-MOTOR GISA

Finantza jasangarriek **inbertsio-erabakietan irizpide etikoak (ingurumenekoak, sozialak eta gobernantzakoak) kontuan hartzen dituzte**. Finantza jasangarriek aintzat hartzen dituzten **ingurumen-alderdiak klima-aldaketaren aurkako borrokarekin, biodibertsitatearekin edo hondakinen kudeaketarekin lotuta daude**. **Gizarte-alderdiak berdintasunarekin, lan-eskubideekin edo justizia sozialarekin lotuta daude**. **Gobernantza** ezinbestekoa da **ingurumen- eta gizarte-alderdiak erabakiak hartzen direnean integratu daitezzen**.

Arduratsuak diren ingurumen-, gizarte-, eta enpresa-jardueretarako baliabideak bideratzen dituzte eta **ezinbestekoak dira ekonomia jasangarriagoa eta**

bidezkoagoa lortzeko trantsizioan. Beraz, funtsezkoak dira Europar Batasunak Europako Hitzarmen Berdearen helburuak lor ditzan eta jasangarritasuneko nazioarteko konpromisoak bete ditzan.

Europako taxonomia berdea Europako finantza jasangarrien ezinbesteko zutabea da. Jasangarritzat jo daitezkeen jarduerak zehazten dituen **esparru orokorra** eratzen du. Inbertsiogileek erreferentzia gisa hartu beharko dute jakiteko **zein sektore eta jarduera diren berdeak**. Enpresek erreferentzia gisa hartu beharko dute jakiteko **zein sektore eta jarduerara bideratu beharko dituzten beren enpresa-estrategiak**, baldin eta finantza-tresna berdeetako inbertsio jasangarriak lortu nahi badituzte (adibidez, bonu berdeak).

092. EUROPAKO TAXONOMIA BERDEA

Finantza jasangarriak sustatzeko eta **Finantza jasangarrien ekintza-planaren** helburuak lortzeko, Europako Batzordeak 2020an **(A) Inbertsio jasangarriak errazteko esparrua ezartzeko 2020/852 EB Erregelamendua** argitaratu zuen. Beste modu batera esanda, **Taxonomiaren Erregelamendua**. Erregelamendu horrek irizpideak definitzen ditu jakiteko ea jarduera bat ingurumenarekiko jasangarria den, hala, kapital-fluxuak bertara bideratzea sustatzeko.

Argitaratu zenetik, Europako Batzordeak erregelamendu delegatu berriak egin ditu eta **irizpide teknikoak garatzen dituzte, jakiteko ea jarduera bat Taxonomiaren Erregelamenduarekin lerrotatuta dagoen ala ez** eta, beraz, ea jarduera hori ingurumenarekiko jasangarritzat jo daitekeen. **(B) 2023/2485 EB Erregelamendu delegatua** eta **(C) 2023/2486 EB Erregelamendu delegatua** 2024an enpresek jasangarritasunarekiko egiten dituzten jardueren lerrotatzea ebaluatzeko egin diren bi aldaketa garrantzitsuenak dira.

2023/2485 EB Erregelamendu delegatua 2024ko urtarrilaren 1etik aurrera aplikatzen da **eta irizpide osagarriak ezartzen ditu bi gai hauek zehazteko**. Lehenik eta behin, **jarduera ekonomiko batek noiz egiten dizkien ekarpen handiak klima-aldaketarekin lotutako lehen bi ingurumen-helburuei:**

- **1. helburua:** Klima-aldaketa arintzea
- **2. helburua:** Klima-aldaketara egokitzea

Bigarrenik, aurreko bi helburuak betetzen dituen jarduera ekonomiko batek noiz ez duen sortzen kalte handirik (DNSH) beste lau ingurumen-helburuetan. Modu horretan, hautaketa-irizpide tekniko osagarriak gehitzen dira barne hartzen ez diren sektoreetarako, nagusiki, garraio-sektorerako (hala nola automobilgintzako eta mugikortasuneko osagaiak fabrikatzea, trenbideetarako material birakarien osagaiak fabrikatzea edo aireontziak fabrikatzea).

Beste alde batetik, 2023/2486 Erregelamendu Delegatua ere 2024ko urtarrilaren 1etik aurrera aplikatzen da eta **irizpide berriak ezartzen ditu zehazteko jarduera ekonomiko batek noiz egiten dizkien ekarpen handiak gainerako lau ingurumen-helburuei** (ordura arte landu ez zirenak):

- **3. helburua:** Baliabide hidrikoak eta itsasokoak modu jasangarrian erabiltzea eta babestea

- **4. helburua:** Ekonomia zirkular baterako trantsizioa
- **5. helburua:** Kutsadura prebenitu eta kontrolatzea
- **6. helburua:** Biodibertsitatea eta ekosistemak babestea eta berreskuratzea

2023/2486 Erregelamendu delegatuak **ere irizpideak ezartzen ditu zehazteko jarduerak noiz ez dieten kalte handirik sortzen gainerako ingurumen-helburuei.**

GAUR EGUNERA ARTE LANDU EZ DIREN HELBURUEI EKARPEN HANDIAK EGITEN DIZKIETEN JARDUEREN ARAUKETA.

2024ko urtarrilaren 1etik aurrera Taxonomia Erregelamendua aldatu zen **eta irizpide berriak ezarri ziren zehazteko ea jarduera ekonomiko batek ekarpen handiak egiten dizkien** taxonomian identifikatutako ingurumen-helburuei.

Baliabide hidrikoen eta itsasokoan erabilera jasangarriari eta babesari buruzko irizpideek hauekin lotutako jarduerak dituzte hizpide: ur-horniduraren sisteman jarioak murriztea eta prebenitzea ahalbidetzen duten jarioak kontrolatzeko teknologiak fabrikatzea eta instalatzea; ur-hornidura; hiriko hondakin-urak tratatzea eta estolderia-sistema jasangarria; naturan oinarritutako konponbideen bidez hondamendi-arriskuak kudeatzea; eta jarioak murrizteko datuetan oinarritutako informazio-teknologien konponbideak hornitzea.

Ekonomia zirkular baterako trantsiziorako irizpideek hauekin lotutako jarduerak dituzte hizpide: plastikozko ontziak eta gailu elektrikoak eta elektronikoak fabrikatzea; hondakinak kudeatzea; eraikinak eraikitzea

eta errepideak eta autobideak mantentzea; datuetan oinarritutako informazio-teknologien konponbideak hornitzea eta, beste batzuen artean, konponketa-zerbitzuak, ordezkotzeak saltzea eta berrerabiltzeko bigarren eskuko salgaien salerosketarako merkatua.

Kutsadura prebenitu eta kontrolatzeko irizpideek jarduera hauek dituzte hizpide: osagai farmazeutiko aktiboak (IFA) eta medikoak fabrikatzea eta hondakin arriskutsuak kudeatzea, hondakindegia birgaitzea eta lursail eta zona kutsatuak saneatzea.

Biodibertsitatea eta ekosistemak babesteko eta berreskuratzeko irizpideek jarduera hauek dituzte hizpide: habitatak, ekosistemak eta espezieak kontserbatzeko jarduerak eta hotelak, oporretarako gunak, kanpinak eta antzeko ostatuak.

Erregelamendu horren bidez, Europako taxonomia berdea 2020/852 Erregelamenduan ezarritako sei ingurumen-helburuetara zabaldu da.

2024ko berritasunetako bat da urtarrilaren 1etik aurrera 2020/852 Erregelamenduari atxikitako finantza-enpresek eta finantzakoak ez direnak taxonomiarekin lotutako **betebehar berriak** bete beharko dituztela:

- **Finantza-enpresek:** 2024ko urtarrilaren 1etik 2025eko abenduaren 31ra finantza-enpresek beren jarduerak Europako taxonomiarekiko duen lerrokatzearen inguruan informatu beharko dute. Horrek zuzenean eragingo die finantzaketa eskuratu nahi duten ETEei, informatzeko betebeharririk ez dutenei barne. Izan ere, finantza-erakundeek informazioa eskatuko diete ETEei beren informazio-betebehar propioak betetzeko.

- **Finantzen arlokoak ez diren enpresak:** 2024ko urtarrilaren 1etik abenduaren 31ra finantzen arlokoak ez diren enpresek Europako taxonomian hautatu daitezkeen jardueren ehunekoaren inguruan informatu beharko dute. Kasu bietan, 2023/2486 Erregelamenduan jasotako lau kategoriak jaso behar dira. Modu horretan, behartuta dauden erakundeak (nagusiki, enpresa handiak) beren balio-kateko kideei informazioa eskatzen hasi beharko dira lerrokatzearen inguruko informazioa hedatzeko. Horrek zuzenean eragingo die beren hornitzaileei, ETEei barne. Izan ere, baliteke betekizun horiek enpresa batek epe ertainean hornitzaileak aukeratzen dituen unean eragitea.

Horrenbestez, **Taxonomiaren Erregelamenduak balio-kate osoan eragiten du**. Izan ere, enpresa handiek eta ETEek (jakinarazteko betebeharrak izan ala ez) nahitaez lan egin beharko dute beren jasangarritasunaren inguruko informazioarekin eta zenbaitetan informazio hori hedatu egin beharko dute.

Enpresak betebeharrak berrietara errazago egokitu daitezzen, Europako Batzordeak **enpresei babes praktikoa ematen dieten tresna berriak** garatu ditu. Horiek erabiltzean, errazago da araudia betetzea eta trantsizio ekonomikoa jasangarriagoa izan dadin laguntzen da.

Lehen tresna gisa, 2023ko abenduan argitaratu zen **EBren taxonomia betetz finantza-enpresei beren jardueren inguruan informatzen laguntzeko gida** aipatu behar da. Gida horren bitartez, Europako Batzordeak **enpresei lagundu nahi die** taxonomiarekiko duten lerrokaduraren inguruan informatzen. Agirian finantza-enpresa handietarako eta EBko merkatuetan kotizatzen onartutako finantza-

enpresetarako taxonomia hedatzeko betebeharrak interpretatzeari eta aplikatzeari buruz egiten diren galdera ohikoenak lantzen dira. Gainera, azalpenak ematen dira informatzeko betebeharrak dituzten erakundeen irismenaren inguruan eta egiaztapeneko arauak eta EBko taxonomia betetzearen frogak aztertzen ditu.

2024ko otsailean Europako Batzordeak **txosten bat argitaratu zuen. Txosten horrek ETEen kostu eta onura potentzialak analizatzen ditu taxonomiarekiko lerrokadura hedatzeari dagokionez**. Agiri horrek informazio objektiboa ematen du ETEek borondatez taxonomiarekiko lerrokadura informatzen dutenean dituzten kostu eta onura potentzialen inguruan. Gainera, gomendio batzuk proposatzen ditu informazio-prozesua sinplifikatzeko eta gastuak murrizteko.

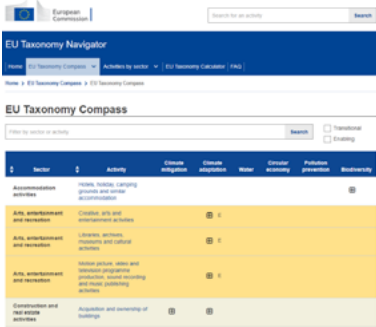
Tresna horiek aurretiaz zeuden hauei gehitu zaizkie: **(D) EU Taxonomy Compass**, **(E) EU Taxonomy Calculator** eta **(F) EU Taxonomy User Guide**.

(D), (E), (F)

HERRAMIENEUROPAKO BATZORDEAREN TRESNAK DIRA, TAXONOMIAREKIKO LERROKADURAREN EBALUAZIOA ERRAZTEKO.

Lehenik eta behin, **EU Taxonomy Compass** Europako Batzordeak garatutako tresna bat da eta **taxonomia- edukien eskuragarritasuna** errazten du. Tresna hori oso erabilgarria da enpresetarako, inbertsiogileentzat eta arduradun politikoentzat, taxonomiaren barnean zein jardura dauden eta Europar Batasuneko ingurumen-helburuekin lerrokatzen zein irizpide bete behar dituzten ulertzen laguntzen dietelako. Tresnak **argi eta bisualki adierazten ditu hautatu daitezkeen jarduerak eta zein ingurumen-helbururi laguntzen dieten**, eta inbertsio jasangarriak identifikatzen eta **greenwashinga** prebenitzen laguntzen du.

Bigarrenik, **EU Taxonomy Calculator** Europako Batzordeak garatutako tresna bat da **enpresei eta**

inbertsiogileei laguntzeko Europako taxonomiarekin lerrokatutako informazio-prozesuan. Tresna honek **pausoz pausoko ikuspegi bat ematen du erakundeei taxonomia hedatzeko betebeharrak ulertzen eta horiek betetzen laguntzeko**. Momentuz, tresna horrekin bakarrik finantza-arlokoak ez diren enpresetarako arintze-helburuaren errendimenduko adierazle gakoak (KPI, ingelesez) kalkulatu daitezke.

Azkenik, **EU Taxonomy User Guide gida Europako taxonomian adituak ez direnei zuzenduta** dago eta **orientazioak ematen dizkie**. Gida horrek taxonomia **zer den eta finantzaketa jasangarriaren erregulazio-esparru zabalagoan nola kokatzen den** azaltzen du. Gainera, **pausoz pausoko gida bat eskaintzen du taxonomiarekiko lerrokadura ebaluatzeko. 12 kasu praktikoren bitartez** azaltzen da eta erabiltzaileei erakusten diete ezarpen-erronka nagusiei nola aurre egin behar dieten. Gida horretan, gainera, azaltzen da nola aplikatu behar den **Ingurumenean kalte handirik ez sortzeko printzipioa** edo **DNSH** (ingelesez, 'Do No Significant Harm'); aurrerago azalduko da, finantzaketaren atalean.

093. INBERTSIO JASANGARRIA

Inbertsio jasangarriaren helburua **itzulkin ekonomikoak eskuratzea da eta, gainera, ingurumenean eta gizartean inpaktu positiboak sortzea**. Horrelako inbertsioak ezinbestekoak dira ekonomia berdeago batetarako trantsiziorako. Izan ere, dirua ASG irizpide bat edo gehiago betetzeko (gaztelaniazko siglak, ingurumeneko, gizarteko eta gobernanzako irizpideak) eta nazioarteko konpromisoekin eta Europako Hitzarmen Berdearekin lerrokatutako proiektuak gauzatzeko bideratzen du.

Finantzaketa jasangarriko zenbait tresnek inbertsioak sozialki bidezkoak eta ingurumenarekiko arduratsuak diren jardueretara bideratzen dituzte. Horien artean azpimarratzekoak dira **bonu berdeak eta jasangarriak, jasangarritasun-bonuak** edo **jasangarritasun-maileguak**.

Araudien artean hau azpimarratzen da: **(G) Erregelamendua, Europako bonu berdeei eta merkaturatutako bonuetarako (hala nola ingurumenarekiko jasangarriak diren bonuak) eta jasangarritasun-bonuetarako hautazko informazio-hedapenari buruzkoa**. Erregelamendu hori 2023ko azaroan argitaratu zen eta 2024ko abendutik aurrera aplikatuko da. Helburua **"Europako bonu berdea" (edo "BVEu") etiketarekin merkaturatu nahi dituzten bonu-emaileentzat baldintza bateratuak ezartzea da**, adibidez, Europako bonu berdeen bitartez eskuratutako diru-sarrerak erabiltzea, esleipen- edo egiaztapen-txostenak egitea edo inpaktu-

txostenak idaztea, beste batzuen artean. Gainera, kanpoko egiaztatzaileen erregistro- eta berrikuspen-prozesua arautzen du. Azken horiek ziurtatzen dute bonu horien bidez eskuratutako funtsak EBren ingurumen-helburuekin lerrokatutako proiektuetan eta jardueretan erabiltzen direla. Prozesu hori errazteko, merkaturatutako bonuetarako informazio-hedapeneko hautazko txantiloiak ezartzen ditu.

Europako bonu berdeen etiketa hori sortuta, asmoa da **bonu berdeen merkaturatzea sustatzea**. Etiketak sinesgarritasun handiagoa emango dio Europako bonu berdeari eta bonuak ematen dituzten agenteak babestuko ditu. Gainera, enpresek errazago identifikatuko dituzte ingurumen-baldintza batzuk betetzen ari direla nolabait bermatzen duten bonu berdeak, adibidez, baliabide naturalak erabiltzean proiektu efizienteak garatzen dituztela, berotegi-efektuko gas-isuriak murrizten dituztela, energia berriztagarriak sustatzen dituztela edo ekonomia zirkularreko praktikak bultzatzen dituztela.

Araudi-bilakaerari laguntzeko, tresna berriak garatu dira funtsen emaileei eta/edo kudeatzaileei laguntzeko, hala, beren inbertsioen jasangarritasuna ziurtatu ahal dezaten. Tresna horien artean azpimarratzekoak dira **Europar Batasunaren Finantza Jasangarrien Plataformaren txostena** eta **Funtsen izenetan ASG irizpideekin eta jasangarritasunarekin lotutako terminoak erabiltzeko gida**.

INBERTSIO JASANGARRIARI LAGUNTZEKO TRESNA BERRIAK.

erabiltzen dituzten finantza-produktuen, tresnen eta ekimenen praktika onen bilduma bat da.

Inbertsio jasangarria gidatzeko, **Europar Batasunaren finantza jasangarrien plataformaren txostena** argitaratu da, Taxonomia Araubidearen 20. artikuluan ezarrita dagoena. Txostena 2024ko urtarrilean argitaratu zuten eta agenteek negozio- eta inbertsio-ereduak eredu jasangarriagoetara eraldatzeko

dira funtsen emaileek eta/edo kudeatzaileek funtsen izenetan ASG terminoak edo jasangarritasunari lotutakoak erabili ahal ditzaten, horrela, bermatzeko inbertsioegileak babestuta daudela jasangarriak direla baieztatu arren, benetan ez diren funtsen aurrean.

Bigarren tresna **Funtsen izenetan ASG irizpideekin eta jasangarritasunarekin lotutako terminoak erabiltzeko gida** da. Balioen eta Merkatuen Europako Agintaritzak (ESMA, ingelesez) 2024ko maiatzean gida bat argitaratu zuen. Horren bitartez, irizpide argiak eta neurgarriak ezartzen

Merkatuaren trantsiziorako palanka nagusiak edo inbertsio jasangarrien bultzatzaileak **jasangarritasun-bonuak, jasangarritasun-maileguak** eta **inbertsio-printzipio arduratsuak** dira.

Jasangarritasun-bonuak korporazioek edo gobernu-erakundeek ematen dituzten zor-tituluak dira eta ingurumen- eta/edo gizarte-onura argiak eta neurgarriak dituzten proiektuak finantzatzeko edo birfinantzatzeko erabiltzen dira. Etekin **aldatu egiten da emaileak jasangarritasun-helburuak lortzen baditu ala ez** (horiekiko konpromisoa hartzen du aurretiaz bonu-emaileak). Horrenbestez, bonu horiek etorkizuneko etekinen lorpenean oinarrituta daude eta, besteak beste, interes-tasa doitzeko aukera dago jasangarritasun-adierazle jakin batzuk betetzen badira ala ez. Jasangarritasun-bonuek Kapitalen Merkatuen Nazioarteko Elkarrekin (ICMA) ezartzen dituen irizpideak betetzen dituzte eta bost osagai garrantzitsuak dira:

- errendimenduko adierazle gakoak hautatzea (KPIak);
- jasangarritasun-helburuak kalibratzea;
- bonuaren ezaugarriak;
- txostenak aurkeztea;
- eta egiaztatpena.

Jasangarritasun-bonuekin lotutako tresnei dagokienez, bonuak emateko borondatezko ildoak ezartzen dituen 2024ko ekainean argitaratutako **ICMAren txostena** azpimarratzen da, baita **Klima-bonuen ekimenaren txostena** ere; horren bitartez, Klima-bonuen ekimenaren jasangarritasunari lotutako bonuen datu-baseak erabiltzen dituen jasangarritasun-bonuak identifikatzeko metodologia deskribatzen da.

Jasangarritasun-maileguen baldintzak (adibidez, interes-tasak) mailegu-hartzaileak mailegua eskatzen duenean bere gain hartzen dituen jasangarritasun-baldintzak betetzen dituenaren edo ez dituenaren menpe daude. Hitzartutako helburua lortzen bada, enpresak onurak eskuratzen ditu, baina betetzen ez badira, interes-tasan zehapena ezartzen da. Mailegu horiekin lotutako tresnen artean, jasangarritasunari lotutako maileguen printzipioen inguruko **Maileguen Merkatuaren Elkarrekin txostena** nabarmentzen da.

Nazioarteko inbertsiogile nagusiek garatu dituzten eta Nazio Batuen Erakundeak babesten dituen **inbertsio-printzipio arduratsuak borondatezko sei printzipio dira eta inbertsio-erabakietan ingurumeneko, gizarte- eta korporazio-gobernuko irizpideak txertatzeko erabiltzen dira.** Hauek dira sei printzipioak:

- ASG irizpideak txertatzea analisi-prozesuetan eta inbertsioetan erabakiak hartzean;
- ASG irizpideak gehitzea enpresen jarduketan praktiketan eta -politiketan;
- ASG irizpideen hedapen gardena bilatzea;
- Inbertsioen barnean printzipioak onartzea eta aplikatzea sustatzea;
- Batera lan egitea printzipioak ezartzen direnean eraginkortasuna hobetzeko;
- Jardueren eta printzipioen unean uneko aurrerapenen informazioa ematea.

Arlo horretan, **Inbertsio arduratsurako printzipioen (PRI, ingelesez) 2024-2027 Estrategia nabarmentzen da.** Estrategia horrek ezartzen du **PRIn plan estrategikoa** finantza-sistema global jasangarria eta ekonomikoki efizientea sustatzeko.

Tresna horri **EUROSIFek 2024ko otsailan inbertsio jasangarriei buruzko azterketak egiteko metodologia inguruan argitaratu zuen txostena gehitu behar zaio.** Txosten hori aurretik EUROSIFek eta Hamburgoko Unibertsitateak egin zuten beste txosten batean oinarrituta dago eta **metodologia berri bat aurkeztu zuen jasangarritasunarekin lotutako inbertsioen merkatu-azterketak egiteko.** Metodologia berriak zehaztasun handiagoarekin irudikatzen ditu Europako egungo inbertsio jasangarriko ikuspegiak, eta, horretarako, **inbertsio jasangarrien lau kategoria ezberdin ezartzen ditu, zeintzuek inbertsioak ekonomia bidezkoagorako eta jasangarriagorako trantsizioan egiten dituzten inbertsioen anbizio-maila erakusten duten: Oinarrizko ESH inbertsioak; ESH inbertsio aurreratuak; inaktuarekin lerrotutako inbertsioak; eta inbertsioak sortzen dituzten inbertsioak.** Metodologia horren esparruan, anbizioa ekonomian jasangarritasunaren arloan emaitza positiboak eskuratzeko asmoa da.

094. EKONOMIA JASANGARRIRAKO TRANSIZIOAN ENPRESAK FINANTZATZEA

Finantza jasagarrien testuinguruan, enpresen finantzaketa oso garrantzitsua da. Enpresek ezinbesteko eginkizuna dute ekonomian, eta finantzaketa behar dute beren jarduerak garatzeko. Horrenbestez, **ingurumen-jasangarritasuneko, justizia sozialeko eta korporazio-erantzukizuneko irizpideen menpe dagoen enpresen finantzaketa ezinbestekoa da ekonomia bidezkoagorantz eta ingurumena errespetatzen duenerantz aurrera egiteko.** Adibidez, finantzaketa baldintzatuta egotea enpresek teknologia garbietan, energia berriztagarrietan eta praktika arduratsuetan inbertitzera. Hau da, enpresek Europako taxonomiarekin eta Europako eta mundu-mailako ingurumen-helburuekin lerrokatutako inbertsioak egin beharko dituzte.

Taxonomia berdeak inbertsio berdeek eta jasagarriek hizpide izan behar dituzten jardueren esparru orokorra ezartzen du. Horrenbestez, inbertsiogileek aintzat hartu beharko dute beren inbertsio berdeak nora bideratu jakiteko, eta **hori funtsezkoa da enpresetarako.** Beren jarduerak taxonomian jasagarritzat jotzen direnekin lerrokatzeko gai diren enpresak **hobeto kokatuta egongo dira inbertsio jasagarriko tresnei lotutako finantzaketa/inbertsio jasagarria eskuratzeko.** Tresna horiek dira, besteak beste, **bonu berdeak, bonu jasagarriak** edo **jasangarritasun-bonuak.** **Jasangarritasun-maileguak** ere eskuratu ahalko dituzte; horiek interes-tasa baxuagoak eskaintzen dizkiete enpresei mailegu "estandarrekin" alderatuta.

Gauzak horrela, eta finantzaketa jasagarria eskuratzeko enpresei eta bestelako inbertsiogileei laguntzeko, Europar Batasunak araudi berria sortu du, adibidez, **(H) Ekonomia jasangarrirako trantsiziorako finantzaketa errazteko 2023/1425 EB Gomendioa.** Gomendio horren helburua **enpresei eta inbertsiogileei laguntzea da ekonomia jasangarrirako trantsizioa sustatzeko finantzaketa eskuratu edo jaso dezaten.** Horretarako, enpresei iradokizun praktikoak ematen zaizkie finantzaketa eskuratzeko erari buruz eta inbertsiogileei gomendioak ematen zaizkie finantzaketa emateko moduaren inguruan. Adibidez, agiriak **finantzaketa-tresnak erabiltzeko gomendatzen du, hala nola bonu berdeak edo bestelako jasangarritasun-bonuak,** modu horretan, enpresek trantsiziorako finantzaketa jaso dezaten. Horretarako, gomendatzen du 2023/2631 EB Erregelamenduan definitutako bonu berdeen Europako estandarra erabiltzeko, horrelako bonuak eman eta Europako taxonomia betetzen duten jarduera ekonomikoak finantzatzeko aldera. Agirian azpimarratzen da baita ere **Europako taxonomia borondatez erabili daitekeela inbertsioak planifikatzeko eta jarduera ekonomikoaren trantsiziorako mugariak eta helburuak ezartzeko,** hala, beren ingurumen-errendimendua hobetu dadin.

Arautzailea ez izan arren, agiriaren helburua **klima-neutraltasunari eta enpresen ingurumen-jasangarritasunari** laguntzea da, enpresen lehiakortasuna potentziatu bitartean.

NOLA BIDERATU TRANSIZIORAKO FINANTZAKETA EKONOMIA JASANGARRIAGO BATERANTZ, EBREN ARABERA.

2023/1425 EB Gomendioaren helburua trantsizio-finantzaketa eskuratu edo eman nahi duten parte-hartzaileei merkatuan laguntzea da. Horretarako, **iradokizun praktikoak emango zaizkie finantzaketa bideratzeko moduaren inguruan.** Agiriak enpresei eta inbertsiogileei zuzendutako gomendioak jasotzen ditu.

Enpresetarako, agiriak hauei lotutako ekintzak gomendatzen ditu: trantsiziorako finantzaketa bilatzea; trantsizio-ibilbide sinesgarriak erabiltzea zientzian oinarritutako helburuak ezartzeko; EBren klima-erreferentziatzko adierazleak erabiltzea; EBren taxonomia erabiltzea; trantsizio-plan sinesgarriak erabiltzea eta trantsizio-finantzaketa

eskuratzeko tresnak erabiltzea (hala nola mailegu ekologikoak edo bonu berdeak/jasangarriak).

Inbertsiogileentzat, agiriak hauekin lotutako ekintzak gomendatzen ditu: trantsiziorako finantzaketa-helburuak ezartzea, proiektuak eta enpresak lokalizatzea (trantsiziorako finantzaketa behar duten enpresekin komunikatzea sustatzea) eta arriskuen kudeaketa.

Gainera, agiriak gomendio eta konponbide espezifiko batzuk lantzen ditu **enpresa txiki eta ertainetarako, estatu-kideetarako eta berrikuspeneko Europako eta estatuko agintaritzetarako.**

Enpresen jasagarritasunerako trantsizio-finantzaketa ebaluatzen denean, garrantzitsua da **aztertzea ea finantzatuko den jarduera ekonomikoak "kalte handirik ez sortzeko"** (DNSH) printzipioa betetzen duen. Kontzeptu hori xehatuta definituta dago Taxonomia Erregelamenduaren 17. artikuluan, bertan definitutako sei ingurumen-helburuekin lotuta.

2023ko azaroan ESMak **DNSH printzipioa eta EBko finantza jasagarrien aruketa-esparruan nola integratzen den azaltzeko txosten bat** argitaratu zuen, bereziki, Europako taxonomiaren eta Finantza Jasagarrien Hedapen Erregelamenduaren (SFRD, ingelesez) barnean. Agiriaren xedea **printzipio hori aplikatu**

behar duten agenteei legezko betebeharrak betetzen laguntzea da, baita legegintza-esparru horietan **DNSH kontzeptua ulertu behar duten erabiltzaileei** ere.

Gainera, 2023ko abenduan Europako Batzordeak **DNSH printzipioa EBren tresna jakin batzuetan nola aplikatzen den aztertzen duen txosten** bat argitaratu zuen, adibidez, **Europako taxonomian** edo Berreskurapen eta Erresilientzia Mekanismoan. Txostenean egindako analisiak azaltzen du zein ezberdintasun dauden printzipio hori aplikatzean, eta aplikazioko antzekotasunak azpimarratzen ditu, modu horretan, **ondorio gakoak ateratzeko eta DNSH printzipioa ezartzen laguntzeko lan-arlo potentzialak identifikatzeko.**

095. GARDENTASUNA ETA FINANTZA-SEKTOREAREN BESTELAKO BETEBEHARRAK JASANGARRITASUNAREKIN LOTUTA

Ekonomia jasangarriago baterako trantsizioak sustatzen duen **inbertsio arduratsuen eskaera asko handitu da azken urteetan**. Joera horren ondorioz, **finantza-produktuen jasangarritasunaren gardentasuna funtsezko lehentasuna** bihurtu da mundu-mailako merkatuetarako eta araugileentzat.

Horrek **eragin zuzena du finantza-erakundeetan, geroz eta betebeharrak gehiago baitituzte beren jarduerak jasangarritasunarekiko duten lerrokaduraren inguruko informazioa hedatzearekin lotuta**. Betebeharrak horiek inplikazioak dituzte baita ere **erakunde horien bezeroen zorroetan**, bereziki, **ETEetan**. Izan ere, **finantza-erakundeei nahitaez eman beharko diete beren jardueren jasangarritasunari buruzko informazioa finantzaketa eskuratu ahal izateko**. Horregatik da Europako taxonomia funtsezkoa, ETEei esparru argi bat eskaintzen baitie beren jarduerak jasangarritasunera egokitu ditzaten eta finantza-erakundeei eskatuko dizkieten gardentasun-baldintzak bete ditzaten.

Testuinguru horretan, **(I) Finantza-sektoreen jasangarritasunari buruzko informazioa hedatzearen 2019/2088 Erregelamenduak** (edo Finantza Jasangarrien Hedapen Erregelamenduak -SFRD-) **araudi-esparru bat ezartzen du eta, horren arabera, finantza-agenteei nahitaez eta modu argian eta xehean informatu behar dute beren inbertsioetan eta aholkularitza-prozesuetan ASG irizpideak integratzen dituzten moduaren inguruan**. SFRDK, gardentasuna hobetzeaz eta finantza-sektorean zuriaketa ekologikoa murrizteaz gain, inbertsiogileek informatutako erabakiak hartzea erraztea bilatzen du, eta, horretarako, jasangarritasun-helburuekin lerrokatutako finantza-produktuak eta sektorearekiko konfiantza sustatzen ditu.

Finantza-arlokoak ez diren enpresetarako betebeharrak ezartzen ez duen arren, erregelamendu honek zuzenean eragiten die, bereziki, ETEei. Finantza-erakundeei beren bezeroen jasangarritasun-informazioa jaso beharko dute SFRD betetzeko. Horrenbestez, finantza-arlokoak ez diren enpresek hedapen-praktikak gauzatu beharko dituzte inbertsiogileen eskariei erantzuteko eta azken horiek ETEei informazioa eskatuko diete finantzaketa eskuratu ahal izan dezaten. Oztopo horrek gehiago eragingo die ETEei, informazio hori kudeatzeko baliabide gutxiago izaten baitituzte.

SFRDren aplikazioak **kontsulta irekien fase bat izan zuten erakunde publikoen eta bestelako interesdun agenteen iritziak jasotzeko**, erregulazioarekin eta EBren finantza-jasangarrien esparruarekin trebatuta daudenak. Fasea 2023ko irailetik abendura bitartean izan zen. **2024ko maiatzean Europako Batzordeak txosten bat argitaratu zuen kontsulta-faseko emaitzen inguruan**. Emaitza hauek nabarmentzen dira:

- **SFRDren helburuak babestu egiten dira orokorrean**, hau da, jasangarritasunarekin lotutako informazio-hedapenak gardenagoak izan behar dira, baina erregelamendu-mugak daude, adibidez, legezko argitasun-falta eta datuen eskuragarritasun-falta.
- **Lerrokadura-arazoak daude SFRDren eta bestelako arauketen artean**, adibidez, Korporazio Jasangarritasuneko Txostenen Zuzentaraua (CSRD, ingelesez) eta MiFID II arauak. Horrek kostuak eta operazio-zailtasunak sortzen ditu.
- **EBn eskaintzen diren finantza-produktu guztietarako hedapen-baldintza bateratuak ezartzeko laguntza**.
- **Babes handia dago EBn araututako produktu jasangarrien kategorizazio-sistema batekiko**, hala, *greenwashinga* ekiditeko eta produktu jasangarrien ulermena errazteko.

Tresnei dagokienez, Naturarekin lotutako Finantza Informazioaren Lantaldeak (TNFD, ingelesez) 2023an gida bat argitaratu zuen mota guztietako enpresei orientabideak emateko naturarekin lotutako arazoak identifikatzen eta ebaluatzen dituztenean. Gidan LEAP (Locate, Evaluate, Assess & Prepare) metodologia aplikatzen da. Lau fase hauek ditu:

- **Kokatzea (Locate)**: Enpresek naturarekin duten interakzioa kokatzen da.
- **Ebaluatzea (Evaluate)**: Enpresek naturarekiko dituzten menpekotasunak eta inpaktuak ebaluatzen dira.
- **Analizatzea (Assess)**: Naturarekin lotutako arriskuak eta aukerak analizatzen dira.
- **Prestatzea (Prepare)**: Arrisku eta aukera horien aurreko erantzuna prestatzen da eta naturarekin lotutako enpresen arazoen inguruan informatzen da.

096. DENBORA-ARDATZA

1. HH 2024

2024ko urtarrilaren 1ean 2023/2485 Erregelamendu Delegatua (EB) eta 2023/2486 Erregelamendua sartu ziren indarrean. | **A** | **Europarra** |

2024ko urtarrilaren 1etik abenduaren 31ra arte, enpresa ez-finantzarioek taxonomia europarraren eraginpean dauden jarduera hautagarrien ehunekoaren berri eman behar dute, 2023/2486 Erregelamenduan (EB) sartutako 4 kategoriak barne. | **A** | **Europarra** |

4. HH 2024

Europako bonu berdeei buruzko 2023/2631 Erregelamenduan (EB) aplikazioa. | **C** | **Europarra** |

3. HH 2025

2020/852 Erregelamenduan (EB) ezartzen denari jarraikiz, 2025eko uztailen taxonomia europarraren aplikazioari buruzko txostena espero da. | **A** | **Europarra** |

4. HH 2026

Europako Batzordeak txosten bat argitaratuko du jasangarritasunari lotutako bonuak arautzeko beharrari buruz, eta, hala badagokio, lege-proposamen bat ere bai. | **C** | **Europarra** |

4. HH 2028

EKren txostena, Europako bonu jasangarrien erregelamenduan aplikazioari buruzkoa. | **C** | **Europarra** |

AESen txostena, titulazio-bonuen merkatuaren bilakaerari buruzkoa. Europako taxonomiarekin lerrokatutako aktiboen bolumena bonu horien diru-sarreraren erabilerari buruzko arauak berrikusteko adina handitu den ebaluatuko du, bereziki Europako bonu berdeen jaulkitzaileei dagokienez. | **C** | **Europarra** |

1. HH 2024

2025eko urtarrilaren 1etik abenduaren 31ra arte, enpresa finantzarioek beren jarduerak taxonomia europarrarekin bat egiten duen azaldu beharko dute, 2023/2486 Erregelamenduan (EB) sartutako 4 kategoriak barne. | **A** | **Europarra** |

2. HH 2024

SFRDren aplikazioari buruzko kontsulta publiko eta espezifikoei buruzko txostenaren argitalpena. | **B** | **Europarra** |

1. HH 2025

2025eko urtarrilaren 1etik aurrera, enpresa ez-finantzarioek beren jardueretako zenbatek taxonomia europarrarekin bat egiten duten azaldu beharko dute, 2023/2486 Erregelamenduan (EB) sartutako 4 kategoriak barne. | **A** | **Europarra** |

1. HH 2026

2026ko urtarrilaren 1etik aurrera, finantza-enpresek kasuan kasuko KPlen berri eman beharko dute, beren jarduera Europako taxonomiarekin zein neurritan bat datorren azaltzeko, 2023/2486 (EB) Erregelamenduan jasotako 4 kategoriak barne. | **A** | **Europarra** |

3. HH 2028

2020/852 Erregelamenduan (EB) ezartzen denari jarraikiz, 2028ko uztailen taxonomia europarraren aplikazioari buruzko hirugarren txostena espero da. | **A** | **Europarra** |

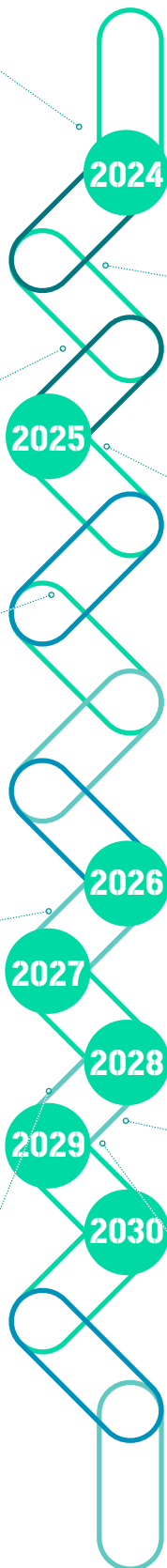
4. HH 2028

AEBren txostena, "bonu berde europarraren" izendapena erabiltzeko onargarritasuna handitzeko bideragarritasunari buruzkoa. | **C** | **Europarra** |

| **A** | Taxonomia europarrari buruzko 2020/852 Erregelamendua (EB).

| **B** | 2019/2088 Erregelamendua (EB).

| **C** | Europako bonu berdeei buruzko 2023/2631 Erregelamendua (EB).

097. INPLIKAZIOEN TAULA

17. TAULA. “Finantza jasangarrien” Inplikazioen taula Basque Ecodesign Centerren bederatzialaio-kateetarako. Iturria: Guk egindakoa.

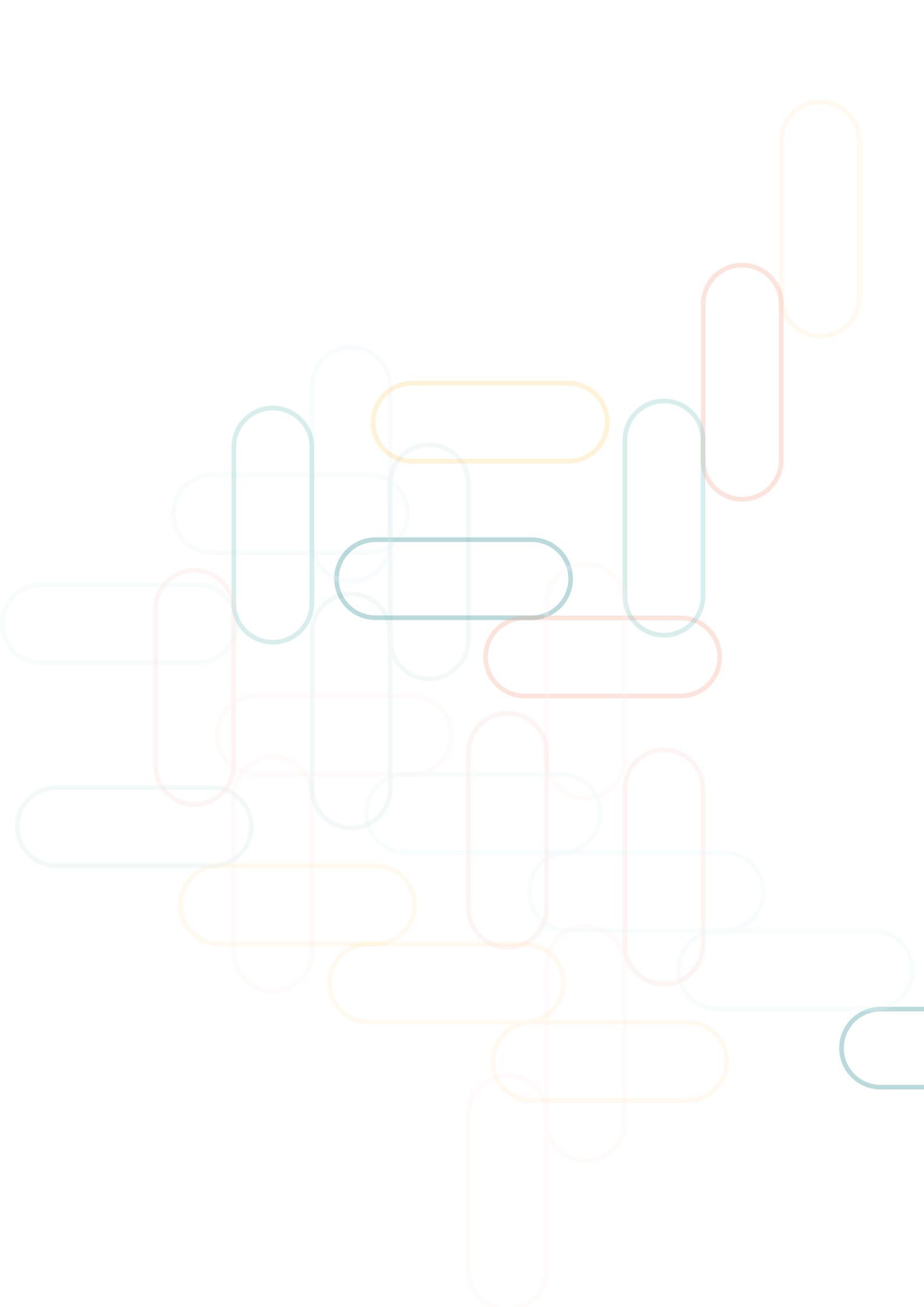
TRANSIZIORAKO PALANKAK	ENPRESA HANDIAK	ETE-AK	BASQUE ECODESIGN CENTERREN BALIO-KATEAK																		
(A) Inbertsio jasangarriak errazteko esparru baten ezarpenari buruzko 2020/852 Erregelamendua (EB) (Taxonomia Erregelamendua).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(B) 2023/2485 Erregelamendu Delegatua (EB), jarduera ekonomiko batek klima-aldaketa arintzen edo klima-aldaketara egokitzen funtsean noiz laguntzen duen zehazteko irizpide gehigarriak ezartzeari buruzkoa.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(C) 2023/2486 Erregelamendu Delegatua (EB), jarduera ekonomiko batek ur-baliabideen eta itsas baliabideen erabilera jasangarriari eta babesari, ekonomia zirkular baterako trantsizioari, kutsaduraren prebentzioari eta kontrolari, edo biodibertsitatearen eta ekosistemen babesari eta berreskurapenari funtsean noiz laguntzen dien zehazteko irizpideak ezartzeari buruzkoa.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(D) EU Taxonomy Calculator.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(E) EU Taxonomy Compass.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(F) EU Taxonomy User Guide.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(G) Europako bonu berdeei buruzko 2023/2631 Erregelamendua (EB).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(H) 2023/1425 Gomendioa (EB), ekonomia jasangarri baterako trantsiziorako finantzaketa errazteari buruzkoa.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
(I) 2019/2088 Erregelamendua, finantza-zerbitzuen sektorean jasangarritasunari buruzko informazioa hedatzeari buruzkoa.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Sustainability-Linked Bonds (SLBs).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Sustainability-Linked Loans (SLLs).	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Inbertsio Arduratsuko Printzipioak - 2024-2027 estrategia.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●

SEKTOREAK

- Automobilgintza
- Erakuntza-sektorea
- Energia sortzeko sektorea
- Banaketa-sektorea
- Metalaren sektorea
- Jasotze-ekipoen sektorea
- Garraio-ekipoen sektorea
- Sortze- eta transmisio-ekipoen produkzioa
- Finantza-sektorea

INPLIKAZIO-MAILA

- Altua
- Ertaina
- Baxua

**Basque
Ecodesign
Center**

**EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO**

INDUSTRIA, TRANSIZIO
ENERGETIKO ETA
JASANGARRITASUN SAILA
DEPARTAMENTO DE INDUSTRIA,
TRANSICIÓN ENERGÉTICA Y
SOSTENIBILIDAD